Tussenresultaten regionaal beproeven Rotterdam Rijnmond 2025

Bouwen aan systeemgerichte en eenvoudige ondersteuning waarbij huishoudens met veiligheidsvraagstukken centraal staan

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming Rotterdam-Rijnmond

Tussenrapportage december 2025

Projectgroep Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming Rotterdam Rijnmond

Inhoud

Inleiding 4

Aanbevelingen 5

Herijking van de opdracht 7

Regionaal beproeven: op weg naar regionale verbreding van de inzet op het Toekomstscenario 9

- Beproeven in drie gemeenten 11
- Melders 12
- Wachttijd 12
- Gezinsprofielen 13
- Samenstelling van de huishoudens 14
- Inzet vanuit de proeftuinen 15
- Vrijwillig en gedwongen kader 16
- Minder kinderbeschermingsmaatregelen 16

Maatschappelijke Businesscase 18

Uniform werkproces en inbrengformulier 19

- Inbrengformulier 19
- Integrale analyse: meerdere problemen binnen één gezinssysteem 20
- Registratie 22

Werken volgens het Handelingskader: houding, gedrag en bejegening van professionals richting cliënten 23

- ABC model 23
- Handelingskader 23
- Coaching 24
- Resultaten: 25

Inzet en rol van de ervaringsdeskundigen 26

Systemisch integraal veiligheids- en beschermingsonderzoek (SIVB) 29

Aanpak dreigende criminele ontwikkeling jeugdigen: signalen gezinsgericht oppakken 31

Samenwerking Lokale Teams en de proeftuinen 32

Landelijke betrokkenheid vanuit de regio Rotterdam Rijnmond 38

Regiekaart in ontwikkeling 34

Deelproject Regionale Vraagstukken 36

Integrale regionale cliëntenraad 36
Ontwikkeling Beschermings- en Veiligheidsketen 36
Bijlagen 39
Bijlage 1 40
Voorsorteren op het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in de regio Rijnmond 40
Bijlage 2 Uniform werkproces 71
De 'heenweg' 71
De 'terugweg' 73
Bijlage 3 Inbrengformulier 78
Bijlage 4 Procesbeschrijving inzet ervaringsdeskundigheid 81
Bijlage 5 Systemisch Integraal Veiligheids- en Beschermingsonderzoek (SIVB) 82
Uitwerking Stappen richting SIVB 82
Werkwijze SIVB 83
Concept Opzet Systemisch Integraal Veiligheids- en Beschermingsonderzoek (SIVB) 86
Bijlage 6 KansRIJK! 91
Samenwerking lokale Kamer Rotterdam IJsselmonde en het Toekomstscenario .. 95
Bijlage 7 Regiekaart 'Samenwerken' 96

Inleiding

We staan als gemeenten, partners en samenwerkingsorganisaties voor de uitdaging om vanuit inhoudelijke inzichten fundamenteel anders naar kind- en gezinsbescherming te kijken en nieuwe inzichten te vertalen naar een andere manier van samenwerken. Daarbij kunnen en willen we als regio niet wachten op landelijke besluitvorming. In de regio Rotterdam Rijnmond zijn in 2025 belangrijke stappen gezet om deze andere manier van samenwerken dichterbij te brengen. In proeftuinen is een nieuwe werkwijze neergezet, professionals hebben een andere professionele houding ontwikkeld ten opzichte van huishoudens en samenwerking, we krijgen langzaam zicht op kosten en baten en bestuurders zien steeds scherper het belang van de beweging die het Toekomstscenario wil maken.

De regio Rotterdam Rijnmond staat voor de uitdaging om keuzes te maken over het vervolg van deze ontwikkeling. Deze tussenrapportage is bedoeld als leidraad bij het maken van deze keuzes. Twee belangrijke gedeelde inzichten vormen de basis voor de voorgestelde richting. In de eerste plaats is dat het inzicht dat praktijkontwikkeling het centrum is van de transformatie en door moet gaan (verdieping van de ontwikkeling). In de tweede plaats wordt het steeds duidelijker dat het verspreiden en borgen van de inzichten die in de nieuwe praktijk worden opgedaan op alle niveaus (praktijk, beleid, bestuur) noodzakelijk is en inzet vraagt (verbreding van de ontwikkeling).

In 2025 hebben we de activiteiten die hangen onder het Toekomstscenario moeten bijstellen toen in mei bleek dat er geen landelijke transitiemiddelen beschikbaar zouden komen voor de gemeenten. Dit heeft ertoe geleid dat een aantal deelprojecten zijn afgerond of *on hold* gezet. Deze tussenrapportage borduurt voort op de tussenrapportage van 2024. De ontwikkellijnen van 2024 worden doorgetrokken naar 2025. Daarnaast worden de nieuwe ontwikkelingen van 2025 beschreven en verantwoord.

In 2026 zet de regio Rotterdam Rijnmond de ontwikkeling voort. De drie proeftuinen gaan verder met het verdiepen en verbreden van de ontwikkelde werkwijze. Door vanuit het perspectief van het Toekomstscenario te participeren in aanpalende processen, zoals de regiovisie ‘Nabij en Passend’, het programmateam Hervormingsagenda Jeugd en de ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp (GRJR) en door verbredende initiatieven te ontwikkelen, zoals de Herijking Handreiking Casusregie, wordt gewerkt aan het borgen van het gedachtegoed in de regio. De olievlek spreidt zich uit, dat zien we elke dag. Door voortdurend in samenwerking te gaan staan voor transparantie, rechtsbescherming en eenvoud en door samen te leren, lukt het gemeenten, partners en samenwerkingsorganisaties steeds beter om het beter te doen voor huishoudens en gezinnen. In deze jaarrapportage laten we de ontwikkelingen en resultaten uit 2025 zien.

Aanbevelingen

In deze tussenrapportage worden de volgende aanbevelingen gedaan:

1. Bied bij de regionale verbreding gemeenten ruimte voor lokale eigenheid, maar heb daarbij wel degelijk aandacht voor regionale uniformiteit. Kom in de regio tot een optimale mix tussen lokaal en regionaal en houd hierbij rekening met partners die regionaal opereren. Spreek bijvoorbeeld een aantal gezamenlijke uitgangspunten en werkwijzen af met daarin voldoende ruimte voor lokale invulling.
2. Heb oog voor de breedte van de doelgroep van het Toekomstscenario. Het gaat om gezinnen met kinderen en huishoudens zonder kinderen; de verbinding tussen het 18- en het 18+ domein; om huiselijk geweld, kindermishandeling en ontwikkelingsbedreiging met alle oorzaken en gevolgen die hiermee samenhangen. De gezinsprofielen die het Verwey-Jonker instituut hebben ontwikkeld helpen om de complexiteit van de problematiek te begrijpen en aan te pakken.
3. Geef professionals in lokale teams de ruimte om te werken volgens het Handelingskader. Ruimte betekent bijvoorbeeld: voldoende tijd, voldoende mandaat om integraal en ontschot te werken en voldoende toegang tot de benodigde expertise.
4. Betrek ervaringsdeskundigen bij het hulpverleningsproces. De samenwerking tussen ervaringsdeskundigen en professionals leidt eerder tot duurzame veiligheid. Gemeenten en organisaties doen er daarom goed aan om te investeren in het opleiden en duurzaam inzetten van ervaringsdeskundigen.
5. Neem de tijd voor een grondige en gedegen analyse. Werk deze samen met betrokkenen op vanuit een brede basis-uitvraag tot een integrale analyse. Besteed in de analyse naast zorgen vooral ook aandacht aan krachten. Maak van de inschatting van de veiligheid een centraal onderdeel in de analyse. Zorg dat de analyse van de betrokkenen is, zodat zij patronen ontdekken en zien wat ze zelf kunnen doen. Analyses die niet samen met de betrokkenen zijn gemaakt en waar zij zich niet in herkennen, zijn minder zinvol in het proces naar duurzame veiligheid.
6. Creëer verbinding tussen het lokale en regionale zorg- en het veiligheidsdomein. Kies bijvoorbeeld voor een systeemgerichte aanpak op basis van forensische expertise in de aanpak van dreigende criminele ontwikkeling van jeugdigen, zoals KansRIJK!.
7. Creëer een lerende omgeving voor professionals, waarin zij elkaar kunnen ontmoeten, kunnen profiteren van elkaars expertise, deze op peil kunnen houden en in gesprek kunnen gaan over helpende en niet helpende structuren geredeneerd vanuit clientperspectief.
8. Maak gebruik van de ontwikkelde werkwijzen in de proeftuin en het landelijk programmateam, zoals het Handelingskader, de werkwijze Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid, het uniforme werkproces, het analyseformulier, inzichten op het gebied van casusregie en de inzet van ervaringsdeskundigheid.
9. Een belangrijk werkzaam element is de beschikbaarheid van specialistische expertise op het gebied van onveiligheid, ontwikkelingsbedreiging en

jeugdcriminaliteit. Zorg ervoor dat deze expertise beschikbaar is voor en/of in lokale teams, zodat huishoudens en gezinnen uit de estafette blijven.

10. Diverse betrokkenen uit de regio Rotterdam Rijnmond zijn landelijk actief betrokken bij de ontwikkeling van het Toekomstscenario. Deze actieve bemoeienis werpt vruchten af: onze regio wordt gezien en de inbreng wordt serieus gewaardeerd. Blijf inzetten op deze landelijke betrokkenheid zodat de uitkomsten van deze fase van beproeven leidt tot een landelijk model dat zo goed mogelijk aansluit op de situatie en behoeften in onze regio.

Gemeenten, partners en samenwerkingsorganisaties zijn aan zet om te gaan experimenteren met de in deze tussenrapportage genoemde elementen.

Herijking van de opdracht

In mei 2025 werd duidelijk dat de beoogde landelijke transitiemiddelen en het bijbehorende transitiepad inclusief wetswijziging niet op korte termijn door zouden gaan. De Stuurgroep heeft toen opdracht gegeven om de activiteiten die in de regio Rotterdam Rijnmond uitgevoerd worden in het kader van het Toekomstscenario te toetsen aan de nieuw ontstane realiteit. De activiteiten zijn vervolgens geconcentreerd rond onderstaande ontwikkellijnen uit de subsidieaanvraag:

1. Focus op de ontwikkeling van een uniforme methodische werkwijze voor samenwerking tussen de praktijkgroep[1] en de lokale teams;

2. Doorontwikkelen van heldere taken, rollen, verantwoordelijkheden en invulling van bevoegdheden van professionals in de praktijkgroep en de lokale teams.

Deze twee ontwikkellijnen verbinden alle activiteiten van de (deel)projectgroepen, de praktijkgroep, de projectleider en de stuurgroep.

Ontwikkellijn 1. Focus op de ontwikkeling van een uniforme methodische werkwijze:

a. Uitvoeren van de proeftuinen zoals bedoeld;
b. Het uniforme werkproces is beschreven en onderzocht op haalbaarheid en opschaalbaarheid;
c. De verkennende, verdiepende en verklarende systemische integrale analyse is ontwikkeld in dialoog tussen lokale professionals en de praktijkgroep.
d. In samenhang met voornoemde analyse is het systemisch integraal veiligheids- en beschermingsonderzoek (SIVB) ontwikkeld en beproefd;

Beoogd resultaat van deze ontwikkellijn is een cliënt- en professionalvriendelijk integraal analyse-instrumentarium waarin rechtsbescherming, integraliteit en eenvoud duidelijk herkenbaar zijn. Alle gemeenten zijn op de hoogte van de ontwikkelingen in de proeftuinen en worden geïnspireerd en ondersteund in hun voorbereiding op de komst van het Toekomstscenario. Ontwikkelde producten als de uniforme werkwijze, de praatplaat, het voorbereidingsplan, de maatschappelijke businesscase en Rijker Verantwoorden ondersteunen dit resultaat.

[1] In de regio Rotterdam Rijnmond heten de proeftuinteams samen ‘de praktijkgroep’. We gebruiken de term Regionaal Veiligheidsteam zo min mogelijk. Enerzijds omdat onze praktijkgroep nog niet volledig voldoet aan de beoogde invulling van het RVT. Anderzijds omdat er geen volledig draagvlak is voor de ontwikkeling van RVT’s. In de lopende tekst gebruiken we daarom de term praktijkgroep. In enkele formulieren in de bijlagen wordt wel de term RVT gebruikt. Dit heeft ermee te maken dat in de keten de term RVT veelzeggender is dan de term ‘praktijkgroep’.

Ontwikkellijn 2 Doorontwikkelen van heldere taken, rollen, verantwoordelijkheden en invulling van bevoegdheden van professionals in de praktijkgroep en de lokale teams:

a. Invulling regiefunctie in de samenwerking tussen lokale professionals en de praktijkgroep;
b. Borging van de inzet van ervaringsdeskundigheid binnen de praktijkgroep en lokale teams;
c. Ontwikkelen en beproeven van concrete samenwerkingsafspraken tussen het vrijwillig en gedwongen kader, zowel gericht op hulp aan huishoudens, informatiedeling als op het naar voren halen van de expertise van de samenwerkingspartners (GI en VT);
d. Samenwerking met specialistische partners en lokale partijen (o.a. zorgorganisaties met expertise op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties, (O)GGZ, veiligheidspartijen, politie, Jeugdhulp, WMO, Welzijn, onderwijs, voorliggend veld) zijn verkend, beproefd en waar mogelijk vastgelegd (expertiseplatforms).

Beoogd resultaat van deze ontwikkellijn is een eenduidig, samenhangend en opschaalbaar geheel van taken en afspraken voor de inrichting van het Toekomstscenario in de regio. Dit geheel van taken en afspraken is bovendien verbonden met aanpalende lokale en regionale opgaven, zoals de opgave sterke lokale teams in de Hervormingsagenda Jeugd en de implementatie van gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid. Deze ontwikkellijn wordt uitgewerkt in verbinding tussen de praktijkgroep en de (deel)projectgroep(en), waardoor beleid en praktijk elkaar voortdurend verrijken.

In deze tussenrapportage worden de resultaten van genoemde activiteiten gepresenteerd.

Regionaal beproeven: op weg naar regionale verbreding van de inzet op het Toekomstscenario

In de regio Rotterdam Rijnmond is verbreding van de ontwikkeling op het gebied van vereenvoudiging van signalering, zorg en ondersteuning bij onveiligheid, geweld en mishandeling naar gemeenten buiten de proeftuinen een belangrijk aandachtspunt. In de gehele regio zijn ketens complex georganiseerd met vele betrokken organisaties. Ook sluiten al deze schakels niet altijd goed op elkaar aan, met als gevolg dat de juiste hulp en bescherming tekort kan schieten. Oftewel, de manier waarop op dit moment de ketens zijn georganiseerd, draagt niet bij aan snelle en passende hulp aan kinderen, gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveiligheid.

Gemeenten, (sub)regio('s) en partners willen, kunnen én moeten nu samen al stappen zetten. Dat kan door de contouren van het Toekomstscenario verder in te kleuren, hierover in gesprek te gaan en waar mogelijk concrete stappen te zetten. De werkzame elementen die in de proeftuinen zijn beproefd kunnen hierbij benut worden. Voor gemeenten die nog geen proeftuin hebben is daarom een handreiking ontwikkeld om houvast en inspiratie te bieden voor de voorbereiding op de komst van het Toekomstscenario.

Iedere gemeente[2] in onze regio heeft haar eigen kleur, identiteit, werkwijze en politieke context. Dat betekent dat er geen uniforme instructie of handreiking te ontwikkelen is voor de voorbereiding op het Toekomstscenario. Sommige gemeenten zijn immers al een heel eind op weg met deze implementatie en hebben veel slagkracht, terwijl andere gemeenten nog aan de start staan. Iedere gemeente heeft haar eigen behoefte aan informatie, ondersteuning en handvatten. Daarom zijn er bouwstenen ontwikkeld: elke gemeente kan met deze bouwstenen op geleide van de lokale stand van zaken en lokale visie, wensen, mogelijkheden en behoeften toewerken naar de komst van het Toekomstscenario. Gemeenten kunnen de bouwstenen ook gebruiken om zich gezamenlijk in subregionaal en/of regionaal verband voor te bereiden. De vijf bouwstenen beslaan met elkaar alle onderdelen van het voorbereidingsproces, maar zijn ook afzonderlijk en in onderdelen in te zetten door beleidsmedewerkers, projectleiders, bestuurders en managers in het brede sociale domein[3]. Elke bouwsteen bevat achtergrondinformatie, (wettelijke) context, inhoudelijke vraagstukken, instrumenten en handvatten en goede voorbeelden.

De Handreiking is opgenomen in Bijlage 1.

[2] Als we ‘gemeente’ schrijven, bedoelen we daarmee het geheel van bestuurders, beleidsmedewerkers, managers en uitvoerders binnen een gemeente die een rol hebben binnen de werkvelden jeugd, Wmo, veiligheid, gezondheid, inkomen en participatie, en onderwijs.

[3] Als er gesproken wordt over het brede sociale domein, wordt bedoeld het veld dat uitvoering geeft aan de Jeugdwet, Participatiewet, Wmo en deels de wet Publieke gezondheid, aangevuld met aspecten die te maken hebben met bestaanszekerheid als schuldhulpverlening en huisvesting.

De Proeftuinen van de regio Rotterdam Rijnmond

In februari 2024 zijn gemeente Goeree-Overflakkee en gebied IJsselmonde gestart als locaties voor het regionaal beproeven. In juli 2024 heeft de gemeente Capelle aan den IJssel zich aangesloten bij de beweging. Onder leiding van een teamcoördinator komen tweewekelijks professionals verbonden aan het lokale team, JBRR, Leger des Heils, WSS, Veilig Thuis, ervaringsdeskundigen en ambassadeurs uit de lokale teams van de drie gemeenten samen om casuïstiek te bespreken en gezamenlijk op te pakken. Waar nodig wordt afstemming gezocht met de Raad voor de Kinderbescherming en andere samenwerkingspartners.

Cliënten[4] komen op verschillende manieren in beeld bij de proeftuin. Sommige cliënten komen met een hulpvraag bij het Lokale Team. Over andere cliënten wordt een melding gedaan bij Veilig Thuis. Weer anderen worden aangemeld via de Lokale Kamer. Of het gaat om een gezin met een jeugdbeschermingsmaatregel, die in de proeftuin wordt uitgevoerd. Als een casus past binnen het regionaal beproeven, wordt er contact opgenomen met de betrokkenen om te vertellen over de proeftuin en om toestemming te vragen de casus in te brengen voor een eerste anonieme inhoudelijke bespreking in de praktijkgroep. Als betrokkenen toestemming geven, wordt de casus besproken en wordt er bepaald of de casus daadwerkelijk past in de proeftuin. In 2025 is het niet voorgekomen dat betrokkenen geen toestemming gaven voor behandeling van hun zaak in de proeftuin. Directbetrokkenen nemen geen deel aan de casuïstiekbesprekingen.

Bij een positief advies, wordt dit besproken met de client, wordt de werkwijze van de proeftuin uitgelegd en instemming gevraagd voor deelname in de proeftuin. Als de cliënt instemt, wordt het traject opgestart. Er wordt ruim de tijd genomen om samen in beeld te brengen wat precies de ondersteuningsvraag is en hoe client en professionals hieraan kunnen gaan werken. Per casus wordt verkend of de inzet van ervaringsdeskundigheid van toepassing is. De ervaringsdeskundigen kunnen o.a. ingezet worden om de relatie tussen het RVT en de client te versterken en om vertrouwen te herstellen. Ervaringsdeskundigen kunnen ook hun eigen traject lopen met een cliënt.

Tijdens de ondersteuning heeft de client een vaste contactpersoon, die casusregie heeft. Dit is meestal de professional uit het lokale team. Waar nodig betrekt de casusregisseur expertise uit het RVT en als het nodig is trekken lokale en specialistische professionals in de begeleiding ook daadwerkelijk samen op met de cliënt. Cliënten ervaren een integrale benadering van hun hulpvraag door professionals en ervaringsdeskundigen, dus niet allemaal verschillende professionals die allemaal iets anders van de cliënt willen. Daarnaast ervaren zij meer eigen regie.

Criteria voor inclusie in het regionaal beproeven zijn:

- Er is binnen het huishouden/gezinssysteem sprake van groot veiligheidsrisico en/of

[4] Waar client staat kan ook huishouden gelezen worden.

- Gezinnen waarbij sprake is van meerdere problemen (minimaal twee leefgebieden) in combinatie met onveilige situaties en/of ontwikkelingsbedreiging kind en/of
- Jeugdigen waarbij sprake is van dreigende criminele ontwikkeling in combinatie met (vermoedens van) problemen binnen gezinssysteem op meerdere leefgebieden en/of
- Huishoudens waarbij sprake is van meerdere problemen (minimaal twee leefgebieden) in combinatie met onveilige situaties).

Beproeven in drie gemeenten

In totaal zijn in 2025 30 cases geïncludeerd in de proeftuinen: 14 op Goeree-Overflakkee, 2 in Capelle aan den IJssel en 14 in IJsselmonde.

Het aantal geïncludeerde cases ligt per proeftuin in 2025 lager dan in 2024. Hier zijn de volgende redenen voor aan te wijzen.

In Capelle aan den IJssel is het lokaal integraal samenwerken in 2025 sterk verbeterd, waardoor casuïstiek vaker zelfstandig lokaal wordt opgepakt (dus stap 1 in het uniforme werkproces). Er is sinds mei 2025 geen enkele casus meer vanuit het lokale team bij het JB-plein geweest. Het aantal JB-plein meldingen in Capelle ligt in 2025 lager dan in 2024. Inmiddels begint het Lokale Triage Overleg (LTO) goed te lopen en wordt ook lokale GGZ-expertise en WMO erbij gehaald indien nodig. Bespreking in LTO leidt tot breed integraal kijken en goed beoordelen of zo veel mogelijk lokale hulp en expertise is benut. In Capelle aan den IJssel werkt de lokale integrale samenwerking voor het gezin/huishouden steeds beter, waardoor het in 2025 minder nodig is gebleken om casuïstiek in de proeftuin in te brengen.

In de wijk IJsselmonde is de samenwerking tussen de wijkteams Beverwaard en IJsselmonde-Zuid en de proeftuin goed. Vanaf de start in 2024 weten de lokale professionals de proeftuin goed te vinden. Lokale professionals hebben gedurende de looptijd van de proeftuin meerdere keren casuïstiek ingebracht. In de samenwerking met de leden van de proeftuin die verbonden zijn aan VTRR, JBRR, WSG en LJ&R hebben lokale professionals tools en vaardigheden opgedaan, zoals het maken van een verklarende analyse, veiligheidsplan, het werken volgens de stappen van Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid en bepaalde gesprekstechnieken. Deze tools en vaardigheden passen zij inmiddels steeds vaker zelfstandig toe in complexe casuïstiek. Zaken die zij voorheen voorlegden in de proeftuin of voordroegen voor het JB-Plein, kunnen zij inmiddels steeds vaker zelfstandig oppakken.

Op Goeree-Overflakkee waren bij de start van de proeftuin in 2024 de lokale procesregisseurs al getraind in de methode Intensieve Casusregie (ICR). Dit gold niet voor de jeugdconsulenten. In 2025 zijn de jeugdconsulenten eveneens getraind in deze methode, waardoor zij steeds beter in staat zijn om te werken volgens de principes van ICR en het Toekomstscenario, te weten: meerstemmig werken richting huishoudens en ketenpartners, het toepassen van systemisch analyseren, sterkte regievoering en langdurige betrokkenheid bij het huishouden. ICR leidt ertoe dat de directbetrokkenen gemotiveerd zijn voor hulp, dat die hulp aansluit bij wat ze nodig hebben, en dat de hulp doorloopt zo lang als nodig is. De procesregisseurs en jeugdconsulenten zoeken de samenwerking met de leden van de proeftuin op in zeer complexe casuïstiek. Het aantal JBP-meldingen op Goeree-Overflakkee is laag (ongeveer 5 per jaar). Dit hangt samen met de gehanteerde lokale methodiek Intensieve Casusregie (zie Intensieve regie op complexe casuïstiek werkt! - Regioplan).

Melders

In 2025 is ingezet op het includeren van casuïstiek 'op de terugweg': casuïstiek die na een traject na het gedwongen kader of na specialistische hulp teruggeleid wordt naar het vrijwillig kader. Daartoe zijn gesprekken gevoerd met de coördinatoren van Zorgbemiddeling, het CIT, het Zorg en Veiligheidshuis en de specialistische organisaties op het gebied van Geweld in Afhankelijkheidsrelaties. Deze organisaties zijn alert op voor de proeftuin relevante casuïstiek. Er is afgesproken dat zij contact zoeken op het moment dat samenwerking gewenst is. De Raad voor de Kinderbescherming heeft een toetsende rol aan het einde van de looptijd van een kinderbeschermingsmaatregel. Via de Raad voor de Kinderbescherming worden echter nog geen zaken 'op de terugweg' doorgeleid naar de proeftuinen. Deze verbreding van het netwerk heeft nog niet geleid tot een toename van de casuïstiek 'op de terugweg'. Dit blijkt uit onderstaande tabel. In 2026 wordt verder ingezet op samenwerking met genoemde partners.

	Goeree-Overflakkee	Capelle aan den IJssel	IJsselmonde
Wijkteam	12	2	13
VTRR	2		
JR			1

Wachttijd

In 2025 is de tijd tussen aanmelding van een casus bij de teamcoördinator en behandeling van de casus in de proeftuin bijgehouden. De meeste cases zijn binnen een week besproken in de proeftuin. In de zomermaanden liep in een enkel geval de wachttijd op tot drie weken. Er is geen sprake van een wachtlijst. Als het nodig is wordt een extra casuïstiekoverleg ingepland, om zo snel mogelijk met een inbrenger en zo nodig de leden van het huishouden in gesprek te kunnen. Deze handelwijze is gebaseerd op de uitgangspunten van het Toekomstscenario.

Gezinsprofielen

Per huishouden is geanalyseerd tot welk profiel het behoort. Huishoudens kunnen behoren tot meerdere profielen, daarom tellen de aantallen op tot boven het aantal cases dat in 2025 is geïncludeerd. Het gaat om de volgende profielen[5]:

Bij i**ntieme terreur** is er sprake van een machtsverschil tussen de partners. Eén partner, meestal de man, oefent dwang en controle uit op zijn partner. Door haar vrijheid te beperken, haar te isoleren en door het gebruik van, vaak ernstig, geweld, ook seksueel. Het slachtoffer en de kinderen voelen zich continu bedreigd en onveilig.

Bij het profiel **gezin in de stress** staat centraal dat er een hoge mate van stress is door een opeenstapeling van factoren. Dit leidt herhaaldelijk tot conflicten waarbij het (ernstige) geweld ook van twee kanten kan komen. Regelmatig gaat dit samen met verslavingsproblematiek bij een van de partners. De kinderen kunnen slachtoffer zijn en getuige.

In het profiel **langdurige zorg** staat op de voorgrond dat één (of beide) partners vanwege een beperking of psychische problemen langdurige zorg nodig heeft. In deze gezinnen kan ook geweld tussen partners een rol spelen. Daarnaast is er door de problematiek van ouders vaak een onveilige opvoedsituatie voor de kinderen en komt verwaarlozing vaak voor.

In het vierde profiel gaat het vooral om **kindgedrag en opvoedstress**. De (ernstige) gedragsproblemen van kinderen kunnen een reactie zijn op het geweld in huis of komen voort uit aangeboren problematiek. Het gedrag kan ook conflicten en geweld veroorzaken tussen beide ouders onderling, of tussen ouder en kind. Er is veel opvoedstress en onveiligheid voor de gezinsleden.

Het kenmerk van het profiel **complexe conflictscheiding** is dat de problemen vooral rond de omgang spelen na echtscheiding. Na de scheiding is er met name psychisch geweld en een juridisch gevecht om de kinderen. Kinderen hebben last van conflicten van ouders.

Gezinsprofiel	Goeree-Overflakkee	Capelle aan den IJssel	IJsselmonde	Totaal aantal
Intieme terreur	2	-	1	3
Gezin in de stress	6	1	6	13
Langdurige zorg	2	1	2	5
Kindgedrag en opvoedstress	5	1	12	18

[5] Zie Profielen achter het geweld voor een uitgebreide beschrijving van de profielen en de gewenste ondersteuning per profiel.

Complexe conflictscheidingen	7	2	4	13
Geen	-	-	-	1

Het grootste deel van de casuïstiek betreft het profiel kindgedrag en opvoedstress, met name in IJsselmonde. Dit zijn gezinnen die opvallen vanwege ernstige gedragsproblemen. De gedragsproblemen kunnen een oorzaak of een gevolg zijn van de onveiligheid thuis. In de proeftuin wordt dit uitgezocht en passende ondersteuning ingezet. De profielen intieme terreur en langdurige zorg komen het minst voor. Het profiel gezin in de stress vertoont raakvlakken met het dominante profiel kindgedrag en opvoedstress. In tien gezinnen komen beide profielen samen voor; drie keer op Goeree-Overflakkee en zeven keer op IJsselmonde. Op Goeree-Overflakkee valt het relatief hoge aantal complexe echtscheidingen op. Deze profielverdeling hoeft niet te betekenen dat op Goeree-Overflakkee complexe echtscheidingen vaker voorkomen dan in de twee andere proeftuingebieden, of dat IJsselmonde opvallend veel gezinnen heeft waarin opvoedstress speelt. Het laat vooral zien dat lokale professionals de praktijkgroep vooral om raad vragen in casuïstiek die deze profielen betreft.

Samenstelling van de huishoudens

Alle cases die hebben gelopen in de proeftuinen betreffen gezinnen met kinderen. Er zijn geen zaken aangemeld die betrekking hebben op huishoudens zonder kinderen. Dit kan meerdere redenen hebben:

- Partnergeweld in huishoudens zonder kinderen is minder in beeld bij lokale teams en andere partners.
- Partnergeweld in huishoudens zonder kinderen wordt minder gesignaleerd door derden en dus minder gemeld bij VTRR en/of minder bespreekbaar gemaakt met betrokkenen.
- De aanwezigheid van kinderen in een huishouden kan geweldspatronen verergeren, intensiveren en compliceren.[6]
- Lokale teams hebben mogelijk voldoende expertise om partnergeweld in huishoudens zonder kinderen op te pakken.

Onderstaande tabel geeft de samenstelling van de gezinnen in de verschillende proeftuinen weer.

Aantal kinderen	Goeree-Overflakkee	Capelle aan den IJssel	IJsselmonde
0	-	-	-
1	2	-	8
2	6	-	4
3	4	1	2
4	-	-	-
5	2	-	-

[6] De dynamiek van huiselijk geweld in beeld | Movisie

De gezinnen op Goeree-Overflakkee zijn gemiddeld groter dan de gezinnen op IJsselmonde.

Inzet vanuit de proeftuinen

Onderstaande tabel laat zien wat de proeftuinen toevoegen aan de lokale dienstverlening.

Interventie	Goeree-Overflakkee	Capelle aan den IJssel	IJsselmonde
Uitvoeren integrale / verklarende analyse	14	2	14
Machtiging uithuisplaatsing	-	-	-
Gebruik TOP-3	10	2	13
Contactverbod	-	-	1
Jeugdreclassering / KansRIJK!	1	-	1
Systemisch integraal veiligheids- en beschermingsonderzoek	1 beoogd	1 beoogd	-
Ondertoezichtstelling	-	-	-
Tijdelijk huisverbod	1	-	-
Gebruik risicotaxatie-instrument	6	-	2
Gezags-beëindigende maatregel	-	-	-
Inzet ervaringsdeskundigheid	6	-	5 geweldgerelateerd 4 jeugdcriminaliteit
Gezamenlijke huisbezoek (WT+RVT)	6	-	6
Inzet Crisis Interventie Team (JBRR)	1	-	-
Onderwijs gerelateerde interventies (ontheffing leerplicht, toeleiding buitenschoolse opvang, dagbesteding)	4	-	-
Weekendopvang	1	-	-

Dit overzicht laat zien dat in de proeftuinen vooral wordt ingezet op het uitvoeren van de integrale verklarende analyse. Gezamenlijk op huisbezoek gaan kan daar deel van uitmaken. Tijdens een gezamenlijk huisbezoek gaan lokale professionals en professionals van VTRR of een van de GI elk vanuit hun specifieke expertise in gesprek met de leden van het huishouden. Waar nodig en wenselijk spreken zij ook de kinderen. Zo ontstaat een integraal beeld van de situatie van het huishouden, wordt toegewerkt naar een positieve werkrelatie tussen professionals, ervaringsdeskundigen en de leden van het huishouden en kan een begin gemaakt worden met een risicotaxatie. In aansluiting op de integrale verklarende analyse, werken de proeftuinprofessionals veelvuldig met de TOP-3 methodiek. De TOP-3 methodiek voor netwerkzorg biedt professionals en organisaties een raamwerk bij het opstellen en uitvoeren van een concreet en integraal veiligheids-, zorg- en herstelplan. Maatregelen en interventies als ondertoezichtstelling, machtiging uithuisplaatsing of gezag beëindiging zijn niet

toegepast binnen de proeftuinen. Betrokkenen bij de proeftuin geven aan dat het verschil in werkwijze tussen de oude situatie en de nieuwe situatie vooral zit in een andere manier van samenwerking: het doorbereken van de estafette (huishoudens worden niet meer doorgeschoven van instantie naar instantie; de ondersteuning is zo veel mogelijk belegd op één plek met één vaste contactpersoon), casusregie beleggen en behouden bij één persoon en een groot mandaat om als verschillende organisaties daadwerkelijk gezamenlijk op te trekken. De wijze waarop deze manier van werken praktisch wordt vormgegeven, is beschreven in het uniforme werkproces.

Vrijwillig en gedwongen kader

Er zijn nog geen cijfers beschikbaar op grond waarvan we een betrouwbare uitspraak kunnen doen over het voorkomen van gedwongen maatregelen. We kunnen wel kijken wat de professionals van de praktijkgroep aangeven over de zaken die ze in de proeftuin hebben behandeld.

Voor alle 30 proeftuinzaken is geregistreerd of er meldingen bij VT of het JBP zijn voorkomen en of er gedurende de looptijd van een casus sprake is geweest van een overgang van het vrijwillig naar het gedwongen kader. Alle zaken zijn gestart in het vrijwillig kader. In 2025 is één casus in IJsselmonde na een strafzaak overgegaan van het vrijwillig naar het gedwongen kader. Op Goeree-Overflakkee is het in twee zaken nog niet helder of er een gedwongen maatregel uitgesproken zal worden. De bij de proeftuin betrokken professionals beredeneren in retrospectief dat zij ten minste in 15 zaken een melding bij het JBP en in 10 zaken een melding bij VTRR hebben kunnen voorkomen. In totaal was het in 17 zaken mogelijk om een uitspraak te doen over het voorkomen van een melding. In de overige 13 zaken was al melding gedaan of was sprake van dermate lichte problematiek dat een melding niet aan de orde zou zijn. Hoewel de aantallen klein zijn, laten deze cijfers zien dat de gehanteerde werkwijze in de proeftuinen invloed heeft op het meldgedrag van professionals. In respectievelijk 15 van de 17 cases in IJsselmonde en 10 van de 17 cases op Goeree-Overflakkee lijkt een melding te zijn voorkomen. Dit betekent onder meer dat de veiligheid in deze huishoudens zo verbeterd was dat melden bij VT of het JB-Plein niet aan de orde was.

Mogelijk minder kinderbeschermingsmaatregelen

Een interessante vervolgvraag is of het aannemelijk is dat de geïncludeerde casuïstiek zonder betrokkenheid van de proeftuinprofessionals wel zou hebben geleid tot kinderbeschermingsmaatregelen. Uit analyse van de geïncludeerde casuïstiek van februari 2024 tot en met oktober 2025 lijkt het beeld te ontstaan dat in Capelle aan den IJssel in 4 van de 13 zaken in totaal voor 9 kinderen maatregen mogelijk voorkomen zijn. In IJsselmonde gaat het om een totaal van 23 zaken waarin in 13 gezinnen maatregelen mogelijk voorkomen zijn voor in totaal 24 kinderen. Voor Goeree-Overflakkee was het niet mogelijk om een betrouwbare analyse te maken in verband met het vertrek van meerdere collega's. Dit betekent dat de betrokken professionals inschatten dat op een totaal van 36 zaken in 17 gezinnen voor 33 kinderen mogelijk ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing voorkomen is. De conclusie dat in geïncludeerde casuïstiek zonder tussenkomst van de proeftuin mogelijk wel zou hebben geleid tot kinderbeschermingsmaatregelen wordt als volgt onderbouwd door professionals:

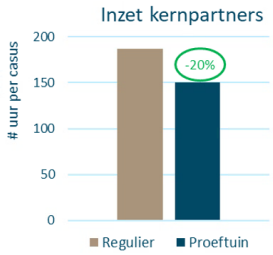
- Doordat directbetrokkenen benaderd worden vanuit een gewijzigde grondhouding, blijft het mogelijk om binnen het vrijwillig kader in een samenwerkingsrelatie te blijven. Een voorbeeld hiervan is het positief vasthouden van het contact: professionals bleven contact zoeken en in gesprek gaan met directbetrokkenen, ook als zij keer op keer niet reageerden. De aanhouder wint echt.
- De inzet van ervaringsdeskundigheid heeft in een aantal gevallen geholpen om een beschadigd contact tussen directbetrokkenen en professionals te herstellen.
- Door de adviezen vanuit de praktijkgroep wisten lokale professionals zich zo gesteund dat zij het gesprek met directbetrokkenen weer aan konden, durfden en wilden gaan.
- De integraliteit in de aanpak binnen de proeftuin leidt ertoe dat directbetrokkenen op alle relevante levensdomeinen ondersteuning krijgen. Dit leidt tot resultaat voor het huishouden en tot herstel van het vertrouwen in de hulpverlening, waardoor juridische maatregelen overbodig werden.

De komende tijd zal gekeken worden of de ervaringen uit de proeftuinen gekoppeld kunnen worden aan de instroomgegevens van de RvdK en de GI's.

Maatschappelijke Businesscase

De kern van de inzichten uit de Maatschappelijke Businesscase in ontwikkeling geven we hier weer. Een meer uitgebreide tussenrapportage van de kostenkant van de maatschappelijke businesscase in ontwikkeling is op te vragen bij de projectleider.

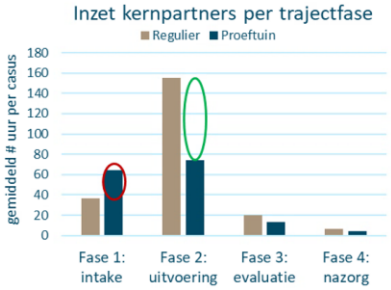
Tussenresultaat: casussen in proeftuin vragen gemiddeld *minder inzet*

Casussen in de proeftuin vragen gemiddeld minder inzet

- In uren circa 20% (in euro's minder groot verschil)
- Deel van de inzet betreft het voortraject

Tussenresultaat: in proeftuin verschuift *specialistische inzet naar voorkant*

In de proeftuin wordt meer ingezet op de intake (fase 1), d.w.z.:

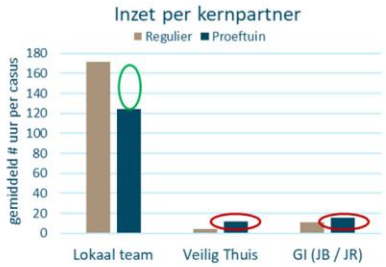
- gedegen integrale systemische analyse samen met direct betrokkenen
- gezamenlijk (gedragen) plan van aanpak met direct betrokkenen en alle partners

Deze extra inzet verdient zich terug in de uitvoering (fase 2)

De verschuiving naar fase 1 vertaalt zich in:

- minder MDO's en afstemming met (andere) partners
- meer contact met direct betrokkenen

Tussenresultaat: proeftuin zorgt voor *versterking van lokaal team*

Proeftuincasussen vragen gemiddeld *minder* inzet van lokaal team

- Investering in fase 1 (intake): beter en samen analyseren en plan maken met direct betrokkenen
- Lokale professionals kunnen zelf meer (complexe) vraagstukken oppakken

Mede dankzij gemiddeld *meer* inzet van GI en VT

- Professionals van GI en VT brengen expertise in voor veiligheidsvraagstukken in gezinnen en huishoudens ('aan tafel' en waar nodig 'op de bank')

Hierdoor is minder (vaak) opschaling nodig

Uniform werkproces en inbrengformulier

In 2025 is een uniform werkproces ontwikkeld dat uitgerold wordt in alle drie de proeftuinen (Bijlage 2). Het werkproces wordt continu geëvalueerd en bijgesteld. Het werkproces is tot stand gekomen in dialoog met managers van de lokale teams van de drie gemeenten, de betrokken gecertificeerde instellingen, VTRR en de Raad voor de Kinderbescherming. Doel van het uniforme werkproces is dat alle casuïstiek waarin dat nodig is loopt via de proeftuin. Er zijn geen geitenpaadjes meer waarlangs casuïstiek via een ander proces toch nog weer in het traditionele estafettemodel kan terechtkomen.

Het uniforme werkproces bestaat uit ‘de heenweg’ en ‘de terugweg’. De ‘heenweg’ beschrijft het proces waarin een casus bij de proeftuin wordt aangemeld door het lokale team. De ‘terugweg’ gaat in op het proces na een maatregel of zware interventie, bijvoorbeeld als een jeugdbeschermingsmaatregel afloopt of na een tijdelijk huisverbod.

Inbrengformulier

Het inbrengformulier vormt een belangrijke spil in het uniforme werkproces. Het inbrengformulier is voortdurend in ontwikkeling en wordt afgestemd op relevante ontwikkelingen binnen het Toekomstscenario, zoals de ontwikkeling van het Handelingskader. Belangrijke onderdelen van het inbrengformulier zijn:

- Het genogram
- Tijdlijnen ten aanzien van de geschiedenis van het huishouden en de ingezette hulpverlening;
- Concrete beschrijving van de onveiligheid;
- Risicotaxatie;
- Zorgen en krachten;
- Gezichtspunt van de leden van het huishouden
- Advies van de praktijkgroep

Doel van het Inbrengformulier is, naast het overdragen van feitelijke informatie, dat het professionals dwingt om integraal te kijken naar de situatie van een huishouden en hierover daadwerkelijk met de leden van het huishouden in gesprek te gaan. Het formulier eist dat de op schrift gestelde inzichten tot stand komen in dialoog met het gezin en dat het gezin instemt met de voorstelling van zaken. Daarnaast is het inbrengformulier erop gericht informatie op een rechtsbeschermende manier mee te laten reizen met een huishouden, zodat het uitvragen van de situatie niet steeds opnieuw hoeft te gebeuren. Dit leidt op termijn tot afname van de administratiedruk.

Het inbrengformulier is opgenomen in Bijlage 2.

Integrale analyse: meerdere problemen binnen één gezinssysteem

Passende hulp vraagt dat we de relevante problemen in kaart hebben, weten hoe ze samenhangen en welke problemen meer centraal staan. Het startpunt is altijd directe veiligheid realiseren.

In de proeftuinen wordt gewerkt vanuit een integraal denkkader dat inzichten biedt in de interactie tussen kind- en gezinskenmerken (kwetsbaarheden) en omgevingskenmerken (stressoren). Er is tevens aandacht voor de sterke kanten van het kind/gezin en de manier waarop steun van het informele netwerk kan bijdragen aan de oplossing van de problemen. Duidelijk is welke problematiek voor en bij het gezin voorop staat en welk aanbod nodig is om het gezin (volwassen en minderjarigen) weer veilig te laten voelen/opgroeien. De implementatie van GSV (Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid) heeft geleid tot een duidelijke fasering: eerst wordt gewerkt aan directe veiligheid, vervolgens worden onderliggende oorzaken aangepakt om te komen tot stabiele veiligheid en persoonlijke groei. Belangrijkste les die de praktijkgroep over de integrale analyse heeft geleerd is dat keuze voor een bepaald format niet het verschil gaat maken. Veel belangrijker is het brede en integrale en systemische denkkader van de professional.

Dit inzicht heeft geleid tot de volgende werkwijze. Bij de ingebrachte casuïstiek kijkt de praktijkgroep naar alle leden van het huishouden, naar hun directe veiligheid en welke problemen het steeds weer onveilig maken. Samen met de inbrenger van de casus wordt toegewerkt naar een brede analyse waarin alle leden van het huishouden worden meegenomen en alle relevante aspecten in samenhang worden weergegeven. Uitgangspunt is dat elke gemeente een eigen manier of format kan gebruiken. Er wordt wel verwacht dat er een basis analyse van het gezin/huishouden gemaakt is voordat lokale professionals een casus bij de praktijkgroep aanmelden.

In 2025 is het inbrengformulier in afstemming met de lokale teams steeds verbeterd, zodat het format het lokale veld ertoe aanzet om vanuit hun analyse de informatie beter te ordenen. De focus is hierbij nadrukkelijk komen te liggen op veiligheid, in lijn met de werkwijze gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid. Civil Care heeft hierbij ondersteuning geboden. Deze focus is helpend en geeft zowel de praktijkgroep als de lokale professionals richting. De praktijkgroep ervaart echter dat er nog veel werk ligt in het coachen van de professionals van het lokale veld om te blijven kijken vanuit de integrale blik en focus op veiligheid te houden.

Als de praktijkgroep meer zicht nodig heeft op onderliggende factoren en problemen die ervoor zorgen dat het toch steeds onveilig wordt, vraagt dat om een meer verdiepende en integrale analyse. Ontwikkelpunt voor 2026 is de verdiepende analyse uitwerken in

samenwerking met de leden van het gezin/huishouden. Door de analyse nog meer in dialoog met het gezin/huishouden te maken ontstaat een ‘gedragen’ begrip en inzicht in de redenen waarom er bepaalde patronen zijn die voor onveiligheid kunnen zorgen. Dit leidt tot een gezamenlijke verklarende analyse gericht op het onveilige gedrag.

Daarnaast ontwikkelen we in de proeftuin de route waarin we met bevoegdheden kunnen gaan werken als het niet lukt om samen met de verschillende leden van het huishouden/gezin een goede analyse te maken van het onveilige gedrag. Deze route heeft betrekking op het SIVB en wordt uitgewerkt in deze rapportage.

Resultaten:

- Een goede systemische integrale analyse van de situatie in het huishouden en de problematiek van de leden afzonderlijk. Hierin bestaat aandacht voor patronen/onderliggende problematiek als ook verschillende leefgebieden. Het ontwikkelde format stelt professionals in staat om onderling en met de leden van het huishouden het gesprek te voeren over de geconstateerde onveiligheid.
- Relevante hulpverlening wordt (vanaf de start) betrokken (denk aan volwassenondersteuning, schuldhulp en/of GGZ).
- De analyse wordt samen met de leden van het huishouden gemaakt en dat is navolgbaar in het dossier.
- Het integraal denkkader op basis van Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid (GSV) biedt inzichten in de interactie tussen kenmerken van alle leden van het huishouden (kwetsbaarheden) en omgevingskenmerken (stressoren) en hoe de sterke kanten van de leden van het huishouden en steun van het informeel netwerk kan bijdragen aan de oplossing van de problemen. Duidelijk is welke problematiek voor en bij het huishouden voorop staat, welk aanbod nodig is om directe veiligheid te realiseren in het huishouden (volwassen en minderjarigen) en eventuele kinderen weer veilig te laten opgroeien.
- Werkwijze hanteren van opeenvolgende risicotaxatie instrumenten en het in samenhang brengen van de resultaten van de taxaties opdat een effectieve aanpak gekozen kan worden.
- Gedegen feitenonderzoek, d.w.z. informatie is adequaat, actueel, relevant en geverifieerd, besproken met de leden van het huishouden, bronvermelding is aanwezig, alle stappen zijn terug te lezen inclusief de (verwerkte) reactie op de stukken en de visie van de leden van het huishouden.

Registratie

De casuïstiek die ingebracht wordt bij de proeftuin wordt geregistreerd met PGAx. PGAx is een systeem dat ontwikkeld is voor de Zorg- en Veiligheidshuizen om veilig en gestructureerd samen te kunnen werken door meerdere organisaties. Binnen de proeftuinen wordt PGAx niet als dossiertool gebruikt. Betrokken professionals houden dossiers bij op hun eigen platforms. PGAx wordt ingezet als samenwerkingstool waarin de processtappen en acties uit de proeftuin veilig worden vastgelegd.

Werken volgens het Handelingskader: houding, gedrag en bejegening van professionals richting cliënten

Het Handelingskader en de werkwijze Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid vormen het fundament voor de werkwijze van professionals en ervaringsdeskundigen in de proeftuin. Sinds de start van de proeftuin in 2024 zijn er belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling en de borging van een nieuwe professionele houding in het werken aan veiligheid.

ABC model

In 2024 is in de proeftuinen ervaring opgedaan met het werken volgens het ABC-model. Het ABC-model vormt een van de pijlers van het landelijke handelingskader Toekomstscenario voor professionals. In het Handelingskader komt dit met name terug in het onderdeel Grondhouding (pijler 3).

Handelingskader

De regio Rotterdam Rijnmond heeft in 2024 en 2025 veel input geleverd in het ontwikkelproces van het landelijke handelingskader. De bedoeling is om te komen tot een werkwijze voor de zo groot mogelijke samenwerking van huishoudens (wanneer er vermoedens zijn van of sprake is van misbruikend, verwaarlozend of gewelddadig relationeel gedrag[7]) met professionals en van professionals onderling. Een transparante en gemeenschappelijke werkwijze vergroot de rechtsbescherming van alle betrokkenen en vergemakkelijkt de onderlinge samenwerking, omdat er minder tijd nodig is om

[7] De omschrijving in de laatste versie van het handelingskader. Deze kan nog bijgesteld worden.

elkaar te leren verstaan en af te stemmen. De werkwijzen Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid en Top-3 vormen het fundament voor een gezamenlijke interdisciplinaire en intersectorale methodische aanpak. Deze methodische aanpak steunt op zijn beurt op de hierboven beschreven grondhouding. De grondhouding vormt de operationalisering van de vier leidende principes van het Toekomstscenario, te weten: eenvoudig, lerend, transparant en rechtsbeschermend.

Het handelingskader is nog in ontwikkeling. In december 2025 is het laatste tussenproduct[8] opgeleverd, waarin vier essentiële pijlers zijn geïdentificeerd voor het handelen van professionals:

1. Kennis van geweldspartronen en achterliggende problematieken;
2. Gezamenlijke focus op veiligheid op basis van Gefaseerd Werken aan Veiligheid;
3. Grondhouding gebaseerd op relationeel werken;
4. Balans in het recht op bescherming tegen geweld, het recht op hulp en het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

In 2025 heeft Civil Care de proeftuinen van de regio Rotterdam Rijnmond in de praktijk ondersteund om deze manier van werken goed toe te leren passen, te kijken naar wat werkt en feedback te geven voor de verdere ontwikkeling.

Het handelingskader is bedoeld om professionals richting te geven bij de samenwerking met huishoudens en de onderlinge samenwerking. De toepassing vraagt van professionals op onderdelen een andere werkwijze. Ondersteund door coaching is er geoefend om deze manier van werken, met de benodigde kennis, aan te leren. De coaching is stapsgewijs opgebouwd en vanuit aansluiting met de behoeften in onze regio. Uiteindelijk doel is het borgen en bestendigen van de werkwijze, inclusief kwaliteitsbewaking.

Coaching

In 2025 hebben de aan de proeftuin verbonden coaches meegekeken en meegedacht om de implementatie van het Handelingskader te ondersteunen. Door middel van coaching sessies met professionals, gedragsdeskundigen, managers, samenwerkingsgroepen etc. is op alle niveaus een impuls gegeven aan deze manier van werken. Grondhouding, het denken vanuit verschillende geweldsdynamieken, een goede analyse en onderzoek per fase in gefaseerd samenwerken voor veiligheid, stellen van gezamenlijke geprioriteerde doelen en het terugkerend bepalen van de aard en de weging van de ernst van de situatie zijn hierin belangrijkrijke onderdelen. Naast coaching van de professionals zijn ook managers en beleidsmakers (op maat) meegenomen, zodat planmatig gewerkt wordt aan een nieuwe ondersteunende structuur en (waar nodig) een andere *mindset*.

Door de coaching zijn we meer gericht op directe onveiligheid. Het lukt ons in de casuïstiek-overleggen veel beter om tot de kern van het probleem in een casus te komen. Voor de coaching verzandden we wel eens in eindeloze gesprekken over wat er aan de hand is in een gezin en wat we zouden gaan doen. Door de coaching lukt het beter om gericht te kijken naar wat er nodig is om de directe onveiligheid aan te

[8] https://www.voordejeugdenhetgezin.nl/documenten/rapporten/2024/02/26/handelingskader

pakken en ons handelen en de inzet van hulp daarop af te stemmen. Meer nog dan bij de ervaringsdeskundigen, is deze invloed zichtbaar bij de professionals.

De ondersteuning is aangeboden vanuit het programmateam Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming. De uitvoering ligt bij stichting Civil Care

Resultaten:

- Gedrag, houding, bejegening van professionals binnen en buiten de proeftuinen is zodanig dat cliënten zich gehoord, gezien en gekend voelen.
- Cliënten, ervaringsdeskundigen en professionals werken samen aan de verbetering van de situatie van de cliënten.
- Het Handelingskader wordt geïmplementeerd, zodat professionals duurzaam invulling kunnen (blijven) geven aan de nieuwe manier van werken.

Inzet en rol van de ervaringsdeskundigen

Een ervaringsdeskundige is te omschrijven als iemand die geleerd heeft om ervaring en kennis om te zetten ten behoeve van anderen. Deze kan bijvoorbeeld mensen begeleiden en ondersteunen in vergelijkbare situatie maar ook om de uitvoering van professionals te ondersteunen en te verbeteren. Een ervaringsdeskundige vormt daarmee steeds de brugfunctie tussen beleid en uitvoering aan de ene kant en de leefwereld van huishoudens en gezinnen aan de andere kant.

In 2025 zijn de ervaringsdeskundigen bij 15 zaken actief betrokken geweest ('op de bank'). Het gaat dan om ervaringsdeskundigen op het gebied van huiselijk geweld, kindermishandeling en jeugdcriminaliteit. Bij nog 6 andere zaken is aan de cliënten het aanbod gedaan om in gesprek te gaan met de ervaringsdeskundigen. De directbetrokkenen bij deze zaken hebben het aanbod afgeslagen. Dit zijn cliënten die te maken hebben gehad met heel veel hulpverleners en daarbij teleurstellende ervaringen hebben gehad. Zij hebben weinig vertrouwen meer in hulpverlening en houden iedereen zo veel mogelijk buiten de deur. Hierbij speelt soms ook mee dat de ervaringsdeskundigen van Ervaring in Huis gepositioneerd zijn bij Veilig Thuis. Veilig Thuis heeft niet altijd een goede naam bij cliënten.

Afweging over de inzet van ervaringsdeskundigheid in casuïstiek vindt plaats in de praktijkgroep. Daar wegen de ervaringsdeskundigen en de professionals samen met de inbrenger af of het betrekken van een ervaringsdeskundige toegevoegde waarde heeft. Deze afweging vindt plaats op basis van onderstaande gewenste effecten: als een van deze aspecten aan de orde is, kan de inzet van ervaringsdeskundigheid een bijdrage leveren aan het resultaat van het ondersteuningsproces.

Effecten van de inzet van ervaringsdeskundigheid in gezinnen waar sprake is van onveiligheid:

- Bruggen bouwen tussen cliënten en professionals: door de vertaalslag die ervaringsdeskundigen maken tussen de systeemwereld en de leefwereld, staan cliënten vaker open voor professionele hulp. Dit leidt niet alleen tot betere hulp, maar ook tot tijdwinst.
- Hoop bieden: verandering is echt mogelijk. De ervaringsdeskundige is de belichaming van deze hoop op verandering.
- Alternatieven bieden: ervaringsdeskundigen zijn in staan 'andere' oplossingen aan te dragen dan professionele hulpverleners; zij zijn beter in staat *out of the box* te denken en te kijken.
- Ruimte maken: door de onpartijdige houding van ervaringsdeskundigen[9] en de vertrouwensband die zij opbouwen, kunnen zij ruimte maken voor belangen en

[9] Deels zou onafhankelijke clientondersteuning hier ook een rol in kunnen hebben. Meerwaarde van ervaringsdeskundigen is dat zij vanuit hun eigen ervaring direct betrokkenen beter begrijpen en hierdoor snel hun vertrouwen kunnen winnen.

perspectieven die gezinnen in de stress anders niet toelaten, bijvoorbeeld het belang van de eigen kinderen als het gaat om omgangsvraagstukken;
- Zicht houden op veiligheid, ook achter de voordeur;
- Wachtverzachter voor de start van een traject: gesprekken met de ervaringsdeskundige kunnen wachttijd overbruggen.
- Cliënten voelen zich weerbaarder en kunnen weer (een stuk) regie over hun eigen situatie nemen.
- Cliënten hebben inzicht in de eigen situatie.
- Herhaling en terugval in oude patronen voorkomen.

Naast cliëntcontact geven ervaringsdeskundigen advies aan de professionals in de proeftuin. De adviesfunctie is benut bij alle zaken in de proeftuin. De ervaringsdeskundigen geven in de casusoverleggen gevraagd en ongevraagd advies. Inzet van ervaringsdeskundigheid heeft raakvlakken met ABC-model en het handelingskader: het helpt professionals om anders te kijken, oog te hebben voor competentie van cliënten en relationeel werken centraal te stellen.

De adviezen van ervaringsdeskundigen kunnen gaan over:

- Hoe kan je een client het beste bejegenen: hier ligt de focus op gelijkwaardigheid. De ervaringsdeskundigen spiegelen de plannen van de professionals vanuit de vraag ‘hoe zou dit voor jou voelen, als jij dit zou meemaken?’
- Inbrengen clientperspectief: hoe voelt een voorgenomen stap voor een client en zou het niet anders kunnen?
- Het zit ook in taal: vermijd uitspraken als ‘je moet …. ’, ‘ga gewoon even … ’ of ‘dat is gemakkelijk’. Want het is niet makkelijk voor de cliënten, anders hadden ze het al lang ‘even’ gedaan.

Een voorbeeld waarin het effect van de inzet van ervaringsdeskundigheid duidelijk naar voren komt is een zaak waar de moeder absoluut geen hulp wilde. Zij vond dat er met haar niets aan de hand was. De inzet van de ervaringsdeskundige heeft ertoe geleid dat er toch een intensief contact met haar kon worden opgebouwd. Zo werd het na enige tijd mogelijk om goede gesprekken te voeren. Uiteindelijk hebben deze gesprekken er toe geleid dat moeder inzag dat ze hulp van een psycholoog nodig had en is ze in therapie gegaan.

Een ander voorbeeld gaat over een gezin waar moeder beslist niet wilde dat de kinderen omgang zouden hebben met vader. De ervaringsdeskundige kon in gesprek met deze moeder uit eigen ervaring vertellen hoe belangrijk het voor kinderen kan zijn dat zij hun vader blijven zien, ondanks alles wat er in het verleden is gebeurd tussen de ouders. Uiteindelijk heeft inzet van het ervaringsperspectief ertoe geleid dat de moeder kon instemmen met de omgangsregeling. Zij kan het nog niet helemaal loslaten. Daarom wacht zij voor de locatie waar de omgang plaatsvindt terwijl de kinderen bij vader zijn. Daar is de ervaringsdeskundige nog met haar over in gesprek.

De ervaringsdeskundigen houden in hun gesprekken betrokkenen een spiegel voor. Zij lopen er soms tegenaan dat betrokkenen graag iemand naast zich hebben die hen steunt en meepraat. Als de ervaringsdeskundige kritische vragen stelt, wordt het contact soms afgebroken of gaat het een tijdje stroef. Het is zoeken naar evenwicht: je wilt soms een spiegel voorhouden, maar je wilt ook het contact niet op het spel zetten, juist omdat je zicht wilt houden op de veiligheid.

Het lukt niet altijd om een goed contact op te bouwen met betrokkenen. Betrokkenen hebben vaak al te maken gehad met veel verschillende hulpverleners. Ook de ervaringsdeskundigen zijn toch weer een nieuw gezicht dat zich er mee wil bemoeien. Ervaringsdeskundigen hebben wel meer en andere mogelijkheden in de manieren die zij kunnen gebruiken om tot een klik te komen dan professionals.

De werkwijze van de ervaringsdeskundigen is in 2025 in grote lijnen hetzelfde gebleven als in 2024 en is opgenomen in Bijlage 3. In 2024 was ervaringsdeskundigheid nieuw en dachten de professionals minder snel aan een traject met een ervaringsdeskundige. In 2025 wordt er eerder gedacht aan de inzet van een ervaringsdeskundige. Ervaringsdeskundigheid is dan ook geborgd in het uniforme werkproces. De samenwerking tussen professionals en ervaringsdeskundigen in de proeftuin is goed. De ervaringsdeskundigen zijn onderdeel van het team. Zij voelen zich erg welkom en ervaren geen ongelijkwaardigheid. Dit geldt ook voor de samenwerking met de inbrengers van casuïstiek (meestal medewerkers van lokale teams die geen deel uitmaken van de praktijkgroep). Ervaringsdeskundigen die langer meedraaien in een gemeente worden na verloop van tijd ook buiten de proeftuin om benaderd met vragen en verzoeken. De waarde van de inzet van ervaringsdeskundigheid wordt steeds breder erkend. Dat is een positieve ontwikkeling.

Naast positieve signalen, zijn er ook knelpunten. Er zijn op dit moment niet voldoende opgeleide ervaringsdeskundigen om in alle gemeenten in de Rijnmond ervaringsdeskundigheid op dezelfde manier vorm te geven als nu in de proeftuinen gebeurt. Ervaringsdeskundigen in de proeftuin zijn betrokken bij erg complexe casuïstiek. Dat maakt het werk erg intensief. Ervaringsdeskundigen die dit goed aankunnen zijn schaars.

Systemisch integraal veiligheids- en beschermingsonderzoek (SIVB)

In 2025 is een procesbeschrijving en een format voor het SIVB ontwikkeld. Het format is geïntegreerd met het aanmeldformulier voor de proeftuin, waardoor administratiedruk zo veel mogelijk beperkt wordt en we voorkomen dat direct betrokkenen herhaaldelijk hun verhaal moeten doen. Het beproeven is gestart in oktober 2025. In 2025 is nog geen casuïstiek geïncludeerd. Eind 2025 was er één casus die mogelijk in aanmerking kwam voor het SIVB. In deze casus is het werkproces beproefd en verder aangescherpt. In het belang van de voortgang in deze casus is uiteindelijk gekozen voor een reguliere VT-melding.

Het proces naar de start van het SIVB ziet er als volgt uit. Het begint ermee dat een huishouden zich aanmeldt of wordt aangemeld voor hulp bij het lokale team. De gevraagde hulp betreft onveiligheid of er worden signalen over onveiligheid gesignaleerd in contact met het huishouden. Het lokale team start met de integrale analyse. Het huishouden en de lokale professionals formuleren doelen die worden meegenomen in het hulpverleningsplan. De professional informeert het huishouden mondeling en met een brief over de meldcode en de toepassing hiervan indien nodig. Het hulpverleningsplan wordt uitgevoerd. In die gevallen dat uitvoering van het hulpverleningsplan niet tot meer veiligheid leidt, vraagt de lokale professional na overleg met de eigen GW-er om advies bij de proeftuin. Gezamenlijk met de casusregisseur wordt bekeken wat er meer en/of anders ingezet kan worden. Als de hulpverlening vervolgens alsnog stagneert en de direct betrokkenen niet (meer) mee willen werken aan onderzoek naar de redenen voor de stagnatie, volgt aanmelding voor het SIVB. Vanwege de huidige wetgeving is deze aanmelding gelijk aan een melding bij VTRR. De VT-medewerker kan dan bevoegdheden inzetten, omdat er gronden zijn voor een onderzoek. In het kader van de aanmelding vult de lokale professional de volgende onderdelen van het onderzoeksformat (zie bijlage 5) in:

I. Aanleiding onderzoek,

II. Huishouden/systeem & netwerk in kaart brengen,

III. Hulpverleningsgeschiedenis.

Om het SIVB te kunnen starten is het belangrijk dat de gemelde zorgen goed onderbouwd worden met geobjectiveerde, feitelijke informatie over de onveiligheid die aan de orde is. Daarnaast wordt gevraagd de grootste zorg te benoemen en van welke vormen van geweld er sprake is. Daarbij wordt concreet gemaakt welke vorm van geweld er door wie, wanneer is/wordt gebruikt. Tevens wordt beschreven waar de problematiek zich, bekeken vanuit de visie op Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid, bevindt èn op welke leefgebieden er, anders dan huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM), sprake is van problematiek. Tenslotte wordt concreet gemaakt welke expertise men nodig acht om tot veiligheid te komen en hoe het SIVB daaraan kan bijdragen. Vanzelfsprekend is randvoorwaardelijk voor deze stap dat het huishouden geïnformeerd is over de aanmelding voor een SIVB en de informatie kent die in dit kader wordt aangeleverd. Het huishouden weet dat het aanmelden voor een SIVB gelijk staat aan een melding bij VTRR. Hiervoor is een tweede brief ontwikkeld.

Vanuit het oogpunt van transparantie en eenvoud wordt begin 2026 het onderzoeksformat geïntegreerd in het aanmeldformulier voor de proeftuin. Zo zorgen we er voor dat vanaf het eerste contact samen met de betrokkenen gewerkt wordt aan een integrale en feitelijke analyse. Samenvoegen van de verschillende formats leidt eveneens tot meer efficiëntie voor de betrokken professionals.

De professionals van de proeftuin beoordelen de aanmelding en besluiten over het al dan niet inzetten van het SIVB. Wanneer wordt besloten dat een SIVB niet op z'n plek is wordt benoemd wat nog voorliggend is, hoe hierop ingezet kan worden en wie hierbij kan ondersteunen.

Als besloten wordt tot het SIVB, formuleren de professionals die verbonden zijn aan de proeftuin op basis van de aangeleverde informatie onderzoeksvragen, hypothesen en vervolgens een plan van aanpak. Het huishouden wordt betrokken bij het maken van het plan van aanpak zodat zij weten hoe het onderzoek eruit gaat zien, wie er bevraagd gaan worden en welke informatie er verzameld wordt. Omdat een SIVB gelijkstaat aan een VT-melding is toestemming voor het onderzoek van het huishouden niet nodig. Vanzelfsprekend worden directbetrokkenen, juist ook als zij geen toestemming willen verlenen, steeds geïnformeerd over de voortgang en de resultaten van het onderzoek. Uit het SIVB volgt een conclusie en voorstellen voor vervolgstappen. Voor de verschillende leden van het huishouden kunnen verschillende vervolgstappen van toepassing zijn. Vervolgstappen kunnen in het huidige juridische kader strafrechtelijke of bestuursrechtelijke interventies betreffen, verzoek tot onderzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming, (terug)verwijzing naar het lokale team al dan niet in samenwerking met de praktijkgroep of anders. De uitkomsten van het SIVB en de voorgestelde vervolgstappen worden met het huishouden en de proeftuinprofessionals besproken. Hun input wordt meegenomen in het definitieve verslag. Hoe we komen van het SIVB naar het daadwerkelijk inzetten van genoemde vervolgstappen is nog volop in ontwikkeling.

Hoewel nog geen casuïstiek is geïncludeerd in 2025, is wel de aanloop naar het SIVB beproefd. Dit heeft geleid tot de volgende inzichten en aanpassingen:

- Ontwikkeling van twee cliëntbrieven met uitleg over de proeftuin en de plaats van het SIVB daarin.
- Aandacht voor feitelijke verslaglegging door betrokken professionals.
- Aandacht voor transparantie: koppelen professionals hun bevindingen ten aanzien van de situatie van het huishouden terug naar de betrokkenen en doen zij dat op een passende manier?
- Het SIVB is een gezamenlijk onderzoek van de praktijkgroep. Het onderzoek wordt gecoördineerd door de VT-collega, omdat de bevoegdheden daar belegd zijn.

De procesbeschrijvingen en ontwikkelde formats zijn opgenomen in Bijlage 5.

Aanpak dreigende criminele ontwikkeling jeugdigen: signalen gezinsgericht oppakken

Een van de speerpunten van de proeftuinen in de regio Rotterdam Rijnmond is dat casuïstiek middels de integrale analyse getoetst wordt op signalen van (dreigende) criminele ontwikkeling/factoren bij jongeren. Binnen de proeftuinen is het mogelijk om KansRIJK! in te zetten als preventieve interventie voor jeugdigen die dreigen in de criminaliteit te vervallen én hun ouder(s). Ook wordt een ervaringsdeskundige ingezet met expertise op het gebied van jeugdcriminaliteit.

De methode KansRIJK! heeft als doel om risicovol en/of strafbaar gedrag en schoolverzuim zo mogelijk voorkomen of vroegtijdig stoppen. KansRIJK! bestaat uit de volgende fasen:

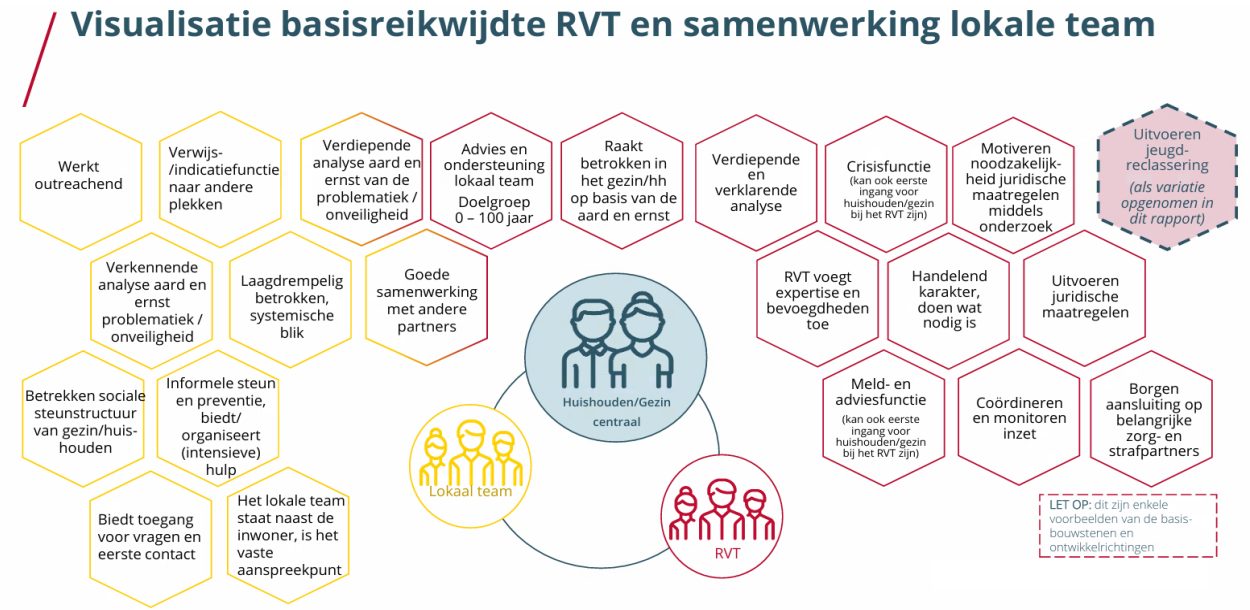

Er zijn veel interventies op het gebied van preventie van jeugdcriminaliteit in de regio Rotterdam Rijnmond. Het verschil met andere interventies is dat deze veelal volgen op een incident en ingezet worden vanuit een handhavingskader door Halt of politie. KansRIJK komt niet na een incident, maar wordt ingezet omdat er signalen zijn die wijzen in de richting van een risico op afglijden in de criminaliteit. KansRIJK! wordt ingezet als de betrokkenen hier zelf voor kiezen. Er is geen maatregel voor nodig. KansRIJK! biedt maatwerk en wordt pas afgesloten als dat duurzaam en veilig kan. KansRIJK! wordt uitgevoerd in samenwerking met de ervaringsdeskundige op het gebied van jeugdcriminaliteit.

In bijlage 5 is uitgebreide informatie over Kansrijk opgenomen.

Samenwerking Lokale Teams en de proeftuinen

In het toewerken naar veiligheid in huishoudens kunnen lokale professionals een beroep doen op de proeftuinen. De deelprojectgroep lokale teams heeft in 2024 en 2025 onderzoek gedaan naar de vraag hoe lokale teams kunnen samenwerken met de proeftuinen (en straks de regionale veiligheidsteams, RVT). Doel was om meer inzicht te krijgen in de opdracht van lokale teams en het RVT in relatie tot het Toekomstscenario. Er is door AEF landelijk onderzoek gedaan naar de inrichting van het RVT met betrekking tot taken (basisvariant met ontwikkellijnen) en organisatie (vijf scenario's).

De deelprojectgroep heeft voor bovenstaande basisreikwijdte RVT het volgende in kaart gebracht:

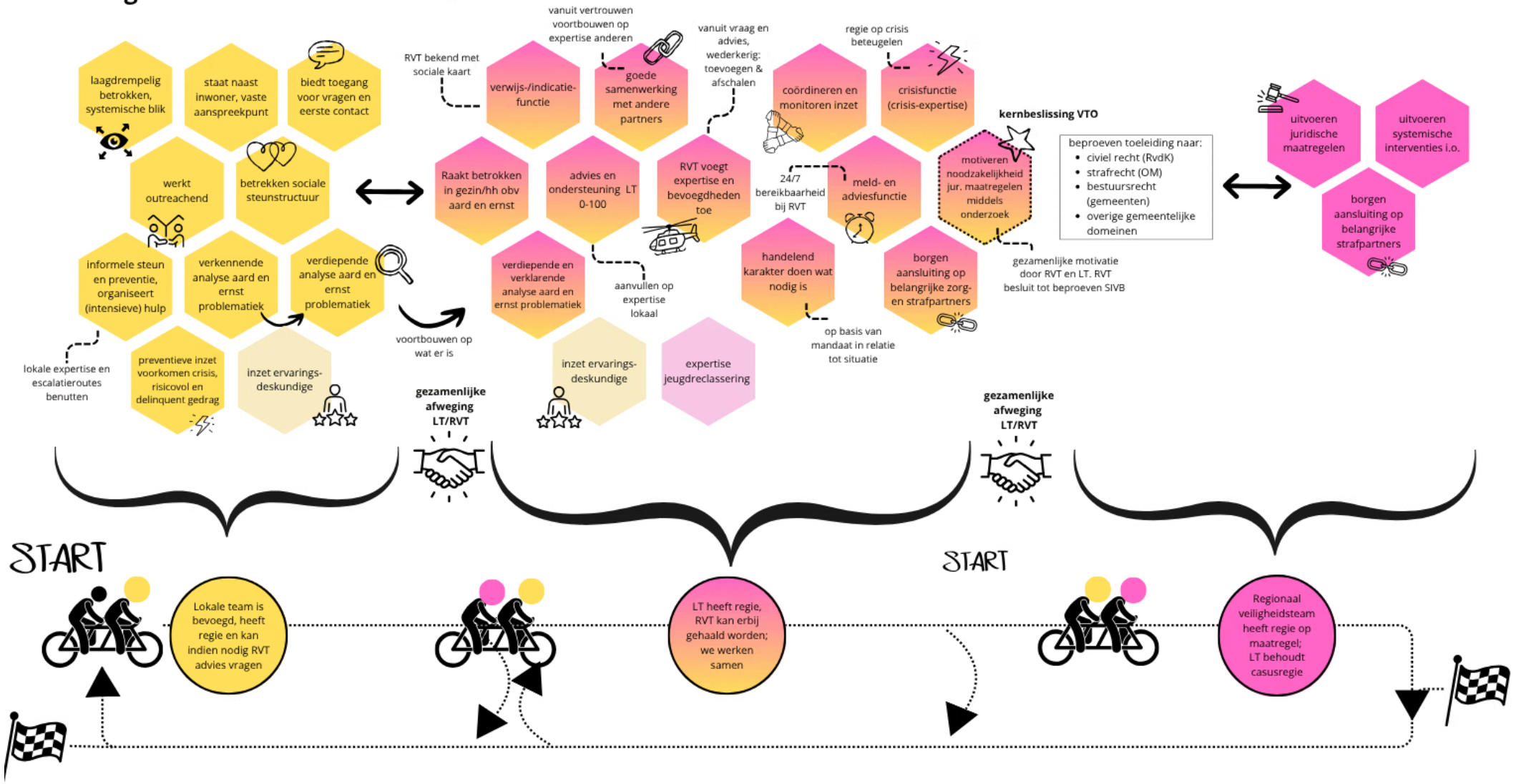
- Bevoegdheden van het lokale team en het RVT
- Samenwerking
- Uitdagingen

Deze aspecten zijn gespiegeld aan de drie fasen van Gefaseerd Werken aan Veiligheid:

1. Directe veiligheid organiseren
2. Stabiele veiligheid organiseren
3. Herstel bevorderen

Het onderzoek van de deelprojectgroep heeft geresulteerd in de ontwikkeling van een praatplaat, waarin op basis van het RVT-basismodel gevisualiseerd wordt hoe lokale teams en het RVT samenwerken, wie welke bevoegdheden heeft, welke uitdagingen hierbij komen kijken en welke goede voorbeelden er al ontwikkeld zijn in de regio. De praatplaat blijft in concept omdat de ontwikkelingen niet stilstaan en de actualiteit regelmatig aanleiding geeft tot aanpassing en bijstelling. De Praatplaat is bedoeld om lokaal in gesprek te gaan over het verbeteren van de samenwerking tussen lokale teams en de beschermpartners en ziet er als volgt uit:

Bevoegdheden & hoe werken we samen

Uitdagingen & goede voorbeelden

laagdrempelig betrokken, systemische blik

Uitdaging:

Aandacht voor intergenerationele problematiek.

staat naast inwoner, vaste aanspreekpunt

Uitdaging is naast de inwoner te blijven staan indien er sprake is van een ander juridisch kader. Heldere positionering van LT van belang.

biedt toegang voor vragen en eerste contact

Ervaringsdeskundige zichtbaar aanwezig in de proeftuinen; bij casuïstiekoverleg en in de ondersteuning van het gezin/ hh

informele steun en preventie, organiseert (intensieve) hulp

Coördinerende rol bij LT is aandachtspunt incl. uitwerking rollen en mandaat. Bij betrokkenheid van RVT is samenwerking LT hier cruciaal, om afschaling van zorg en verduurzaming van interventies te realiseren. Ondanks een maatregel is niet altijd (specialistische) zorg nodig. Breed blijven kijken naar mogelijkheden. Ook inzet ervaringsdeskundige waardevol om lokaal in te kopen.

betrekken sociale steunstructuur

Aandacht voor goede netwerkversterkende methodieken. Hulpverlening zoekt sneller oplossing in hulpverlening dan in netwerkoplossingen en gaan snel uit van wat de inwoner in eerste instantie aangeeft. Hierdoor wordt een diepere uitvraag niet altijd gedaan. Aandacht voor verantwoordelijkheid & regie bij de inwoner zelf laten en steun geven vanuit HV.

werkt outreachend

verkennende analyse aard en ernst problematiek & verdiepende analyse aard en ernst problematiek

Aandacht voor intergenerationele problematiek, geschiedenis van inwoner en onderliggende patronen. Caseload < - - > tijd

verwijs-/indicatie-functie

GI en huisartsen hebben ook een verwijsfunctie. Randvoorwaardelijk voor indicatiefunctie RVT: nauwe samenwerking met LT en bekendheid met lokale mogelijkheden, duidelijke afspraken wanneer en hoe verwijzen en bekendheid hierover bij LT & RVT. Onderbouwing verwijzing hoe invullen en zorgen voor uniforme werkwijze met aandacht voor administratieve lasten.

goede samenwerking met andere partners

Transparantie over samenwerking, ook naar de cliënt. Neem het LT en de inschatting van het LT serieus. Goed gezamenlijk monitoren (kwantitatief en kwalitatief). Uitdaging is gegevensdeling op basis van de AVG; het perspectief hierop verschilt per organisatie.

raakt betrokken in gezin/hh obv aard en ersnt

Aandacht nodig voor het gezamenlijk perspectief op het gezin/hh en onderlinge samenwerking. Tijdig gebruik maken van de adviesrol zodat situaties voorkomen worden of niet erger escaleren. Waar bepaal je het moment dat het 'ernstig' genoeg is en hoe voorkom je pingpong. Neem de vraag van het LT serieus. Waar houden de mogelijkheden van het LT op.

verdiepende en verklarende analyse aard en ernst problematiek

Voortbouwen met elkaar in een doorlopende lijn in het systeemdossier. In elke fase wordt een (eigen) analyse en afweging gemaakt door professionals op basis van de feiten. Zorgvuldig zijn naar cliënten en naar elkaar in wat men overneemt (transparantie). Nu geen inzicht in elkaars info, ieder heeft eigen systemen en eigen plan (formats).

LIJ (instrument dat gebruikt wordt door politie & jeugdstrafrecht)

advies en ondersteuning LT 0-100

Aanvullen op de kennis en expertise van het LT door RVT. Uitdaging is verschil in perspectief op gezin of kind door verschillende GI's.

RVT voegt expertise en bevoegdheden toe

Randvoorwaardelijk: integratie in werkproces --> integrale casusbespreking.
Helderheid over positionering en rol RVT is van belang; nu zijn er verschillende perspectieven hierop. Dus wat voegt het RVT precies toe en wanneer schuiven bevoegdheden. Het in- en uitvoegen van het RVT zou soepel moeten verlopen.

C&A-functionarissen VT &GI bij LT

coördineren en monitoren inzet

Zie partnermodel (afspraken partnerschap GI en LT)

Betrokken houden van LT (' samen op de tandem blijven') Hoe geef je vorm aan de verschillende regiefuncties? Indien GI betrokken raakt bij het gezin (bij 1 of meerdere gezinsleden) wordt het borgen van de systemische blik en het invullen van de verwijsindex lastiger.

handelend karakter doen wat nodig is

Goed afspreken (procesafspraken & afstemmen gedurende de casusondersteuning) wie op welk moment in de lead is als het gaat om handelen.

Bijv. zoals BOA's en politie samenwerken o.b.v. bevoegdheid

meld- en adviesfunctie

Huidige verdeling C&A per subregio

Liefst gekoppeld aan geografisch gebied (subregio).

crisisfunctie

Voorbereiding integratie crisisdiensten

Er mist informatie vanuit het LT die helpt om de juiste afweging te maken voor passende oplossingen om de crisis te beteugelen; er mist soms communciatie aan LT over in te zetten acties/ingezette acties. Er zijn verschillende verwachtingen over de verantwoordelijkheden van het LT t.a.v. het gezamenlijk optrekken met het LT.

motiveren noodzakelijkheid jur. maatregelen middels onderzoek

Positie van de RvdK: beslissing om (nav het VTO) besluiten een onafhankelijk onderzoek in te stellen. Heldere afwegingspunten wanneer wel of niet over te gaan tot een verzoek tot onderzoek (VTO) aan de RvdK.

NB RvdK: Het wiebertje "motiveren noodzakelijkheid juridische maatregelen middels onderzoek" kan nog niet worden uitgewerkt."

Uitvoeren systemische interventies i.o. & uitvoeren juridische maatregelen

Goed betrokken houden van LT (' samen op de tandem blijven') Hoe geef je vorm aan de verschillende regiefuncties? Welke verwachtingen zijn er t.o.v. elkaar? Hoe zijn verantwoordelijkheden belegd?

borgen aansluiting op belangrijke zorg- en strafpartners

Zie partnermodel (afspraken partnerschap GI en LT)

LEGENDA

lokaal team

lokaal team i.s.m. RVT

Regionaal veiligheidsteam

ervarings-deskundige

jeugdreclassering door GI

SIVB: systemisch integraal veiligsheids- en beschermingsonderzoek

moet nog nader worden uitgewerkt

samenwerking

kernbeslissing

Regiekaart in ontwikkeling

De deelprojectgroep Professionele Ontwikkeling houdt zich bezig met taal. In samenwerking gebruiken we vaak vergelijkbare begrippen, maar interpreteren we die net even anders. Dit kan problemen of verwarring met zich meebrengen. Het doel is om meer eenduidigheid te krijgen in ons vakjargon, of in ieder geval meer inzicht te krijgen in verschillende interpretaties en toepassingen van concepten. Relevante concepten zijn tijdens een voorbereidende bijeenkomst met de proeftuinprofessionals geïnventariseerd en geprioriteerd. Deze lijst is vervolgens naast andere te ontwikkelen kaders gelegd (zoals het landelijke handelingskader, landelijke hackerton, regionale integrale crisisdienst), om tot een shortlist te komen.

Het eerste begrip waar de deelprojectgroep mee aan de slag is gegaan is regie. Uitkomst van het onderzoek is dat over de term regie (casus- en procesregie) verschillende beelden bestaan. Niet alleen over de vraag wat casus- en procesregie is, maar ook over de vraag wat je dan doet. Dit speelt vooral bij complexe zaken waar domein overstijgend gewerkt wordt. Voor de cliënt/het gezinssysteem is het van belang dat er een vaste contactpersoon is waarbij zij terecht kunnen met hun vragen.

Het is belangrijk om op casusniveau het gesprek te voeren over regie: wie doet wat. Dat lukt nu niet altijd. Zo blijft het onuitgesproken wat je van elkaar verwacht.

De deelprojectgroep Professionele Ontwikkeling concludeert dat de praktijk baat heeft bij een ‘regiekaart’: een hulpmiddel om bij complexe situaties, als meerdere instanties betrokken zijn bij het gezin, op een gestructureerde manier afspraken te kunnen maken over regie. Er is een concept ontwikkeld dat vanaf 2025 beproefd wordt. De werkwijze is inmiddels opgenomen in de werkprocessen van de gemeente Capelle aan den IJssel en JBRR. De WSS werkt met een vergelijkbaar regie-protocol. De gemeente Goeree-Overflakkee werkt volgens de methode ICD en gebruikt een eigen regie-protocol met vergelijkbare strekking.

De regie-kaart is opgenomen als bijlage 6.

Deelproject Regionale Vraagstukken

Dit deelproject had oorspronkelijk drie opdrachten. De eerste opdracht betrof het onderzoek naar een integrale regionale cliëntenraad. De tweede opdracht behelsde het in kaart brengen van de regionale veiligheidsketen. Deze twee opdrachten zijn inmiddels vervallen. Hier wordt de reden hiervoor kort toegelicht. De derde opdracht gaat in de op de ontwikkeling van het Systemisch Integraal Veiligheids- en Beschermingsonderzoek en is eerder in deze rapportage behandeld

Integrale regionale cliëntenraad

De regionale visie op het Toekomstscenario kent vier centrale perspectieven, waaronder ‘de cliënt centraal’. Cliënten moet sneller beter passende hulp en ondersteuning krijgen. Dit vraagt om het ontschotten van hulp die betrokken organisaties bieden. Hierbij is advies gewenst van cliëntvertegenwoordigers die zicht hebben op het gehele traject dat een cliënt kan doorlopen. In de huidige situatie zijn diverse cliënt- en adviesraden betrokken bij wat in het Toekomstscenario wordt omschreven als ‘een brede doelgroep van 0 tot 100 gericht op kinderen, gezinnen en huishoudens waar sprake is van onveiligheid (inclusief ontwikkelingsbedreiging), waaronder dus ook huishoudens zonder kinderen’. Daaruit is het voornemen ontstaan om een integrale cliëntenraad te vormen die stimuleert en bewaakt dat in alle aspecten van het proces het cliëntperspectief centraal staat.

Vanwege het feit dat er geen landelijke transitiemiddelen beschikbaar kwamen, de val van het kabinet, wisseling van bewindspersonen en verdeeldheid tussen alle landelijke betrokken partners ontstonden in de zomer van 2025 grote vraagtekens bij de vraag of de ontwikkeling naar een ander beschermingsstelsel door zou gaan. Daarom heeft de Stuurgroep Toekomstscenario geadviseerd om tijdelijk de ontwikkeling van de integrale cliëntenraad te pauzeren.

Dit betekent niet dat het cliëntperspectief volledig uit beeld raakt. Nog altijd nemen ervaringsdeskundigen op verschillende gebieden (huiselijk geweld, kindermishandeling, jeugdcriminaliteit, jeugdzorg en plegerperspectief) deel aan de praktijkgroep en de ontwikkelgroepen. Ook nemen ervaringsdeskundigen deel aan de projectgroep en de klankbordgroep. Vanzelfsprekend hebben alle betrokken partnerorganisaties ook hun eigen cliëntenraden. Het ervarings- en cliëntperspectief blijft zowel in de praktijk als op beleidsniveau geborgd, ondanks het pauzeren van de ontwikkeling van de integrale cliëntenraad.

Ontwikkeling Beschermings- en Veiligheidsketen

De opdracht aan de deelprojectgroep Beschermings- en Veiligheidsketen is om de regionale zorg- en veiligheidsketen in kaart te brengen. Dit om inzicht te krijgen in welke organisaties deel uitmaken van de beschermings- en veiligheidsketen, wat hun taak/rol en opdracht is en van welke overlegstructuren zij deel uitmaken. Tijdens uitvoering van de opdracht zijn twijfels ontstaan over de relevantie. Uiteindelijk is uitvoering van de opdracht afgebroken. Hier volgt een kort verslag van het proces en de resultaten.

De deelprojectgroep is gestart in april 2024 met als doel de regionale zorg- en veiligheidsketen in kaart te brengen. Om hiertoe te komen is gestart met een uitvraag bij alle gemeenten in Rotterdam Rijnmond naar relevante organisaties in de onveiligheidsketen. Deze inventarisatie is vervolgens in een werksessie begin december 2024 besproken met een afvaardiging van (centrum) gemeenten en professionals werkzaam in de beschermings- en veiligheidsketen. In maart 2025 is nog een vervolgsessie belegd. Doel van de bijeenkomsten was om de inventarisatie te bespreken en te bepalen wat er nodig is om een passende keten te ontwikkelen.

Gemeenten hebben hun keten heel verschillend ingericht. Daarom zijn de geïdentificeerde organisaties omgezet naar taken en rollen is er vervolgens een koppeling gemaakt met de 4 bouwstenen en 13 elementen, zoals beschreven in de 'ideale klantreis'. Hierdoor is een beter, maar nog geen volledig, inzicht ontstaan in de beschermings- en veiligheidsketen. Ondanks het verbeterde inzicht in de keten blijft het onduidelijk wat er nodig is om een passende keten te ontwikkelen. Hieraan liggen de volgende oorzaken ten grondslag:

- Het is nodig om meer overstijgend en minder vanuit de (eigen) regiogemeente te denken;
- Tot op heden hebben vooral beleidsambtenaren met een specialisatie op 'jeugd' deelgenomen en wordt een koppeling met de volwassendomeinen gemist, alsmede de partners die in het strafdomein actief zijn. Het is lastig de juiste partners en kennis aan tafel te krijgen over alle taken en rollen in de keten;
- Daarnaast hebben diverse gemeenten aangegeven geen urgentie te voelen op het onderwerp. De prioriteit ligt bij de inkoop van de Jeugdhulp en bij de Hervormingsagenda Jeugd;
- Tot slot ervaart de deelprojectgroep de complexiteit van de opdracht als hoog. Wat zijn de kaders, wat is de scope van de opdracht en met welk resultaat zijn we tevreden?

Het is de vraag of het doel van deze deelprojectgroep in de huidige tijd (veel andere prioriteiten binnen het TS) en context (uitkomst Voorjaarnota) haalbaar is. Ons advies is om de opdracht on hold te zetten. Daarbij adviseren we dat, wanneer er gekozen wordt voor een doorstart van dit deelproject, dat een aantal randvoorwaarden aanwezig zijn:

1. Er is verbinding met de strafrechtketen zodat ook vanuit dit domein de juiste personen kunnen aansluiten bij uitwerking door de deelprojectgroep,
2. Er is meer helder welke taken en rollen waar belegd gaan worden,
3. Er wordt urgentie & eigenaarschap ervaren bij de ketenpartners in de keten voor verdere uitwerking.

Landelijke betrokkenheid vanuit de regio Rotterdam Rijnmond

Vanuit de regio Rotterdam Rijnmond zijn ervaringsdeskundigen, beleidsmedewerkers, professionals, managers, bestuurders en de projectleider actief betrokken bij de landelijke ontwikkelingen rondom het Toekomstscenario. Hier volgt een schematische weergave:

Categorie	Betrokkenheid
Ervaringsdeskundigen	Landelijke podcasts Onderzoek Verwey-Jonker instituut Coaching Civil Care
Beleidsmedewerkers	Landelijk platform contactambtenaren Ontwikkeling handelingskader Landelijke *meet-ups* Werkbezoeken Landelijke lobby G4
Professionals	Ontwikkel- en onderzoeksbijeenkomsten NJi Ontwikkel- en onderzoeksbijeenkomsten VJi Landelijke podcasts Ontwikkeling Handelingskader Coaching Civil Care Werkbezoeken
Managers	Coaching Civil Care
Bestuurders	Landelijke governance Ontwikkeling landelijk narratief
Projectleider	Landelijke *meet-ups* Werkbezoeken Ontwikkel- en onderzoeksbijeenkomsten NJi Ontwikkel- en onderzoeksbijeenkomsten VJi Ontwikkeling Handelingskader Coaching Civil Care Landelijke governance Ontwikkeling landelijk bestuurlijk samenwerkingsmodel Ontwikkeling landelijk narratief Landelijke lobby vanuit de proeftuinen

Bijlagen

Bijlage 1

Voorsorteren op het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in de regio Rijnmond

Bouwstenen voor een effectieve en integrale lokale en (sub) regionale voorbereiding in het sociaal domein

Toekomstscenario
kind- en gezinsbescherming
Rotterdam-Rijnmond

Regionale Projectgroep Toekomstscenario
Kind en Gezinsbescherming Rotterdam
Rijnmond

Maart 2025

Inleiding

Het is hoog tijd voor een vereenvoudiging van signalering, zorg en ondersteuning bij onveiligheid, geweld en mishandeling. De huidige ketens zijn complex georganiseerd met vele betrokken organisaties. Ook sluiten al deze schakels niet altijd goed op elkaar aan, met als gevolg dat de juiste hulp en bescherming tekort kan schieten. Oftewel, de manier waarop op dit moment de ketens zijn georganiseerd, draagt niet bij aan snelle en passende hulp aan kinderen, gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveiligheid. Voor hen is echt nu verbetering nodig. De urgentie is groot. Deze noodzaak tot verandering is uitgewerkt in het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

Op landelijk niveau wordt gewerkt aan wet- en regelgeving. Naar verwachting is het wetgevingstraject gereed in 2027 en wordt per 2030 volledige implementatie van het Toekomstscenario verondersteld. Tegelijkertijd kunnen én moeten we als gemeenten, (sub)regio('s) en partners nu samen al stappen zetten. Door bijvoorbeeld de contouren van het Toekomstscenario verder in te kleuren, hierover in gesprek te gaan en waar mogelijk concrete stappen te zetten. Dat kan ook, omdat we in de regio drie succesvolle proeftuinen hebben, waarin werkzame elementen zijn beproefd. De Bouwstenen[10] in deze handreiking bieden houvast en inspiratie voor de voorbereiding op de komst van het Toekomstscenario voor gemeenten in de regio Rotterdam Rijnmond die nog geen proeftuin hebben.

Iedere gemeente[11] in onze regio heeft haar eigen kleur, identiteit, werkwijze en politieke context. Dat betekent dat er geen uniforme instructie of handreiking te ontwikkelen is voor de voorbereiding op het Toekomstscenario. Sommige gemeenten zijn immers al een heel eind op weg met deze implementatie en hebben veel slagkracht, terwijl andere gemeenten nog aan de start staan. Dat betekent dat iedere gemeente haar eigen behoefte heeft aan informatie, ondersteuning en handvatten. Daarom zijn er bouwstenen ontwikkeld: elke gemeenten kan met deze bouwstenen op geleide van de lokale stand van zaken en lokale visie, wensen, mogelijkheden en behoeften toewerken naar de komst van het Toekomstscenario. De vijf bouwstenen beslaan met elkaar alle onderdelen van het voorbereidingsproces, maar zijn ook afzonderlijk en in onderdelen in te zetten door beleidsmedewerkers, projectleiders, bestuurders en managers in het brede sociale domein[12]. Elke bouwsteen bevat achtergrondinformatie, (wettelijke) context, inhoudelijke vraagstukken, instrumenten en handvatten en goede voorbeelden.

De Bouwstenen hoeven niet in de hier gepresenteerde volgorde doorlopen te worden. Noch is het noodzakelijk om alle achtergrondinformatie te benutten; de informatie is toegevoegd om de context en de verbinding met aanpalende relevante beleidsontwikkeling te illustreren. Gemeenten zijn vrij om in te stappen bij de Bouwsteen waar lokaal urgentie en energie zit. Beginnen bij een bepaalde Bouwsteen kan vervolgens duidelijk maken dat ook op de voorliggende Bouwstenen actie nodig is. Zo ontstaat een beweging op geleide van wat er lokaal en (sub)regionaal speelt. Deze beweging verbinden we met de ervaringen in de Proeftuinen om zo tot effectieve en doelmatige regionale keuzes te komen, die daadwerkelijk bijdragen aan snelle en passende hulp aan kinderen, gezinnen en huishoudens die te maken hebben met onveiligheid.

De opgaven in het brede sociaal domein zijn divers, zowel regionaal als lokaal. Gemeenten zijn hierin in de lead en het vraagt van hen een samenhangende aanpak om alle opgaven, verantwoordelijkheden en taken op een effectieve en efficiënte wijze, in verbinding met elkaar te organiseren en borgen. Daarom leggen we in de bouwstenen de verbinding met de bredere taak die gemeenten hebben als het gaat om veiligheid, maar ook de Hervormingsagenda jeugd, de Leidraad Werken aan Veiligheid, het Richtinggevend Kader, de visie Gefaseerd Werken aan Veiligheid, IZA, GALA en het Advies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda jeugd. Ook leggen we verbinding met samenwerkingspartners die gemeenten nodig hebben om zich goed voor te kunnen breiden op de komst van het Toekomstscenario.

[10] De Bouwstenen en de uitwerking daarvan zijn gebaseerd op de notitie Implementatie leidraad Werken aan Veiligheid.
[11] Als we 'gemeente' schrijven, bedoelen we daarmee het geheel van bestuurders, beleidsmedewerkers, managers en uitvoerders binnen een gemeente die een rol hebben binnen de werkvelden jeugd, Wmo, veiligheid, gezondheid, inkomen en participatie, en onderwijs.
[12] Als er gesproken wordt over het brede sociale domein, wordt bedoeld het veld dat uitvoering geeft aan de Jeugdwet, Participatiewet, Wmo en deels de wet Publieke gezondheid, aangevuld met aspecten die te maken hebben met bestaanszekerheid als schuldhulpverlening en huisvesting.

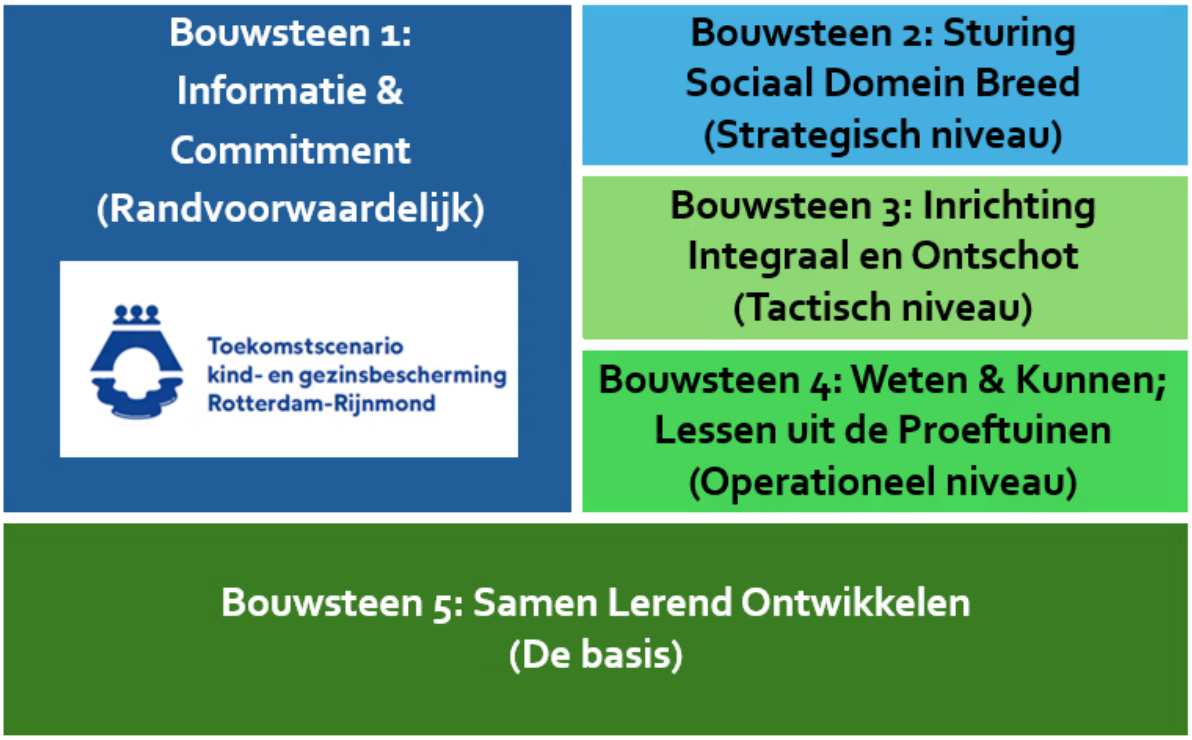
In samenhang leveren de bouwstenen een bijdrage aan cultuurverandering op alle niveaus. Het Toekomstscenario vraagt een dergelijke cultuurverandering. Het Toekomstscenario nodigt alle partijen in het sociaal domein uit om samen te doen wat nodig is voor huishoudens en gezinnen waarin sprake is van onveiligheid. Samenwerken vanuit gelijkwaardigheid en vertrouwen wordt de norm voor professionals en ervaringsdeskundigen. Vertrouwen op het gezamenlijke oordeel van professionals en ervaringsdeskundigen zou ook de basis moeten zijn voor sturing en verantwoording. Met dit verbredingsplan dragen we bij aan een fundament voor deze ontwikkeling.

Bouwstenen

De bouwstenen zijn bedoeld om gemeenten te ondersteunen bij hun opdrachtgevende rol op het vlak van de aanpak van onveiligheid in relaties (met en zonder kinderen) en ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen, met daarbij aandacht voor:

- organiseren van draagvlak bij stakeholders van de lokale teams (in- en extern);
- sturing geven aan de implementatie;
- inrichten van stevige lokale teams op veiligheid, passend binnen de lokale structuur en regionale afspraken;
- organiseren van de benodigde expertise;
- samenwerking met regionale partners.

Er zijn vijf bouwstenen, die zich als volgt tot elkaar verhouden:

Bouwsteen 1 bevat de essentie voor het toewerken naar het Toekomstscenario: de informatie die nodig is voor een goed begrip van het Toekomstscenario, de aanpalende kaders (o.a. de Hervormingsagenda Jeugd) en wat dit van gemeenten vraagt. Die informatie is nodig om met alle betrokken stakeholders te komen tot een gedeeld beeld van en commitment voor het beoogde eindresultaat. Concreet bevat deze bouwsteen:

- een basispresentatie met informatie over het Toekomstscenario en aanpalende ontwikkelingen en eisen die daaruit voortvloeien voor ontwikkeling van 'stevige lokale teams';
- een werkwijze om te komen tot een gedeeld beeld: het ijkpunt in een gemeente, waar men bij de implementatie naartoe werkt. Hierin moet aandacht zijn voor het versterken van lokale teams en het voldoen aan de basisfuncties.

Doel van deze bouwsteen is te komen tot draagvlak bij alle stakeholders.

Bouwsteen 2 richt zich op het strategische niveau waarop bestuurders als eerste aan zet zijn om richting te geven aan de implementatie. Concreet gaat de bouwsteen in op de vragen:

- hoe je sturing op de aanpak van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties en ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen integraal vormgeeft in het brede sociale domein;
- waar sta je als gemeente aan de lat en hoe werk je samen met andere gemeenten in de regio en in samenspraak met uitvoerende partners?

Bouwsteen 3 zet de stap van sturing naar inrichting, van strategisch naar tactisch niveau. Deze bouwsteen gaat in op hoe je de visie vertaalt naar concrete uitvoeringskaders:

- de opdracht aan lokale teams op het gebied van veiligheid 0-100 jaar;
- keuzes aangaande de belangrijkste inhoudelijke vraagstukken ten aanzien van het Toekomstscenario en de HAJ;
- de vertaling van opdracht en keuzes naar integrale inrichting en randvoorwaarden voor de uitvoering.

Bouwsteen 4 maakt de slag naar het operationele niveau waarop uitvoerend professionals over kennis en vaardigheden moeten beschikken om effectief uitvoering te geven aan de opdracht.

- Hoe stuur je er als opdrachtgever op dat de benodigde kennis en expertise in de lokale teams aanwezig is?
- Wat kunnen we leren van de proeftuinen in de regio Rotterdam Rijnmond?
- Daarbij sluit deze bouwsteen, nauw aan op het nieuwe handelingskader Toekomstscenario voor de professional dat momenteel wordt ontwikkeld (en waarbij de resultaten en werkzame elementen uit de Rijnmond aansluiten).

Bouwsteen 5 vormt het fundament onder de voorbereiding op het Toekomstscenario. Het is daarom belangrijk het voorbereidingsproces te zien als een traject van lerend ontwikkelen: samen steeds verder ontwikkelen wat werkt. Bouwsteen 5 biedt hier handvatten voor.

Bouwsteen Informatie en Commitment

Informatie en Commitment	
Omschrijving bouwsteen	<u>Wat wordt bedoeld met de bouwsteen Informatie & Commitment?</u> Er is in Nederland veel in beweging om de aanpak van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties (0-100) en ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen (0-18) te verbeteren en lokale teams hiertoe goed in te richten. Gemeenten en partners die bij deze aanpak betrokken zijn, moeten niet alleen rekening houden met wettelijke kaders, maar ook met het coalitieakkoord van B en W, eventuele raadsvoorstellen en veel (landelijke en regionale) beleidsontwikkelingen, waarvan sommige zijn verdeeld over meerdere domeinen en nog sterk aan verandering onderhevig zijn. Zij hebben daarom behoefte aan overzichtelijke en samenhangende informatie, waarbij enerzijds de kaders en beleidsontwikkelingen helder worden uitgelegd en anderzijds de onderlinge relatie tussen verschillende beleidsontwikkelingen en de bijbehorende samenwerkingspartners wordt toegelicht. Heldere informatie helpt om een gedeeld beeld en commitment te krijgen op lokaal en regionaal niveau en is daarnaast ook ondersteunend bij de inrichting van en sturing op de lokale teams. <u>Vanuit welk perspectief is de bouwsteen opgesteld?</u> Vanuit het perspectief van de gemeente als opdrachtgever. <u>Wat betekent de opdrachtgeversrol in dit kader?</u> De bouwsteen helpt gemeenten om meer overzicht en inzicht te krijgen in wat hen te doen staat en binnen welke wettelijke en beleidskaders zij moeten handelen. De bouwsteen heeft als doel om een gedeeld beeld en commitment te krijgen, zodat gemeenten vervolgens hun opdrachtgeverschap kunnen vormgeven in samenhangend beleid, sturing op en inrichting van de lokale teams en het brede sociale domein 0-100, van kinderopvang en CJG tot en met ouderenzorg, inzake de aanpak van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties en ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen.
Doel en resultaat	Doel van deze Bouwsteen is om bestuurders, managers, beleidsmakers, maar ook de uitvoering goed te informeren over de wettelijke kaders en alle relevante informatie die raakvlakken heeft met (de uitvoering van) het Toekomstscenario. Daarbij wordt inzichtelijk gemaakt welke wettelijke kaders en beleidsdocumenten er zijn en wat de samenhang daartussen is. Hiermee wordt als resultaat beoogd dat iedereen over dezelfde informatie beschikt, dat er een gezamenlijk beeld ontstaat en draagvlak wordt gecreëerd voor de versterking van de lokale teams en het brede sociale domein in lijn met het Toekomstscenario en dat ook duidelijk is welk commitment gevraagd wordt. Ook kan worden aangegeven wat de planning is van verschillende beleidsontwikkelingen en eventueel of er ontwikkelingen zijn die zwaarder wegen dan andere, om gemeenten te ondersteunen bij het stellen van prioriteiten en het nemen van besluiten.
Implementatie-acties	Uit te voeren acties om doel en resultaat van deze bouwsteen te bereiken:

	• Leg de belangrijkste wettelijke kaders en beleidsontwikkelingen uit aan de gesprekspartners (zoals toegelicht onder 'welke partijen'). • Leg uit hoe de kaders en de diverse beleidsontwikkelingen met elkaar samenhangen. Ga de dialoog aan over de vraag of sommige ontwikkelingen zwaarder wegen dan andere. • Formuleer een einddoel/eindbeeld waar je komende tijd heen 'beweegt' op basis van de doelen/resultaten van de beleidsstukken en (wettelijke) kaders. • Maak een planning waarin staat welke ontwikkelingen wanneer moeten plaatsvinden en hoe gemeenten hierop kunnen aanhaken. • Bepaal wat er minimaal nodig is om te werken aan veiligheid conform het Toekomstscenario en hoe bovengenoemde wettelijke kaders en (beleids)ontwikkelingen daarbij kunnen helpen. • Maak inzichtelijk welke instrumenten hiervoor beschikbaar zijn (zie hieronder). • Bepaal wat er nodig is om bestuurlijk draagvlak en commitment te creëren binnen de gemeente en bij samenwerkingspartners en discussieer over de vraag waarom dat belangrijk is. • Definieer lokaal en regionaal de terminologie van de verschillende documenten. Verstaat iedereen/iedere gemeente hetzelfde onder bepaalde termen? Denk hierbij aan afstemming van verschillende benamingen vanuit de leidraad, hervormingsagenda, Toekomstscenario, lokale en regionale stukken.
Instrumenten	• Powerpoint-presentatie met de belangrijkste informatie helder uitgewerkt, die in onderdelen of in zijn geheel kan worden gebruikt. • Bouwsteen 5, voor manieren waarop je de informatie kunt gebruiken om te komen tot een gedeeld beeld en commitment.
Welke partijen	Gemeenten: bestuurders, managers, beleidsadviseurs en uitvoerders lokale teams Partners in het brede sociaal domein Partners die specialistische hulp verlenen, Partners in het Toekomstscenario: Veilig Thuis (VT), gecertificeerde instellingen (GI's) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK), Partners in het veiligheidsdomein (Politie, OM, ZVHRR). In bouwsteen 5 staan verschillende vormen beschreven hoe met deze partners tot een goed gesprek te komen betreft opdrachtgever- en opdrachtnemerschap met consensus over de ambities en resultaten.
Bijbehorende documenten	Programmaplan Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming 2023-2026 Leidraad Werken aan veiligheid Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 Aanpak Veiligheid Voorop De vijf basisfuncties voor lokale teams Handelingskader voor professionals: Dialoogversie 1 en kerndocument VNG: Richtinggevend kader: toegang, lokale teams en integrale dienstverlening Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid

	Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Rotterdam Rijnmond 2024-2027 Advies Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd

Goede voorbeelden uit de regio Rotterdam Rijnmond

- ✓ Benadruk de verbinding tussen het Toekomstscenario en belangrijke lokale en regionale beleidsopgaven als de Hervormingsagenda Jeugd (o.a. sterke lokale teams), de Regiovisie Samen de cirkel doorbreken (aanpak huiselijk geweld), IZA, GALA, Aanpak personen met verward gedrag, Preventie met Gezag en Integraal Meerjaren Veiligheidsplan (IVP).

- ✓ Betrek en informeer de gemeenteraad; een goed geïnformeerde gemeenteraad die lokale plannen ondersteunt zorgt voor een continu constructief gesprek over de doelen van het toekomstscenario in de eigen gemeente.

- ✓ Voor breed commitment aan de doelen van het Toekomstscenario, kan het helpend zijn om te wijzen op de kostenbesparing op de jeugdhulp die de nieuwe werkwijze met zich mee kan brengen. Een systeemgerichte werkwijze leidt tot effectieve ondersteuning van systemen, waardoor minder jeugdbeschermingsmaatregelen en uithuisplaatsing noodzakelijk zijn. Het rapport Groeipijn van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd biedt aanknopingspunten voor het voeren van dit gesprek.
  In de regio Rotterdam Rijnmond is breed draagvlak voor de conclusies van de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd in het rapport Groeipijn (2025). De Deskundigencommissie stelt dat de Hervormingsagenda Jeugd een noodzakelijke, maar niet voldoende voorwaarde is om te komen tot een goed werkend, beter beheersbaar en financieel houdbaar jeugdstelsel. De commissie noemt verbinden van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming met de stevige lokale teams een noodzakelijke stap om dit doel wel te bereiken. Het Toekomstscenario zet namelijk in op een gezinsbrede aanpak die nodig is om daadwerkelijk tot oplossingen van jeugdproblematiek te komen.

- ✓ Zet in op een brede beweging. Communiceer niet alleen binnen de gemeente, maar betrek ook partners uit de beschermings- en huiselijk geweldketen en daarbuiten. Partners binnen de beschermingsketen, Veilig Thuis, JBRR, William Schrikker Jeugdbescherming en Reclassering en het Leger des Heils alsook de Raad voor de Kinderbescherming zijn goed op de hoogte van doelen en kansen van het Toekomstscenario. Het brede sociaal domein, van onderwijs en kinderopvang tot en met maatschappelijk werk is vaak minder goed op de hoogte, terwijl juist deze partners een belangrijke signalerende rol kunnen spelen als het gaat om onveiligheid. Denk lokaal na hoe en in welke fase deze partijen betrokken worden en voer het gesprek over de vraag wat het Toekomstscenario van hen vraagt op het gebied van werkwijze, formatie en positionering.

- ✓ Organiseer lokale informatie- en inspiratiesessies voor betrokkenen; denk hierbij aan doelgroepen als ambtenaren, wijkteamleiders, (jeugd)zorgaanbieders en veiligheidspartners. De ervaring leert dat het doelen en impact van het toekomstscenario relatief onbekend zijn. Zodra betrokkenen beter bekend zijn met de doelen en uitgangspunten van het toekomstscenario en de kansen die het lokaal kan creëren, neemt het draagvlak toe. Betrek de regionale projectleider bij het voorbereiden van deze sessies. Nodig naast bestuurders ook ervaringsdeskundigen en enkele ervaren professionals uit.

- ✓ Zorg voor een communicatieplan waarin landelijke doelen van het Toekomstscenario gekoppeld worden aan het lokale traject op het gebied van draagvlak, sturing, inrichting, kennis en

ontwikkeling. In het communicatieplan maak je de lokale visie en de daaraan gekoppelde concrete activiteiten duidelijk voor betrokkenen binnen het gemeentelijke domein en de samenwerkingspartners.

- ✓ Helpend is het expliciet maken welke actuele problemen er spelen in de eigen gemeente en waar dat uit blijkt. Is er bijvoorbeeld sprake van een hoog aantal uithuisplaatsingen, een eenzijdige focus op kindgerichte hulp in plaats van een systeemgerichte aanpak, is de huiselijk geweldketen apart georganiseerd van de jeugdketen of zijn er andere knelpunten in de keten? Zijn er bepaalde specifieke doelgroepen die opvallen in de gemeente en wat zijn hun kenmerken? Ga daartoe het gesprek aan met de werkvloer (lokale professionals, procesregisseurs, samenwerkingspartners). Een gezamenlijke gedragen probleemdefinitie leidt tot een gedeeld urgentiebesef. Dit versterkt draagvlak voor verandering. Bepaal op basis van de gezamenlijke probleemdefinitie lokaal specifieke einddoel en formuleer hoe de einddoelen bijdragen aan het oplossen van de geconstateerde actuele problemen.

- ✓ Zet in op een brede maatschappelijke beweging: het Toekomstscenario behelst een cultuuromslag op meerdere gebieden. Deze beweging raakt alle organisaties in het sociaal domein. Kennis van het Toekomstscenario in de bredere beleidscontext is de eerste stap in het proces van cultuurverandering.

Bouwsteen Sturing Sociaal Domein Breed

Sturing	
Omschrijving Bouwsteen	<u>Wat wordt bedoeld met de bouwsteen Sturing?</u> Op basis van de bestuurlijke keuzes op strategisch niveau kan op tactisch niveau en operationeel niveau invulling gegeven worden aan de voorbereiding op het Toekomstscenario en daarmee aan de inrichting en uitvoering van het lokale team. Het is belangrijk en noodzakelijk om deze keuzes te maken vanuit de context van het brede sociale domein in verbinding met het veiligheidsdomein. <u>*Wie*</u> In deze bouwsteen betreft het de gezamenlijke sturing van lokaal bestuur (opdrachtgever) en bestuurders van organisaties die opdrachtnemer zijn. Desgewenst kunnen gemeenten gezamenlijk optrekken in (sub)regionaal verband.
Doel en resultaat	Het doel van de integrale sturing is dat: • De lokale bestuurlijke samenwerking tussen gemeente en netwerkpartners leidt tot een systeemgerichte integrale voorbereiding op het Toekomstscenario. • De regionale samenwerking tussen gemeenten en netwerkpartners leidt tot een goede afstemming tussen de versterking van lokale teams en de regionale ontwikkelingen. Denk hierbij aan de huidige partners VT, GI's, proeftuinen, etc. • Er intern samenhang en verbinding is tussen de gemeentelijke opgave en besluitvorming rondom zorg en veiligheid in het brede sociale domein. • Het voor alle betrokkenen, van bestuur tot uitvoering, helder is wat hun rol, taak en verantwoordelijkheid hierin is.
Context en samenhang	Context en samenhang • De actualiteit in de gemeente en regio rondom de voorbereiding op het Toekomstscenario, Hervormingsagenda jeugd, de Regiovisie Samen de cirkel doorbreken, IZA en GALA. • De huidige inrichting van de lokale teams in de gemeente/regio en de bestaande afspraken met regionale partners, en eventuele voornemens om hierin iets te wijzigen (bijvoorbeeld lopende aanbestedingen). • Bestaand lokaal en regionaal beleid ten aanzien van huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM) en jeugdbescherming. • Lokale inkoop en inkoop specialistische (jeugd)zorg. • Succesfactoren en knelpunten in hoe de lokale teams nu onveiligheid in relaties en ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen aanpakken, en hoe zij daarin samenwerken met regionale partners, inclusief reeds op de knelpunten ingezette acties. • De gemeentelijke financiële kaders, zowel nu als verwacht voor de komende jaren. • Coalitieakkoord en lokale afspraken gemeenteraad.
Implementatie-acties	*Uit te voeren acties om doel en resultaat van deze bouwsteen te bereiken:* • Voer **lokaal** een integraal bestuurlijk gesprek binnen de gemeente over het Toekomstscenario, de samenhang met andere lokale opgaven en de impact voor de opdrachtverlening, inrichting en uitvoering van het lokale team en wat er nodig is om dit vorm te geven. Het doel is om op basis van een gedeeld beeld en commitment (Bouwsteen 1) een concrete opdracht voor voorbereiding op het Toekomstscenario te formuleren. Gemeenten die nauw samenwerken in de subregio, kunnen dit vanzelfsprekend ook subregionaal oppakken. • Formuleer, aan de hand van een inhoudelijke visie (lokaal, subregionaal en/of regiovisie) welke opdracht wordt verstrekt aan het lokale team. Doe dit in partnerschap met de directie van het lokale team en spreek af hoe je dit met elkaar monitort en in samenspraak blijft ontwikkelen op basis van een gemeenschappelijk doel en een

	gedeelde visie. Zorg dat in het integraal bestuurlijk opdrachtgeverschap expliciet aandacht is voor samenhang, informeren over en weer en afstemming met management en directie, beleid en uitvoering. Daarbij is van belang om 'van binnen naar buiten' en 'van praktijk naar beleid en weer terug' te werken (zie bouwsteen Lerend ontwikkelen). • Informeer de gemeenteraad over doelen, resultaten en impact van het Toekomstscenario in samenhang met de overige opgaven in het brede sociaal domein inclusief Veiligheid. Het doel hiervan is dat de gemeenteraad zodanig op de hoogte is, dat de Raad haar kaderstellende en controlerende rol op juiste wijze kan vervullen. • Denk regionaal en lokaal na over de opdrachtformulering aan aanbieders op het gebied van jeugdzorg en huiselijk geweld. Integraal en systeembreed ondersteunen van gezinnen waar onveiligheid speelt, is de nieuwe norm. Alleen een integrale aanpak leidt tot effectieve ondersteuning en daarmee tot de noodzakelijke kostenreductie. Maak dit inzicht leidend in de opdrachtformulering aan zorgaanbieders.
Instrumenten	• Bouwsteen 1; het creëren van een gedeeld beeld over en commitment voor de lokale en regionale opgaven en hun samenhang; • B&W-scan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling Met als doel het krijgen van inzicht in de lokale en regionale kaders en verantwoordelijkheden en bestuurlijke instrumenten • Checklist Sturing. Instrument voor beleidsmedewerkers en bestuurders om lokaal te beoordelen welke acties er nog uitgevoerd moeten worden (Bijlage 1).
Welke partijen	• Wethouders en burgemeesters van gemeenten, beleidsmedewerkers en managers • Subregionale en regionale samenwerkingsverbanden • Bestuurders lokale teams en partners daarin • Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen, Raad voor de Kinderbescherming
Bijbehorende documenten	• Opdracht aan lokale teams: Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en Associatie Wijkteams • Regiovisie Samen de cirkel doorbreken (huiselijk geweld en kindermishandeling • Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid • Toezicht Sociaal Domein, Handreiking Regie • B&W-scan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling • Integrale sturing op de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (Geweld Hoort Nergens Thuis) • Handreiking Zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens | Publicatie | voor Jeugd & Gezin (voordejeugdenhetgezin.nl) • Toezicht Sociaal Domein: Toezichtkader Lokaal netwerk na Veilig Thuis • Voorbeeld integrale governance: *Ontwikkeling van een integrale governance Zorg en Veiligheid in Drenthe en de organisatorische inbedding van het Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe.*

Goede voorbeelden uit de regio Rotterdam Rijnmond

- ✓ Naast het inrichten van gezamenlijke proeftuinen, is in de regio Rotterdam Rijnmond nog geen besluit genomen over de vraag wat gemeenten lokaal inrichten en waar de regio gezamenlijk beslissingen neemt over inrichtingsvraagstukken. Dit geldt bijvoorbeeld voor de wens om regionaal te sturen op gezamenlijke normen voor de inrichting van lokale teams als het gaat om werkwijze, kennis en expertise met betrekking tot veiligheidsvraagstukken. Of om de wens om regionaal te gaan werken volgens één methodiek. Voer op basis van lokale ervaringen (sub)regionaal het gesprek over deze inrichtingsvragen. De regionale projectgroep kan hierin ondersteunend zijn.

- ✓ Stel per gemeente een kernteam samen t.b.v. de implementatie van het Toekomstscenario, maak er een gezamenlijke onderneming van met partners in het brede sociale domein en zorg voor eigenaarschap. Leden van het Kernteam kunnen bijvoorbeeld zijn: beleidsadviseurs Sociaal domein (jeugd, WMO), beleidsadviseur OOV, Manager lokaal team en managers van de GI, VT, Jeugdzorgaanbieders en Psychiatrie. Bepaal wie de coördinatie van het kernteam doet en maak uren vrij voor de leden. Elk kernteam zorgt voor subregionale afstemming en afvaardiging naar de regionale projectgroep. Overweeg om lokaal (of subregionaal) een projectleider aan te stellen voor de ontwikkeling naar het Toekomstscenario. Een lokale projectleider kan ervoor zorgen dat de verschillende ontwikkelingen lokaal verbonden worden, de informatie uit het landelijke proces tijdig beschikbaar komt, aansluiten bij de regionale projectgroep en optreden als vraagbaak.

- ✓ Bepaal welke lokale bestuurder(s) verantwoordelijk is/zijn en ga het gesprek aan over de lokale en regionale ambitie. Laat wethouder(s) stelling nemen voordat je de Raad informeert en betrekt. Helpend daarbij: verzamel data over relevante ontwikkelingen en knelpunten in de eigen gemeente (zie Bouwsteen 1).

- ✓ Regioplan heeft in 2023 in alle regiogemeenten de Zelfscan afgenomen. Deze meting kan dienen als nulmeting. Herhaal de zelfscan bijvoorbeeld jaarlijks om de lokale ontwikkeling te monitoren. Ook kan de uitkomst vergeleken worden met gemeenten in de (sub)regio. Bespreek opvallende verschillen met collega's in de regio en leer van elkaars goede voorbeelden. De lokale zelfscans zijn verkrijgbaar bij de regionale projectleider.

- ✓ Ontwikkel vanuit wat we weten dat werkt. De aanpak Intensieve Casusregie leidt tot verbinding tussen de domeinen en goede resultaten voor cliënten. Goeree-Overflakkee heeft deze aanpak effectief geïmplementeerd. Denk eens aan een werkbezoek aan de lokale teams van Goeree-Overflakkee.

- ✓ Ga regionaal en lokaal in gesprek met aanbieders op het gebied van jeugdzorg en huiselijk geweld over de wijze waarop zij zich in hun aanbod richten op effectieve systeemgerichte integrale ondersteuning voor kinderen, gezinnen en huishoudens en welke stappen zij hierin kunnen zetten. Denk hierbij ook aan het plegerperspectief.

- ✓ Bepaal met de betrokken organisaties gezamenlijke waarden van waaruit je de beweging richting het Toekomstscenario wilt maken. Dit om commitment te vergroten, maar elkaar ook aan te spreken wanneer iemand/een organisatie niet handelt volgens de overeengekomen waarden.

✓ Durf het bestaansrecht van eigen organisatie los te laten. Dit geeft ruimte om creatiever te denken en oude belemmerende patronen te doorbreken.

Bouwsteen Inrichting Integraal en Ontschot

Inrichting	
Omschrijving bouwsteen	*Wat wordt bedoeld met inrichting?* Vertaling van de lokale/regionale visies naar keuzes ten aanzien van de organisatie van de uitvoering. Het gaat over de keuzes die betrekking hebben op het organiseren van expertise, werkprocessen en samenwerking binnen en met lokale teams alsook de inrichting van het gemeentelijke sociaal domein in brede zin gericht op de invoering van het Toekomstscenrio. *Wat betekent de opdrachtgeversrol in dit kader?* Gemeenten zijn individueel opdrachtgever van de lokale teams en daarmee ook verantwoordelijk voor een passende inrichting van deze teams. Ook zien zij toe op de (resultaten van de) uitvoering door die teams. In de leidraad Werken aan Veiligheid wordt beschreven wat er minimaal noodzakelijk is voor een effectieve inrichting van de lokale teams als het gaat om veiligheidsvraagstukken. Daarnaast zijn gemeenten opdrachtgever voor het lokale sociaal domein. Gemeenten zijn regionaal verantwoordelijk voor de inkoop van jeugdhulp. Centrumgemeenten zijn verantwoordelijk voor inkoop/subsidie vrouwenopvang met daarbij behorende hulpverlening.
Doel en resultaat	Het doel van de inrichting is dat: • Binnen de lokale teams de juiste expertise en benodigde capaciteit aanwezig is. • Er sprake is van een aansluiting op en goede samenwerking met andere onderdelen van het gemeentelijk sociaal domein (financiële hulp, nazorg, Wmo-toegang, wonen etc.). • Er sprake is van een naadloze aansluiting op en goede samenwerking met de regionale infrastructuur voor zorg en veiligheid, specifiek VT, GI's, RvdK, ZVH en specialistische hulp (jeugd en volwassenen). Een passende inrichting van de lokale teams in dit kader is noodzakelijk voor het bereiken van het beoogde resultaat: een effectieve aanpak van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties (0-100) en ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen (0-18).
Context en samenhang	• De actualiteit in de gemeente en regio rondom de voorbereiding op het Toekomstscenario, ook in relatie tot Hervormingsagenda jeugd, Regiovisie Samen de cirkel doorbreken (huiselijk geweld), IZA en GALA. Denk hierbij ook aan ontwikkelingen in het veiligheidsdomein. • De manier waarop lokale teams zijn gevormd (inkoop of gemeentelijk), de samenstelling (integraal of niet) en de mate van doorontwikkeling in de richting van 'sterke lokale teams'. • De huidige inrichting van het brede sociale domein, de lokale teams in de gemeente/(sub)regio en de bestaande afspraken met regionale partners, eventuele voornemens om hierin iets te wijzigen (bijvoorbeeld lopende aanbestedingen). En de mate waarin voldaan wordt aan het Richtinggevend Kader en de acties die daaruit voortvloeien. Maar denk ook aan aflopende en nieuwe aanbestedingen van het lokale team, die veel

	aandacht en tijd vragen. Het is belangrijk om bij nieuwe aanbestedingen voldoende ruimte te houden voor de ontwikkeling die het Toekomstscenario vraagt, en niet voor meerdere jaren een werkwijze vast te leggen die daar niet aan voldoet. • Bestaand lokaal en regionaal beleid ten aanzien van HGKM, jeugdbescherming, integraal veiligheidsbeleid, personen met verward gedrag en preventie. Eventueel aansluitend lokale afspraken over lokale samenwerking met GGZ, politie, onderwijs, schulddienstverlening, etc. • De gemeentelijke financiële kaders, zowel nu als verwacht voor de komende jaren.
Implementatie-acties	*Uit te voeren acties om doel en resultaat van deze bouwsteen te bereiken:* • Zorg voor inzicht in de actuele situatie van lokale teams in relatie tot wat het Toekomstscenario vraagt: bijvoorbeeld door de check op de 5 basisfuncties voor lokale teams en de uitkomst van de zelfscan. • Voer lokaal en regionaal het gesprek over wat een effectieve aanpak op regionaal niveau vraagt van lokale teams en in hoeverre de eigen lokale teams hieraan voldoen. • Formuleer of herformuleer de opdracht aan de lokale teams en stel deze opdracht vast, dit in relatie tot de lokale visie op de inrichting van lokale toegang als geheel (integrale afstemming relevante beleidsdomeinen): richten, inrichten, verrichten (zie ook bouwsteen Sturing). • Maak keuzes aangaande de volgende inhoudelijke vraagstukken: - De doelgroep 0-100 vereist samenwerking tussen de domeinen jeugd en volwassenen en impliceert dat niet altijd jeugd betrokken is, maar dat er ook sprake kan zijn van casuïstiek waarbij alleen volwassenen zijn betrokken. In het kader van dit vraagstuk is het belangrijk om na te denken over een inrichting die aansluit op alle vormen van geweld in afhankelijkheidsrelaties binnen de doelgroep 0-100. - De noodzaak om specialismes te beleggen en outreachend handelen mogelijk te maken in relatie tot de brede, laagdrempelige en generalistische insteek van lokale teams: niet alles kan en hoeft bij dezelfde professionals belegd te worden. - Samenwerking tussen het lokale team en andere betrokken partijen, zowel binnen als buiten de gemeente. Waaronder ook het integraal samenwerken over de grenzen van vakgebieden en domeinen heen. • Breng de benodigde randvoorwaarden voor de uitvoering in kaart en realiseer ze. Denk hierbij ook aan het capaciteitsvraagstuk: als de taken van lokale teams veranderen, verandert de formatie mee. • Zet in op ontmoeting en samenwerking tussen professionals uit verschillende domeinen: zorg ervoor dat professionals samenwerken met collega's met verschillende specialisaties, zodat integraliteit en ontschotting op de werkvloer kunnen ontstaan. • Verwoord de opdrachtformulering zodanig dat deze geschikt is voor resultaatgerichte monitoring en verantwoording die verder gaat dan een cijfermatige exercitie. Idealiter wordt gekozen voor een monitoringsinstrument dat professionals niet hindert maar juist helpt bij het uitvoeren van hun werk.
Instrumenten	• Zelfscan • Verbeterplan aan de hand van de zelfscan • Zelfevaluatietool voor check op basisfuncties lokale team Handreiking zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens

	• Toezicht Sociaal Domein: Toezichtkader Lokaal netwerk na Veilig Thuis
Welke partijen	• Gemeenten • Uitvoerders lokale teams (gemeentelijk en/of ingekocht) • Partners in het brede sociaal domein inclusief Veiligheid • Partners die specialistische hulp verlenen • Veilig Thuis, Gecertificeerde Instellingen en Raad voor de Kinderbescherming
Bijbehorende documenten	• Opdracht aan lokale teams: Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en Associatie Wijkteams -> als eenmaal vastgesteld: Richtinggevend kader VNG • Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid • KPMG rapport Basisfuncties voor lokale teams in kaart en de zelfevaluatietool hiervoor • Toezicht Sociaal Domein, Handreiking Regie • Advies over hoe rekening te houden met de rechtsbescherming van Adviescommissie Van Dooijeweert • Rapport over verbinding met Volwassen-ggz • Convenant Stevige Lokale Teams • Handreiking Casusregie

Goede voorbeelden uit de regio Rotterdam Rijnmond

- ✓ Werken volgens het Toekomstscenario betekent uitbreiding van de taken van lokale teams. Lokale professionals worden verantwoordelijk voor casusregie en het bieden van ondersteuning zo lang als dat nodig is voor stabiele veiligheid en herstel binnen huishoudens. Gemeenten die meedoen aan de proeftuinen geven aan dat prestatieafspraken en opdrachtformulering hierop meestal nog niet zijn aangepast.

- ✓ Consultatie en Advies beter benutten

  Meerdere gemeenten kopen consultatie- en adviesuren in bij de gecertificeerde instellingen. Zo zijn jeugdbeschermers beschikbaar voor consultatie en advies binnen de lokale teams in de regio Rotterdam Rijnmond. Het doel van deze regeling is kennis en expertise van de jeugdbescherming delen en waar mogelijk al in een vroeg stadium inzetten, nog voordat de rechter een jeugdbeschermingsmaatregel heeft opgelegd. Zo worden gezinnen eerder en effectiever geholpen en kunnen mogelijk maatregelen voorkomen worden.

  Jeugdbeschermers zijn op de gemeentelijke locaties in de regio Rijnmond aanwezig. Ergens daadwerkelijk aanwezig zijn betekent immers vaak sneller schakelen, elkaar laagdrempelig kunnen opzoeken en gemakkelijker van elkaar leren.

  De manier waarop consultatie en advies is bedoeld, sluit naadloos aan op de doelstellingen van het Toekomstscenario. Inzet van het toekomstscenario is immers sneller en effectiever passende ondersteuning te bieden, waardoor gedwongen maatregelen voorkomen worden. Zowel gemeenten als de gecertificeerde instellingen geven aan dat de consultatie- en adviesuren nog niet altijd optimaal en effectief worden benut. Toewerken naar effectieve samenwerking tussen het lokale team en de gecertificeerde instellingen kan een grote stap zijn naar betere samenwerking en het doorbreken van het estafettemodel.

  Hoe kunnen gemeenten en gecertificeerde instellingen dit aanpakken?

  Denk aan de volgende concrete kansen:
  - ➢ Jeugdbeschermers sluiten aan tijdens vaste casuïstiekbespreking waar onveiligheidscasuïstiek besproken wordt;
  - ➢ Jeugdbeschermers hebben vaste overlegmomenten met de aandachtsfunctionarissen HGKM;
  - ➢ Jeugdbeschermers zijn daadwerkelijk aanwezig in het lokale team tijdens de uren die beschikbaar zijn voor consultatie en advies;
  - ➢ Wijkteammedewerkers vragen advies over hoe zij om moeten gaan met casuïstiek waarin onveiligheidsvraagstukken spelen;
  - ➢ Wijkteammedewerkers en jeugdbeschermers voeren samen gesprekken met cliënten en werken samen met cliënten aan een plan van aanpak. Zo kan ieders deskundigheid goed benut worden. Dit gebeurt vanuit het vrijwillig kader. Jeugdbeschermers zijn transparant over hun positie.;
  - ➢ Jeugdbeschermers organiseren deskundigheidsbevorderingsmomenten voor lokale medewerkers, over onderwerpen waarover regelmatig vragen worden gesteld;
  - ➢ Jeugdbeschermers coachen wijkteammedewerkers bij veiligheidsvraagstukken.
  - ➢ Jeugdbeschermers adviseren over het wel of niet melden op het Jeugdbeschermingsplein, het engageren en positioneren of complexe scheidingsproblematiek.

Om de samenwerking tussen wijkteammedewerkers en jeugdbeschermers meer diepgang te geven is een eerste stap dat wijkteamleiders en jeugdbeschermers met elkaar in gesprek gaan om de mogelijkheden om nauwer samen te werken te verkennen.

- ✓ Voor de regio Rotterdam Rijnmond is een praatplaat ontwikkeld waarin gevisualiseerd wordt hoe lokale teams en het Regionale Veiligheidsteam samenwerken, hoe het zit met bevoegdheden en welke goede voorbeelden en uitdagingen er zijn. De kern van de manier van samenwerken is weergegeven in de 'fietstocht van de tandem', waarbij te allen tijde het lokaal team op de fiets zit. De praatplaat helpt bij het houden van focus bij het gezamenlijk verder concretiseren van de 'tegeltjes' uit het AEF-rapport over de inrichting van de Regionale Veiligheidsteams. De praatplaat faciliteert het gesprek over de vraag welke inrichtingskeuzes er lokaal gemaakt moeten worden om goed voorbereid te zijn op het Toekomstscenario. Met dit document wordt de laatste conceptversie van de praatplaat separaat meegestuurd.

- ✓ Maak ontschot werken de norm voor professionals. Zoek aansluiting bij lokale initiatieven op dit gebied, bijvoorbeeld bij collega's die bezig zijn met de doorbraakmethode. Is ontschotting ingewikkeld, zoek dan ondersteuning hierbij (bijvoorbeeld bij het Instituut Publieke Waarden). Ga er niet van uit dat alle professionals de breedte van ontschot en integraal werken overzien en help ze hierbij. Het sociaal domein is breed en omvat het veld dat uitvoering geeft aan de Jeugdwet, Participatiewet, Wmo en deels de Wet publieke gezondheid. In het kader van het Toekomstscenario voegen we daar aspecten die te maken hebben met bestaanszekerheid als schuldhulpverlening en huisvesting aan toe. Ontschot werken betekent ook: heb oog voor verschillende doelgroepen in de gemeente en kijk naar hun specifieke problemen. Voor mensen met een lichtverstandelijke beperking is het nog moeilijker dan voor anderen om hun weg te vinden in het ingewikkelde zorglandschap.

- ✓ Wees alert op de schotten tussen het 18-kader en de volwassenenhulp.

- ✓ Zorg ervoor dat ervaringsdeskundigheid beschikbaar is voor de lokale teams. Overleg met ervaringsdeskundigen helpt professionals om met hun aanpak beter aan te sluiten op de behoeften van huishoudens. Realiseer dat ervaringsdeskundigen een actieve rol kunnen spelen in de ondersteuning van het herstelproces en de ontwikkeling van eigen regie van systemen waar onveiligheid speelt. Ze delen ervaringen en bieden herkenning, erkenning en hoop dat herstel mogelijk is. Dit vergroot de effectiviteit van hulp en ondersteuning.

- ✓ Professionals signaleren dat er in gemeenten procedurele beperkingen zijn die een mens- en systeemgerichte aanpak belemmeren. Spoor deze procedurele belemmeringen op en zorg dat een effectieve integrale aanpak gemakkelijker te realiseren is.

- ✓ Zorg ervoor dat professionals die willen experimenteren zich geruggesteund voelen om te handelen naar hun professionele inzichten. Geef ruimte om buiten de kaders te werken. Het uitgangspunt dat goede ondersteuning voor cliënten centraal staat kan hierbij helpend zijn.

- ✓ Cliënten geven aan dat het helpt als zij een vast aanspreekpersoon hebben gedurende het proces van signalering, hulp en herstel. Maak dit mogelijk.

- ✓ Bij niet-integrale wijkteams: organiseer de dialoog tussen de wijkteamorganisaties zodat er een gezamenlijk beeld en draagvlak ontstaat voor een integrale werkwijze bij casuïstiek die in aanmerking komt voor de route van het toekomstscenario. Pas de opdrachtverlening aan lokale teams hier ook op aan. Gemeenten zonder integrale 0-100 teams hebben hierin een extra uitdaging omdat er niet vanzelfsprekend een integrale blik is bij de professionals op de werkvloer en de interne processen hierop niet altijd zijn afgestemd. Het vraagt meer afstemming over hoe een integrale systeemgerichte werkwijze gezamenlijk uitgevoerd kan worden als er meerdere organisaties betrokken zijn.

- ✓ Verbind de domeinen jeugdhulp, bescherming en onderwijs. De gemeenten Voorne aan Zee zet haar recente afwegingskader Onderwijs-Jeugdhulp in om doelstellingen die raken aan het Toekomstscenario te realiseren.

- ✓ Bekijk en bespreek de positionering van het huidige jeugdbeschermingsplein en eventueel lokaal team huiselijk geweld, alsook de lokale escalatieroute (bij bestuurlijke betrokkenheid). Beoordeel gemeentelijk en/of (sub) regionaal of en zo ja hoe het Jeugdbeschermingsplein een zinvolle plaats heeft in de beschermings- en huiselijk geweld-keten bezoen vanuit het perspectief van het Toekomstscenario. Betrek hierbij de partners binnen het Toekomstscenario: Raad voor de Kinderbescherming, de Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis.

- ✓ Heb tevens oog voor positionering, rollen en taken van de huidige aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en de gedragswetenschappers binnen lokale teams; zij krijgen een belangrijkere rol in het toekomstscenario. Bespreek deze nieuwe rol en bepaal samen wat ervoor nodig is om deze rol goed te kunnen invullen.

- ✓ Regievoering is belangrijk binnen het toekomstscenario. In de proeftuinen wordt regievoering en het samenspel hierbij tussen lokale teams en partnerorganisaties beproefd en onderzocht. In de regio Rotterdam Rijnmond is handreiking Casusregie ontwikkeld en vastgesteld. Doel van deze handreiking is professionals handvatten te geven voor het invullen van passende hulp. Met deze handreiking lukt het professionals beter om ingezette hulp passend in te zetten, maar vooral ook passend te houden, gekoppeld aan de (veranderende) hulpvraag van gezinnen of huishoudens. Niet alle lokale teams in de regio werken al volgens dit model. Daarnaast doet de regionale projectgroep onderzoek naar regie en is een Regiekaart in ontwikkeling. Doel van deze kaart is het gesprek over regie tussen cliënten, ervaringsdeskundigen en professionals op gang brengen. Denk na over deskundigheidsbevordering op het gebied van casusregie. Afhankelijk van de huidige inrichting van de lokale teams, kan voorbereiding op het Toekomstscenario een uitbreiding van taken betekenen op het gebied van regievoering en analyse. Wees hierop voorbereid en stel waar nodig het formatieplan bij.

- ✓ Stel als gemeente de vraag: hoe is onze keten op het gebied van veiligheid en bescherming ingericht? De projectgroep Toekomstscenario probeert de lokale en regionale ketens in beeld te brengen. Dit is een zeer complexe opgave. Lokale en regionale sturing op de inrichting van de keten, juist ook vanuit de doelstelling te komen tot meer eenvoud, is wenselijk.

- ✓ In de regio Rotterdam Rijnmond is in de proeftuinen goede ervaring opgedaan met het preventief beschikbaar stellen van deskundigheid op het gebied van Jeugdreclassering. Bespreek lokaal en (sub)regionaal de gewenste positionering van deze expertise.

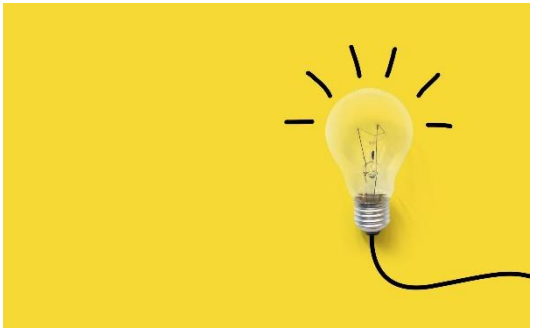
Bouwsteen Weten en kunnen; Lessen uit de Proeftuinen

Weten en kunnen	
Omschrijving bouwsteen	*Wat wordt bedoeld met weten en kunnen?* Professionals die werken aan veiligheid en het wegnemen van ontwikkelingsbedreigingen moeten beschikken over specifieke kennis en vaardigheden om hun taken goed uit te kunnen voeren. Vanuit het Toekomstscenario wordt erkend dat juist het handelen van de professional essentieel is om daadwerkelijk veiligheid te kunnen bereiken als er sprake is van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties (0-100) en/of ontwikkelingsbedreiging voor minderjarigen (0-18). De mate van vakkennis, de grondhouding en de vaardigheden van de professionals (inclusief het methodisch kunnen werken en het voeren van casusregie) bepalen gezamenlijk het vakmanschap van de professional, met andere woorden: wat de professional moet weten en kunnen. *Vanuit welk perspectief is de bouwsteen opgesteld?* De bouwsteen is opgesteld vanuit het perspectief van de gemeente en de (sub)regio. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het maken van afspraken over wat ze verwachten van de professionals in de lokale teams en de wijze waarop ze de lokale teams faciliteren in het blijven leren en ontwikkelen van de professional. Daarnaast kunnen gemeenten lokaal en (sub)regionaal het gesprek voeren met overige partners in het sociaal domein over nieuwe vormen van professionalionaliteit die het Toekomstscenario vraagt. De leidraad Werken aan Veiligheid biedt inzicht in de kennis en vaardigheden die hiertoe minimaal van professionals mogen worden verwacht. *Wat betekent de opdrachtgeversrol in dit kader?* De opdrachtgever dient aan te geven wat de minimale eisen zijn aan het lokale team betreffende weten en kunnen. Om aan deze minimale eisen te kunnen voldoen, dienen de gemeenten de lokale teams voldoende te faciliteren, zodat de lokale teams (financiële) mogelijkheden hebben om hieraan te voldoen.
Doel en resultaat	Het doel van weten en kunnen is dat: • Er consensus en draagvlak is over wat minimaal de basis is wat professionals die werkzaam zijn in het lokale team moeten weten en kunnen om te werken aan veiligheid en waarom dit de minimale basis is. • Duidelijk is hoe gemeenten lokale teams hierin kunnen faciliteren vanuit hun opdrachtgevende c.q. subsidieverstrekkende rol. • Er duidelijkheid is over de wijze waarop het lokale team gaat voldoen en/of zorgt dat het blijft voldoen aan de minimale basis. • (Sub)regionaal draagvlak voor de ontwikkeling van nieuwe vormen van professionaliteit in het brede sociale domein.
Context en samenhang	• Professionals moeten werken volgens de meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling. Die bepaalt wat professionals moeten weten en kunnen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de meldcode.

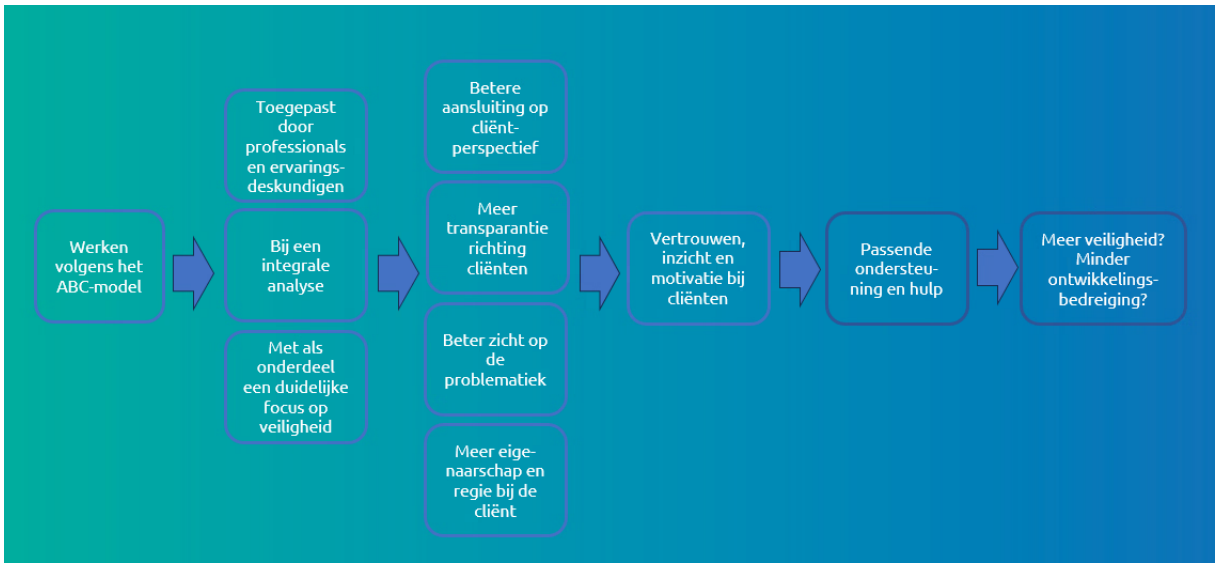
	• Naast dat wat gemeenten van de professionals verwachten, hebben de professionals zich ook te verhouden tot wat zij moeten weten en kunnen om hun beroep uit te voeren en de registraties die zij daarvoor nodig hebben (bijv. SKJ, Registerplein, Beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW). • Er wordt vanuit het landelijk programma Toekomstscenario een nieuw handelingskader voor de professional ontwikkeld. De dialoogversie is hiervan beschikbaar. • Bouwsteen lerend ontwikkelen; het creëren van een lerende omgeving in de regio.
Implementatie-acties	*Uit te voeren acties om doel en resultaat van deze bouwsteen te bereiken:* • Bepaal met behulp van onder andere de Leidraad Werken aan Veiligheid wat de minimale vereisten zijn van de professionals (sociaal domein-breed) wat zij moeten weten en kunnen. • Ga in gesprek met professionals in het sociale domein, het lokale team en de toegang om na te gaan wat het van hen vraagt om hieraan te kunnen voldoen en wat hiervoor nodig is om op te nemen in de opdracht c.q. subsidieafspraken. • Organiseer een ontmoeting tussen het lokale team en professionals die in de proeftuin werken, vanuit de vraag: wat doen jullie nu echt anders in de proeftuin? • Maak gebruik van beproefde werkzame elementen uit het regionaal beproeven: - Geef professionals in lokale teams de ruimte om te werken volgens het ABC-model. Een constructieve basisrelatie tussen cliënten, professionals en ervaringsdeskundigen op basis van Autonomie, Binding en Competentie, leidt tot een duurzame kwaliteitsverbetering van de hulpverlening. - Betrek ervaringsdeskundigen bij het hulpverleningsproces. Ervaringsdeskundigen kunnen professionals ondersteunen bij het contact met cliënten en adviseren vanuit het cliëntperspectief in casuïstiek. - Neem de tijd voor een grondige en gedegen integrale analyse en werk deze samen met cliënten op vanuit een brede basis-uitvraag tot een integrale analyse waar naast zorgen vooral ook ruimte is voor krachten. Maak van de inschatting van de veiligheid een centraal onderdeel van de analyse. Zorg dat de analyse van de cliënten is, zodat zij patronen ontdekken en zien wat ze zelf kunnen doen. Analyses die niet samen met de cliënt zijn gemaakt en waar betrokkenen zich niet in herkennen, zijn niet nuttig. - Investeer in casusregie. Effectieve casusregie kenmerkt zich door: 1. de houding van de casusregisseur, die meerstemmig werkt richting gezin en ketenpartners; 2. de intensieve werkwijze van systemisch analyseren; 3. de positionering van de casusregisseur als spil in de casus, langdurig betrokken en spin in het web van de hulpverlening. - Kies voor een systeemgerichte aanpak op basis van forensische expertise in de aanpak van dreigende criminele ontwikkeling van jeugdigen, zoals KansRIJK!. - Creëer een lerende omgeving voor professionals, waarin zij elkaar kunnen ontmoeten, kunnen profiteren van elkaars expertise en deze op peil kunnen houden en in gesprek kunnen gaan over helpende en niet helpende structuren geredeneerd vanuit clientperspectief.

	• Maak heldere afspraken over wie verantwoordelijk is voor het realiseren van het basisniveau van de professionals en het in stand houden daarvan. Waak ervoor dat het blijft bij een individuele verantwoordelijkheid van de professional zelf. • Zorg voor voldoende middelen voor deskundigheidsbevordering van het lokale team. • Zorg voor inzicht in de actuele situatie van het basisniveau van het lokale team en de toegang, bijvoorbeeld door de relevante vragen van de zelfscan af te nemen. • Maak een analyse op basis van de o-meting waarmee in samenspraak met het lokale team prioriteiten gesteld kunnen worden over wat er nodig is om het basisniveau van de professionals te verbeteren. De o-meting op basis van de zelfscan is verkrijgbaar bij de projectleider. • Bepaal op welke wijze de monitoring plaatsvindt en leg dit vast in de (subsidie)afspraken met het lokale team.
Instrumenten	• Zelfscan en de daarbij horende vragen om een actueel beeld te krijgen van de situatie (zie hieronder). • Gesprekshandleiding die bestuurders, beleidsmakers en leidinggevende in het sociaal domein helpt om verder te praten over het zetten van stappen in de aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld.
Welke partijen	• Gemeenten (beleid (minimaal Jeugd, Wmo, Werk & Inkomen en Openbare Orde & Veiligheid), management, uitvoering). • Management en uitvoerende professionals lokale teams en diegene die verantwoordelijk zijn voor het leren en ontwikkelen van de professionals. Denk daarbij ook aan de aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en de gedragswetenschappers. • Bestuur en management van uitvoeringsorganisaties in het sociaal domein. • Partijen die het samen leren kunnen vormgeven.
Bijbehorende documenten	• Leidraad Werken aan Veiligheid met daarin de taken van professionals • Visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid • Toezicht Sociaal Domein, Handreiking Regie • Dialoogversie 'Kader en ruimte voor professionals Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' • Inspiratiebundel Toekomstscenario • Acht lessen van het ondersteuningsteam Uithuisplaatsingen Toeslagenaffaire

Goede voorbeelden uit de regio Rotterdam Rijnmond

- ✓ Zet in op ontmoeting tussen professionals (eventueel aangevuld met vrijwilligers en ervaringsdeskundigen) uit verschillende organisaties en subdomeinen om integraal en systeemgericht werken dichterbij te brengen en concreet handen en voeten te geven.
- ✓ Laat deze professionals in hun werk regelmatig samenwerken: bekend maakt bemind en leidt tot consultatie en kruisbestuiving over en weer.
- ✓ Deskundigheidsbevordering op het gebied van het brede sociale domein (Jeugdwet, Participatiewet, Wmo en deels de wet Publieke gezondheid, aangevuld met aspecten die te maken hebben met bestaanszekerheid als schuldhulpverlening en huisvesting) kan nodig zijn, naast deskundigheidsbevordering op het gebied van methodieken en werkwijzen.
- ✓ Gezamenlijk volgen van trainingen of opleidingen kan hieraan eveneens een bijdrage leveren. Denk aan het gezamenlijk en sociaal-domein-breed trainen in werkwijzen of methodieken die aansluiten bij het Toekomstscenario als de Top3-methodiek, feitelijk rapporteren of Intensieve Casusregie. Ga met de lokale teams in gesprek over welke extra scholing zij denken nodig te hebben en bekijk wat de financiële mogelijkheden van de gemeente hiervoor zijn.
- ✓ Experimenteer met (elementen van) de werkwijze die in de proeftuin ontwikkeld wordt.

- ✓ Het werken volgens het ABC-model zet een andere bejegening van cliënten in gang. Die wordt vervolgens in de praktijk toegepast en inhoudelijk versterkt door de integrale analyse op alle levensgebieden en de focus onveiligheid (veiligheidskaart). Met elkaar maken die elementen dat het lukt om cliënten beter te bereiken en beter zicht te krijgen op de problematiek. Dat verhoogt het vertrouwen, inzicht en de motivatie bij cliënten, waardoor passende ondersteuning ook daadwerkelijk op gang komt.

- ✓ Het ABC-model sluit aan bij alle clientgroepen, maar is zeker essentieel voor een effectieve samenwerking met kwetsbare cliënten, zoals mensen met een licht verstandelijke beperking. Deze clientgroep is oververtegenwoordigd in de jeugdzorg en de strafrechtketen. Dit maakt investeren in de effectieve ABC-werkwijze des te relevanter.

- ✓ In het ABC-model wordt gewerkt met doelen die cliënten zelf formuleren. Clienten worden gezien als expert van hun eigen situatie en zijn beter dan professionals in staat om in te schatten wat haalbaar is in hun specifieke situatie. Dit leidt tot haalbare en realistische doelen; het hoeft niet altijd een 9 of een 10 te zijn, een voldoende is goed genoeg.

- ✓ Maak tijd vrij voor professionals om te oefenen met het ABC-model; de basishouding van het ABC-model vraagt echt tijd om te doorleven.

- ✓ Denk aan de implementatie van KansRIJK! als effectieve aanpak gericht op het voorkomen of vroegtijdig stoppen van risicovol en/of strafbaar gedrag en schoolverzuim, en zo zwaardere criminaliteit en justitiële maatregelen voor te zijn.

- ✓ Anders werken in de proeftuin Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming uit zich onder meer in:

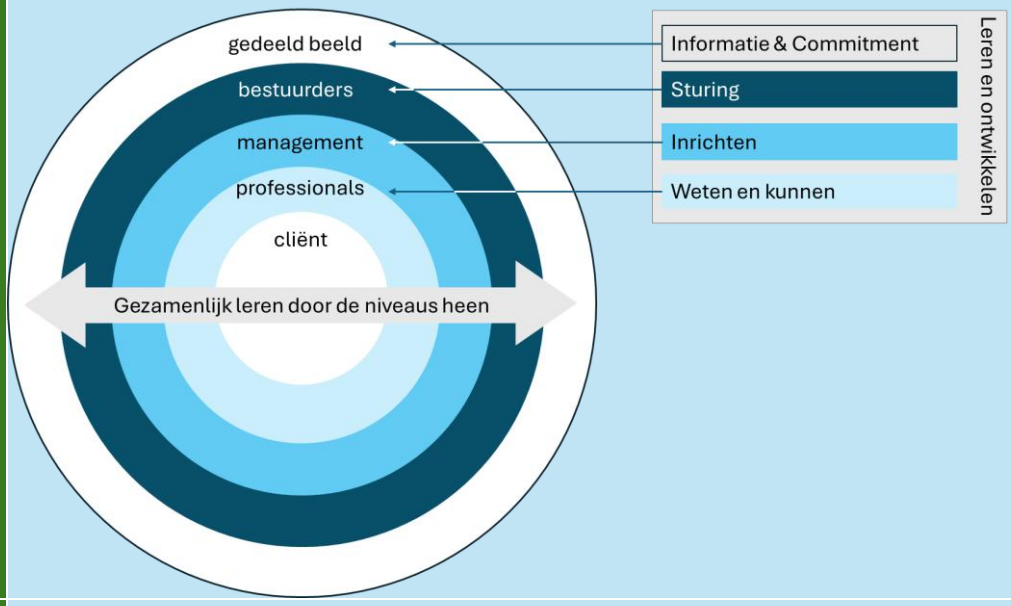
  Ontschot en daadwerkelijk integraal kunnen werken aan complexe problematiek in huishoudens.
  Kunnen doen en mogen wat nodig is in een huishouden.
  Snelle samenwerking tussen lokaal team, VT en de GI.
  Gezamenlijke casuïstiek-besprekingen leiden tot een meer volledig beeld en een betere analyse van wat er speelt en wat er nodig is in een huishouden.
  Snel de juiste partner in kunnen zetten in een huishouden.
  Eén gezicht als vast aanspreekpunt voor een gezin: één gezin-één plan-één regisseur-aanpak.
  Inzet van ervaringsdeskundigen maakt dat ondersteuning effectiever ingezet kan worden.
  Stevige regievoering, steeds vaker door het lokale team.
  Samenwerken met het eigen netwerk van het huishouden.
  Doorbreken van de estafette: niet overdragen, maar samenwerken.
  Loslaten van niet helpende protocollen.

  Kortom: 1 + 1 = 3

- ✓ Deze manier van werken vraagt om een andere manier van aansturing. Professionals kunnen alleen ontschot en integraal werken als zij hierin gesteund worden door hun leidinggevenden en bestuurders. Dit betekent dat hun inhoudelijk beargumenteerde professionele keuzes prioriteit hebben boven protocollen. Van leidinggevenden vraagt dit een grote mate van vertrouwen in hun medewerkers.

Bouwsteen Samen lerend ontwikkelen

Lerend ontwikkelen

Omschrijving bouwsteen	Lerend ontwikkelen loopt als rode draad door ontwikkeling van lokale teams en het sociaal domein richting het Toekomstscenario. Deze bouwsteen beschrijft hoe betrokkenen samen een lerende omgeving kunnen vormen waarbinnen deze ontwikkeling plaatsvindt. Het gaat over het leren tussen de verschillende niveaus: het *sturen* door bestuurders, het *inrichten* door het management en het *weten en kunnen* van professionals. De bouwsteen lerend ontwikkelen richt zich op het faciliteren van leren binnen en tussen de niveaus, binnen en tussen organisaties.
Doel en resultaat	Het doel van lerend ontwikkelen is om gaandeweg tot een steeds beter passende inrichting van en uitvoering door professionals, ervaringsdeskundigen en vrijwilligers in het brede sociale domein te komen, passend bij wat het Toekomstscenario van hen vraagt. Het doel van deze bouwsteen is om dat proces te ondersteunen.
Doelgroep en rollen	Lerend ontwikkelen richt zich op alle lagen van implementatie en de daarbij betrokken actoren. Het gaat dus zeker niet alleen om het leren anders werken door professionals op operationeel niveau. Het gaat ook om het leren over o.a. faciliteren, verbinden en opdracht geven op tactisch niveau; en het leren over sturing en samenwerking op strategisch niveau. Dat betekent dat alle niveaus samen met elkaar de lerende omgeving vormen, en ook periodiek in interactie met elkaar leren.
Implementatie-acties	Implementatie van lerend ontwikkelen vraagt om het inrichten van een lerende omgeving waarin alle relevante actoren betrokken zijn (of aansluiten bij een reeds bestaande lerende omgeving). Zorg voor een aanpak waarin op alle niveaus ruimte is voor zowel eerste, tweede als derde orde leren. Het gaat niet alleen om het leren kennen en begrijpen van nieuwe informatie, maar ook om het heroverwegen en herstructureren van bestaande overtuigingen en denkpatronen. Pas bij derde-orde leren maken professionals zich daadwerkelijk een andere manier van denken en werken eigen en kunnen zij dit overtuigend en effectief in de praktijk brengen. Denk hierbij aan de volgende stappen:

Stap 1: Een gezamenlijk beeld creëren

Het scherp krijgen van de huidige en de gewenste situatie is het startpunt om te bepalen wat je moet doen. Hieronder geven we enkele voorbeelden van werkvormen, met daarbij een korte omschrijving.

- Storytelling: Om de huidige situatie of problemen in beeld te brengen, kan gebruik worden gemaakt van storytelling. Het verzamelen van verhalen leert je vaak veel over de perspectieven van verschillende stakeholders. Daarnaast kunnen verhalen bijdragen aan een veranderproces en kunnen het waardevolle vertrekpunten zijn.
- Mindmapping: Betrokkenen van verschillende niveaus gaan in subgroepen een mindmap maken over de beelden die er leven over waar het netwerk in termen van sturing, inrichting, weten en kunnen nu staat en waar ze naartoe willen.
- Visualisatie van het toekomstbeeld aan de hand van Lego Serious Play: De deelnemers bouwen verschillende antwoorden of oplossingen op een vraag met Lego-stenen. Iedere deelnemer bouwt een eigen model. Met de verschillende 'bouwwerken' wordt per deelnemer het toekomstbeeld van het Toekomstscenario gevisualiseerd.
- Gesprek op voeten: Door middel van deze techniek laat iedereen door middel van zijn of haar positie in de zaal iets van zich horen. Wanneer de groep neigt naar het nemen van een beslissing of er duidelijke tegenstellingen zichtbaar worden en de groep in herhaling valt is het tijd om over te gaan naar de volgende stap.
- Brainwriting: Bij brainwriting gaat het erom dat deelnemers in korte tijd zoveel mogelijk ideeën op papier schrijven. Na de ideeëngeneratie ga je de gegenereerde ideeën clusteren, aanscherpen en prioriteren.
- Brainstormen op Brown paper en 'trechteren' tot een gezamenlijke koers.

Stap 2: Wat gaan we anders doen

In deze stap ga je bepalen welke stappen er gezet moeten worden om het toekomstbeeld te realiseren. Daarvoor maak je inzichtelijk wat het toewerken naar het gezamenlijk beeld van elk niveau vraagt om (anders) te doen. Daarbij kan gebruikgemaakt worden van verschillende werkvormen, zoals:

- De 'fishbowl-methode'. De fishbowl-methode is een participatietechniek die open communicatie en kennisdeling binnen projectteams aanmoedigt. De methode bevordert een zinvolle dialoog en uitwisseling van ideeën, waardoor een omgeving wordt gecreëerd die bevorderlijk is voor probleemoplossing en besluitvorming.
- Stellingen: Deelnemers krijgen een stelling voorgelegd waarna ze kunnen laten weten in hoeverre ze het hiermee eens zijn. Aan de hand van de uitslag van de verschillende deelnemers kunnen de deelnemers hun standpunt beargumenteren en kan er gezamenlijk gereflecteerd worden. Stellingen kunnen goed ingezet worden als start van een discussie.
- Gedeelde inrichtingsvragen of ontwikkelpunten formuleren. Dit zijn vooral hoe-vragen. Bijvoorbeeld: Hoe benutten de lokale veiligheidsstructuur? En hoe sluiten we aan op de (lokale) escalatie route?

Stap 3: Een plan maken

In deze stap wordt dat wat voor het realiseren van het gedeelde beeld nodig is, omgezet naar een plan. Wil het leerproces merkbaar verschil maken voor cliënten, dan zal het moeten leiden tot ander gedrag: anders doen. Daarom is het allereerst nodig om te bepalen wat er nodig is om 'anders te doen'. Anders doen vatten we breed op. Het gaat hier over een andere houding, een andere bejegening en anders handelen. Daarvoor is het nodig dat mensen over passende competenties beschikken, ertoe in de gelegenheid worden gesteld en gemotiveerd zijn.

Leer- en inrichtingsvragen helpen om het gat tussen de huidige en gewenste situatie te overbruggen. Ze geven richting en houvast aan het leerproces op een manier die deelnemers steunt in plaats van afrekent, en die ruimte schept voor experiment en niet-weten. Per niveau zijn de leervragen op een ander aspect gericht:

Niveau	Leervragen zijn gericht op
Operationeel: professionals	*Anders leren doen:* het leren richt zich op het ontwikkelen van een andere werkwijze in de praktijk en op de tools (kennis, vaardigheden, attitude) die professionals nodig hebben om die werkwijze in de praktijk te brengen.
Tactisch: beleid en management	*Anders inrichten, organiseren, operationeel aansturen:* beleid geeft richting, en krijgt invulling in de inrichting van de uitvoering. Aan die inrichting, en aan de uitvoering zelf, geeft management sturing. Op dit niveau gaat het leren over de vraag hoe je vanuit beleid, organisatie en inrichting zodanig stuurt en faciliteert, dat de uitvoering ook plaats kan vinden zoals beoogd.
Strategisch: bestuurders	*Anders sturen op impact:* hier vindt visievorming plaats en vanuit die visie sturing. Het leren richt zich hier onder andere op de vraag hoe je vanuit verschillende taken, doelstellingen, opvattingen en aangestuurd op verschillende resultaten naar een gezamenlijk doel toe verandert; hoe je dat doet in een context waarin je werk onder grote druk staat door personeelstekorten en financiële krapte; hoe je stuurt op verandering als de precieze aard van de benodigde verandering niet duidelijk is; etc.

Stap 4: Acties uitvoeren

De acties worden lokaal in de praktijk uitgeprobeerd. Het uitvoeren van de acties zal niet zonder slag of stoot gaan. Juist dat maakt het uitproberen van de acties leerzaam. Om lerend te ontwikkelen is het daarom van belang om actie(s) 'onderzoekend' uit te voeren. Een leerplan kan helpen om tijdens het uitproberen van de acties in de praktijk ook te observeren en registreren en zo dilemma's, knelpunten en successen tijdens het uitvoeren van de acties tot leermomenten te maken. Door middel van dit leerplan verzamel je tussentijds gegevens om in stap 5 gezamenlijk te kunnen reflecteren, evalueren en aanpassen.

Stap 5: Evalueren

Door middel van (periodieke) reflectie en evaluatie ga je weer 'terug' om het oorspronkelijke beeld aan te scherpen en het plan aan te passen/door te ontwikkelen op basis van voortschrijdende inzichten. In deze stap wordt ook weer van binnen naar buiten (tussen de niveaus) gewerkt. Dit kan bijvoorbeeld in reflectiebijeenkomsten waarin de ervaringen uit de praktijk in relatie tot de leervragen centraal staan.

Randvoor-waarden

Lerend ontwikkelen doe je door ***van binnen naar buiten***, tussen de verschillende niveaus te werken. Door samen met alle partijen op de verschillende niveaus (strategisch, tactisch, operationeel) lerend te ontwikkelen ontstaan bruikbare kennis en lessen die meteen kunnen worden toegepast.

Bij het lerend ontwikkelen staat het doel van het Toekomstscenario, te weten veiligheid (0-100) en de afwezigheid van ontwikkelingsbedreigingen (0-18), centraal. Dat doel realiseren vraagt om een andere houding, een andere bejegening en anders handelen. We noemen dat in deze bouwsteen ***'anders doen'***. Het leren richt zich op 'anders doen' vanuit het

gedeelde doel van het Toekomstscenario. Bij dat gedeelde doel hoort een gedeeld beeld van de gewenste situatie en hoe dit zich verhoudt tot de huidige situatie, en wat de benodigde veranderingen zijn in de werkwijze, organisatie en cultuur om van de huidige situatie naar de gewenste situatie te komen.
Let hierbij op dat de afspraken over de resultaten niet te knellend zijn om lerend ontwikkelen mogelijk te maken.

Goede voorbeelden uit de regio Rotterdam Rijnmond

- ✓ Professionals die buiten de lijntjes kunnen kleuren, zijn veelal de mensen die een voorbeeldfunctie kunnen vervullen voor de nieuwe werkwijze. Spoor deze professionals op in lokale teams en bij samenwerkingspartners en zorg ervoor dat collega's van hen kunnen leren.

- ✓ In de regio wordt in het kader van de ontwikkeling van het Toekomstscenario gewerkt aan de oprichting van een integrale cliëntenraad. De cliëntenraad is er voor mensen van 0 tot 100 die in onveiligheid opgroeien of leven. Uitgangspunt achter de oprichting van de integrale cliëntenraad is dat kwaliteit van hulp beter wordt door hier ervaringen vn mensen bij te betrekken.
  De cliëntenraad krijgt de volgende taken:

  - samenwerking tussen betrokken organisaties (regiogemeenten, uitvoeringsorganisaties en partijen die specifieke doelgroepen vertegenwoordigen)
  - professionals te stimuleren vanuit het oogpunt van wat de cliënt helpt;
  - gevraagd en ongevraagd adviseren over ervaringen van mensen met beleid en de uitvoering hiervan in de praktijk.

- ✓ Onderzoek waarom professionals het gevoel hebben dat zij niet kunnen doen wat er nodig is voor gezinnen en huishoudens. Hef geconstateerde belemmeringen op.

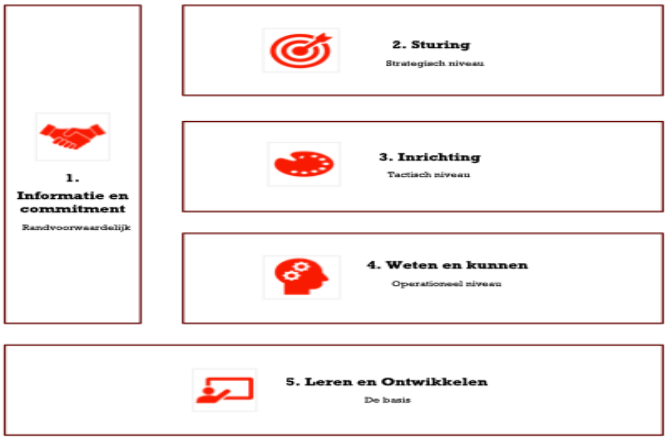
- ✓ Professionals geven aan dat er in lokale teams vooral sprake is van eerste-orde leren en dat tweede- en derde-orde leren niet wordt bereikt. Er zijn gemeenten die juist bewust inzetten op tweede- en derde-orde leren en hier goede resultaten mee bereiken. Capelle aan den IJssel heeft hier veel ervaring mee. Zoek contact met de lokale projectleider in Capelle aan den IJssel en doe inspiratie op.

- ✓ Denk na over hoe je de ontwikkeling van lokale teams en professionals wilt evalueren. Het is de vraag of een systeem van harde, feitelijke en cijfermatige indicatoren past bij de beoogde ontwikkeling. Een combinatie van inspecties, prestatiesturing en verhalen over hoe professionals hun werk uitvoeren, betekenis geven aan dat werk, vanuit welke waarden zij dat doen en hoe zij samenwerken met anderen doet mogelijk meer recht aan de complexiteit van het werkgebied.

- ✓ Faciliteer leren door ontmoeting en reflectie daarop. Richt bij voorkeur een lerende cyclus in met periodieke (gezamenlijke en individuele) reflectiemomenten. Biedt tijdens deze reflectiemomenten daadwerkelijk ruimte voor de ervaringen vanuit de praktijk en koppel hieraan acties. Stel (zo nodig) beleid bij op geleide van de geïdentificeerde leer- en inrichtingsvraagstukken.

Bijlage 1

Checklist sturing

Dit instrument helpt in kaart brengen hoe je als gemeente er voor staat als het gaat om je opdrachtgevende rol en de benodigde informatie en (rand)voorwaarden als het gaan om de voorbereiding op de komst van het Toekomstscenario. Om vervolgens op de juiste wijze sturing te geven aan dit implementatie proces. Dit instrument is deels gebaseerd op elementen uit de B&W scan GHNT, de wettelijke taken en verantwoordelijkheden van gemeenten in de aanpak van onveiligheid en de leidraad Werken aan Veiligheid. Dit instrument kun je gebruiken als:

- Gespreksleidraad bestuurlijk en beleidsmatig
- Inventarisatie en -checklist
- Input voor een plan van aanpak voor implementatie

Deel I

Rollen en taken

- Wie heeft als taak/rol onderstaande te implementeren/ontwikkelen
  - Implementatie Leidraad
  - Aanpak HG en KM
  - Werken volgens het Toekomstscenario
  - Hervormingsagenda
- Wat is jouw rol
- Is er beleidsmatig afstemming tussen bovenstaande processen

Opdrachtgevende rol

- Hoe wordt de opdrachtgevende rol naar het lokale team vormgegeven
  - Ligt er een visie rondom lokaal werken aan veiligheid
  - Is het lokale team ingericht op basis van de inhoudelijke visie op veiligheid
  - Is er een expliciete opdracht voor het lokale team
  - Wordt deze geëvalueerd en besproken

Welke informatie heb je al

- Tot welke visie- en/of koersdocumenten moet je je verhouden?
  - Regiovisie
  - Lokale visie bijvoorbeeld sociaal domein, HGKM, Toekomstscenario, Hervormingsagenda

- Coalitieakkoord
- .....

Bestuurlijk en politiek draagvlak en sturing

- Zijn de verantwoordelijke bestuurders (wethouder(s) en burgemeester) voldoende op de hoogte van de actuele ontwikkelingen en de stand van zaken van je gemeente (Bouwsteen 1)
- Ligt er een opdracht voor de voorbereiding op de komst van het Toekomstscenario?
- Wordt er integraal en domeinoverstijgend gewerkt en gestuurd door wethouders op het gebied van veiligheid (Denk aan jeugd, WMO, Gezondheid, Inkomen&Participatie, Veiligheid)
- Is de gemeenteraad op de hoogte van de actuele ontwikkelingen en de stand van zaken van je gemeente (Bouwsteen 1)
- Heeft de gemeenteraad (middels bijvoorbeeld een motie) aanvullend of expliciet een opdracht rondom het werken aan veiligheid gegeven?

Cijfers en letters

- Hoe doet jouw gemeente het de afgelopen jaren
  - Cijfers en resultaten HGKM (Bron VT en/of eigen systemen)
  - Ten opzichte van soortgelijke gemeenten
  - Welke opvallende cijfermatige ontwikkelingen en trends zijn er
- Resultaten Meldcode in jouw gemeente
  - Hoe vaak is de Meldcode afgelopen jaren ingezet
  - Wordt er voldoende gesignaleerd
  - Waar komen meldingen vandaan
  - Wat kun je zelf als bestuurder/ambassadeur doen aan het vergroten van het bespreekbaar maken

Hoe is de regionale governance op zorg en veiligheid georganiseerd

  - Gemeenten onderling als gezamenlijke opdrachtgevers
  - Gemeenten en netwerkpartners voor aanpak veiligheid
- Zijn er bestuurlijke (prestatie)afspraken gemaakt met VT
- Hoe sluiten deze afspraken aan op prestaties en ontwikkelingen van de lokale teams/jouw lokale team
- Hoe wordt de voortgang van VT besproken en de aansluiting op het lokale team
  - Inhoud
  - Resultaten
  - Financiën
- Heb je als bestuurder voldoende zicht en grip op de regionale afspraken rondom zorg en veiligheid ten opzichte van je lokale verantwoordelijkheid

Deel II

Bestuurlijk gesprek – lokaal

Ga lokaal het gesprek aan met je bestuurder (de verantwoordelijke wethouder(s) en inventariseer waar jullie staan als gemeente als het gaat om de voorbereiding op de komst van het Toekomstscenario (in relatie tot relevante opgaven en ontwikkelingen)

- Inventarisatie
  - Wat is er al
  - Wat is succesvol
  - Wat ontbreekt er nog
  - Waar ligt prioriteit
  - Wat heb je nodig

Bijlage 2 Uniform werkproces

Versie 25 april 2025

Doelgroepkenmerken:

- Groot veiligheidsrisico;
- Problematiek op minimaal twee leefgebieden in combinatie met onveiligheid en/of ontwikkelingsbedreiging;
- Dreigende criminele ontwikkeling;

De 'heenweg'

Processtappen van het lokale team naar de praktijkgroep	**Procesinhoud**
Stap 1	Huishouden in beeld bij het Lokaal Team. Huishoudens komen in beeld via: - Eigen hulpvraag bij lokaal team; - Via VT; - Via GI bij naderende beëindiging maatregel; - Netwerkpartner meldt aan in afstemming met en met toestemming van het huishouden.
Stap 2	Lokale casusregisseur start het contact met het huishouden volgens de gebruikelijke lokale werkprocessen (inclusief verkennende en verdiepende analyse). Lokale casusregisseur legt de werkwijze uit aan het huishouden en verzekert zich van instemming.
Stap 3	Situaties waarin de praktijkgroep erbij gehaald kan worden na overleg met de lokale gedragswetenschapper: 1. Lokale professional krijgt geen ingang bij het huishouden; 2. Verschil in visie tussen huishouden en professional over ernst van de situatie of benodigde hulp; 3. Blijvende zorgen over de directe veiligheid; 4. Onduidelijkheid over wat er precies aan de hand is (behoefte aan integrale verdiepende en verklarende analyse); 5. Snelle JB-pleinmelding voor Raadsonderzoek lijkt noodzakelijk.
Stap 4	Contact de praktijkgroep vindt plaats in het casuïstiekoverleg. 1. Lokale medewerker stemt af met GW over inbreng in het praktijkgroep-casuïstiekoverleg;

	2. Lokale medewerker vult het aanmeldformulier in o.b.v. eigen analyse; 3. Lokale medewerker stelt huishouden op de hoogte en verzekert zich van instemming; 4. Inbrengen in tweewekelijks casuïstiekoverleg.
Stap 5	Inzet praktijkgroep: 1. Uitgangspunt is: na professionele consultatie van de praktijkgroep door de lokale professional kan de lokale professional zelfstandig vormgeven aan de begeleiding van het huishouden. Waar nodig bespreekt de lokale professional de casuïstiek meermaals met de praktijkgroep; 2. Waar nodig betrekt de lokale professional het lid van de praktijkgroep actief bij de begeleiding van het huishouden (‘samen op de bank’) Lokale professional houdt casusregie en blijft het vaste aanspreekpunt voor het huishouden. Huishoudens worden actief geïnformeerd over alle vervolgstappen. Instemming is randvoorwaardelijk.
Stap 6	Actieve betrokkenheid van de praktijkgroep is gericht op: 1. Gezamenlijke weging van de casuïstiek door lokale professionals en leden van de praktijkgroep, gezamenlijke afwezig van de benodigde betrokkenheid vanuit de praktijkgroep en gezamenlijke motivatie en onderbouwing van de te zetten (juridische) stappen. 2. Constructieve samenwerkingsrelatie met het huishouden bewerkstellingen, waar nodig door de inzet van ervaringsdeskundigheid. 3. Integrale verklarende analyse uitvoeren, o.a. door het inzetten van de Veiligheidskaart en/of het Systemisch Integraal Veiligheids- en Beschermingsonderzoek (SIVB); 4. Met instemming van het huishouden bij elkaar brengen van relevante informatie die beschikbaar is bij de verschillende partijen (lokaal en regionaal); 5. Organiseren directe veiligheid in het huishouden (o.a. middels het maken of verscherpen van veiligheidsafspraken en/of het stellen van voorwaarden) 6. Versterken lokale professional zodat deze zo snel mogelijk zelfstandig zonder actieve betrokkenheid van de praktijkgroep-professional de begeleiding van het huishouden uit kan voeren;

	7. Positioneren: traject naar juridische maatregel wordt overwogen.
Stap 7 Optioneel	Waar mogelijk wordt hulp in het vrijwillig kader gehouden, waar nodig wordt een JB-Pleinmelding gedaan[13]. Huishoudens wordt actief geïnformeerd over de mogelijkheden en consequenties van een JB-pleinmelding. Op termijn: start SIVB (we weten nu nog niet hoe de route er dan uit gaat zien, maar wel dat hierin zowel KB-maatregelen als het civiele en strafrechtelijke pad wordt gerouteerd.). NB Wenselijkheid C&A zoals ontwikkeld door de RvdK wordt onderzocht.
Stap 8	Praktijkgroep en lokale casusregisseur bepalen in overleg wanneer betrokkenheid van de praktijkgroep stopt. Lokaal team neemt de casus weer volledig over.
Stap 9	Monitoring In overleg met GW-ers (lokaal team en zo nodig praktijkgroep) worden afspraken gemaakt over intensiteit en duur van de monitoring. Hierbij wordt aangesloten bij de regionale afspraken tussen VT en lokale teams. Monitoring vindt plaats door lokale casusregisseur in dialoog met het huishouden.

De 'terugweg'

Processtappen bij 'de terugweg' na een maatregel	**Procesinhoud**
	Huishoudens komen in de proeftuin als er na een (juridische) interventie nog altijd veiligheidsvraagstukken spelen: - Beëindiging maatregel / aflopen OTS - 18-/18+ - Melding VT - (Aflopen) jeugdreclassering(-smaatregel) - Huisverbod / geplande preventieve screening - Crisisinterventie (CIT / VT / ICD)
Beëindiging maatregel jeugdbescherming	Route 1: Een maatregel wordt beëindigd en er spelen er geen grote veiligheidsrisico's meer: deze zaken gaan niet naar de proeftuin.

[13] Indien onveiligheid blijft is tot het SIVB beproefd kan worden, melden bij het JB-plein de uniforme weg.

	Stap 1: De Raad voor de Kinderbescherming toetst aan het einde van een kinderbeschermingsmaatregel of beëindiging mogelijk is of dat verlenging nodig is. De Raad onderzoekt de veiligheid, de verbetering in de gezinssituatie en het perspectief van het kind, en rapporteert aan de kinderrechter. Stap 2: Introductie lokale medewerker in het gezin. Voorstellen aan nieuwe contactpersoon van het lokale team. Toelichting wat het lokale team kan betekenen. Uitleggen dat het niet gaat om gedwongen hulpverlening. Deze periode wordt gebruikt om de lokale medewerker te positioneren in het gezin. Stap 3: GI, LT en het gezin maken samen een plan voor de periode na beëindiging van de maatregel. Gezin kan er voor kiezen hier niet aan mee te werken. NB: in sommige gemeenten lopen GI en LT gedurende de gehele maatregel samen op. Stap 4: Lokale medewerker zoekt zelf contact, of er nu een hulpvraag is of niet, na 3, 6 en 12 maanden om te informeren hoe het gaat en of er ondersteuning nodig is. Wisseling casusregie van GI naar LT bij beëindiging maatregel. Route 2: Een maatregel wordt beëindigd terwijl er nog zorgen zijn over de veiligheid binnen een systeem. De zorgen zijn echter niet zo groot dat de maatregel gelegitimeerd is. Deze gezinnen worden warm en actief overgedragen aan de praktijkgroep. Stappen: zie hierboven. Verschil met route 1 is dat begeleiding plaatsvindt vanuit de praktijkgroep, i.v.m. voortduren van een zorgelijke situatie. Dit blijft in principe vrijwillig. Inzetten van bevoegdheden is niet gerechtvaardigd. Deze situatie moeten we goed beproeven. Wisseling casusregie van GI naar praktijkgroep bij beëindiging maatregel.
18- / 18+	GI-partners in de praktijkgroep inventariseren of er in de drie proeftuingebieden OTS-en lopen voor jongeren van 16,5 jaar of ouder. Deze jongeren en hun gezinnen worden benaderd met de vraag of zij mee willen doen aan de nieuwe werkwijze. Bij een positief antwoord, worden de zaken ingebracht in de praktijkgroep. Stap 1: GI-partners zorgen ervoor dat via de praktijkgroep een lokale professional gekoppeld wordt aan de jongere en het

	systeem. De lokale professional stapt op de fiets met de jeugdbeschermer. Stap 2: Zeker vanaf de 17de verjaardag werken de jongere, de jeugdbeschermer en de lokale professional samen aan de Big Five. Stap 3: Gezamenlijke beoordeling door jongere, systeem, jeugdbeschermer en lokale professional of verlengde jeugdwet of traject richting mentor/bewindvoerder/curator noodzakelijk of wenselijk is. Afhankelijk van de uitkomst van dit proces wordt een jongeren na de 18de verjaardag in een duo van jeugdbeschermer (bij verlengde jeugdwet) en lokale professional of alleen door een lokale professional begeleid. Casusregie: na 18de verjaardag komt deze bij het LT te liggen. Als er een mentor, bewindvoerder, curator of verlengde jeugdwet wordt toegewezen, gaan LT en toegewezen andere professional in gesprek over casusregie. Dit beproeven we in de proeftuin. Stap 4: Bij beëindiging van betrokkenheid van de jeugdbeschermer voert de lokale professional het nazorgplan uit dat tijdens de OTS is opgesteld, ofwel verzorgt de lokale professional monitoringscontacten na 3, 6 en 12 maanden.
VT verwijst een melding naar het lokale team	Als VT een melding naar het lokale team verwijst zijn er twee routes: Route 1: Het reguliere proces zoals hierboven is beschreven. Route 2: Als er nog veiligheidsvraagstukken spelen, neemt de praktijkgroep in samenwerking met de lokale casusregisseur de melding over, zodat er in eerste instantie gezamenlijk opgetrokken kan worden, waarna de lokale casusregisseur de casus zelfstandig overneemt.
Jeugdreclassering	Binnen drie maanden na het uitspreken van een jeugdreclasseringsmaatregel, zoekt de jeugdreclasseerder contact met de praktijkgroep om te verkennen of verbinding met het lokale team wenselijk is. Deze werkwijze sluit aan bij de methodiek Jeugdreclassering in Verbinding die per 1 september landelijk wordt uitgerold[14]. Uitgangspunt is: hoe

[14] Binnen JRiV worden diverse rollen beschreven voor de JR-werker. De ene jongere heeft in een bepaalde fase wellicht meer een toezichthouder nodig terwijl de andere meer behoefte heeft aan een coach. Dit wil niet zeggen dat de JR-werker daarmee de jongerencoaches of jongerenwerkers vervangt. Zeker niet. JRiV werkt op maat en samen met het (in)formele netwerk van de jongere met een focus op het versterken van pro-sociale relaties met belangrijke anderen. De JR-werker kijkt met een brede blik naar het gezin en de

	sneller de samenwerking wordt opgestart, hoe gemakkelijker en beter de overdracht aan het einde van de maatregel kan plaatsvinden. Via het lokale team kan lokale ondersteuning ingezet worden tijdens het jeugdreclasseringstraject (bijvoorbeeld jongerencoach, ervaringsdeskundige, etc.). Als de jeugdreclasseerder en de lokale professional samen op de tandem zitten, kunnen taken effectief worden belegd en verdeeld. Dit draagt bovendien bij aan een systeemgerichte benadering en voorkomt estafette. Bij het aflopen van het jeugdreclasseringstraject, zijn er twee routes: Route 1: er spelen geen veiligheidsvraagstukken meer. Het lokale team is al betrokken en zal na 3, 6 en 12 maanden monitoringcontact hebben met de jongere en het systeem, of er nu een actieve hulpvraag is of niet. Eventuele openstaande hulpvragen worden opgepakt door het lokale team. Route 2: bij voortdurende veiligheidsvraagstukken kan nazorg gestart worden vanuit de praktijkgroep in samenwerking met de lokale casusregisseur, geïnspireerd op de uitgangspunten van KansRIJK! De lokale professional onderzoekt of de inzet van ervaringsdeskundigen hier een rol in kan spelen. Bovendien wordt samenwerking met het ZVHRR, gemeente en de politie onderzocht, vanuit het belang om een volledige inschatting van de veiligheidsrisico's te kunnen maken.
Tijdelijk huisverbod / geplande preventieve screening	Op papier is dit het huidige proces: THV loopt af na uiterlijk 28 dagen. VT sluit dan af.

bredere opgroeicontext van de jongere en heeft een signalerende functie ten aanzien van problematiek in die contexten. JRiV draagt bij aan herstel, aan het stoppen met criminaliteit en/of schoolverzuim, aan de wíl om te kiezen voor een positief en betekenisvol leven, aan vertrouwen en hoop dat het ook anders kán. Dit, mede door inzet van de juiste tools, bejegening en (sociale) ondersteuning om positieve ontwikkeling duurzaam ook na het JR traject - te verankeren. Dit betekent dus ook dat de inzet van een jongerenwerker/coach juist aangewezen is/kan zijn. Soms is behandeling of de inzet van een coach ook opgenomen als bijzondere voorwaarde in het vonnis. De JR-werker blijft namelijk ook andere rollen hebben, zoals de toezichthouder, maar ook Coach, Praktisch ondersteuner, Leraar, Regisseur en Onderzoeker/ analist naar de jongere en zijn systeem.
JR werkt krachtgericht en ondersteunt de jongere bij het vergroten van inzichten en vaardigheden die behulpzaam zijn bij zijn ontwikkeling naar een positieve en delict vrije toekomst. Als de jongere ontdekt wat voor hem echt ertoe doet in zijn leven en hoe hij zichzelf in de toekomst graag ziet, kan hij gemotiveerd toewerken naar dit toekomstbeeld. De jongere maakt samen met de JR werker een Toekomstplan waarin hij zelf gelooft of gaat geloven. Als dat lukt ervaart de jongere ook eigen regie om te gaan werken aan dat plan. De jongere gaat samen met de JR-werker op zoek naar wat hem gelukkig maakt en welke stappen er nodig zijn om dat te bereiken en wie of wat hij daarbij nodig heeft. Het lokale team heeft vaak kennis over wat er in de wijk en bv in jeugdgroepen speelt.

	Gedurende 6 maanden worden de veiligheidsvoorwaarden gemonitord. Op Goeree-Overflakkee wordt momenteel ervaring opgedaan met intensieve samenwerking tussen VT en het lokale team bij THV. Het is de wens van de praktijkgroep om deze werkwijze ook in Capelle en IJsselmonde te beproeven. Er is een landelijke pilot vanuit Samen op in Acuut waaraan nu Gelderland, West-Brabant en Haaglanden meedoen. Rijnmond wil hierbij aansluiten (nog geen besluitvorming). Deze pilot komt uit het programma Veiligheid Voorop en is niet rechtstreeks verbonden aan de proeftuin Toekomstscenario. Wens is om dit wel te verbinden in de regio.
Crisisinterventie	Wordt uitgewerkt in dialoog met CIT. Uitgangspunt is beproeven van een werkwijze waarin casuïstiek na een crisisinterventie wordt overgedragen aan de praktijkgroep.
Mishandelde baby's (signaal vertrouwensartsen VT)	Wordt uitgewerkt in dialoog tussen vertrouwensartsen en praktijkgroep. VOTS ->a. Jeugdbescherming b. Strafrecht Hoe kunnen we ervoor zorgen dat het lokale team ook gelijk mee gaat lopen?

Bijlage 3 Inbrengformulier

Datum:

Naam gezin/huishouden	
Zijn de zorgen met het gezin/huishouden besproken?	

Naam aanmelder Naam GW	
Lokaalteam	

Samenstelling van gezin/huishouden, beknopte recente situatieschets.

Wie zijn de betrokkenen?	
Formeel	
Informeel	
Genogram 3 generaties en als het bekend is ook broers/zussen/ooms/tantes	*Tip; teken het uit en maakt foto die als bijlage mee kan bij dit formulier, Graag ook leeftijden en voornamen erin zetten.*

Tijdlijn hulpverlening
Wat is ingezet/geprobeerd/wat heeft het bijgedragen aan de veiligheid. *Welke hulp:* *Voor wie:* *Wat heeft het bijgedragen aan veiligheid:*
Tijdlijn van het gezin/huishouden
Geef hier de ingrijpende gebeurtenissen van het gezin/huishouden kort weer.

Wat is de onveiligheid/ de ontwikkelingsbedreiging/het geweld? Welk onveilig gedrag (concreet) vindt er plaats tussen wie, van wie en naar wie? *Denk aan de 7 w's; wie, wat ,waar, wanneer, waarom, hoe en waarmee.*

Welke expertise is er wat jullie betreft nodig om het onveilige gedrag meer in beeld te krijgen of te stoppen? (Consultatie en advies bij het RVT mag altijd).

Is er een risicotaxatie instrument gebruikt? Zo ja welke en graag bijvoegen als bijlage.

Schaalvragen	**0……10**	**Korte toelichting**
Mate van onveiligheid voor het gezin/huishouden **0 is volkomen onveilig / 10 volkomen veilig**		
Mate van schade bij de verschillende gezinsleden door de onveiligheid **0 zeer veel signalen van schade.** **10 geen zichtbare signalen van schade.**		
Gezamenlijke visie en prioriteiten (tussen leden van het huishouden en hulpverlening) op de huidige onveiligheid, wat als eerste gestopt moet worden en de afspraken die daar voor nodig zijn. **0 volledig andere visie en prioriteiten.** **10 exact deze visie en prioriteiten.**		

Zorgen- & krachtenformulier *(Vul kort en feitelijk in en gerelateerd aan de inhoud van de inbreng)*

Krachten	Zorgen
Omgevingsfactoren *(denk aan goed en beschikbaar netwerk, werk goede samenwerking met hulpverlening of school ect.)* - - - Persoonlijke factoren van de leden van het huishouden/gezin *(denk aan positieve vaardigeden, bepaalde positieve eigenschappen van iemand)* - - -	Omgevingsfactoren *(Denk aan school, werk, scheiding, huisvesting of financiële situatie ect)* - - - Persoonlijke factoren van de leden van het huishouden/gezin *(denk aan bepaalde persoonlijkheidskenmerken, emotieregulatie evt diagnose (GGZ of medisch bijzonderheden ect.)* - - -

Wat moet er gebeuren en wie vindt dat? (per betrokkene)

Advies RVT & Samenwerkingsafspraken
-

Criteria Casuïstiek RVT

- Er is binnen het huishouden/gezinssysteem sprake van groot veiligheidsrisico en/of
- Gezinnen waarbij sprake is van meerdere problemen (minimaal twee leefgebieden) in combinatie met onveilige situaties en/of ontwikkelingsbedreiging kind en/of
- Jeugdigen waarbij sprake is van dreigende criminele ontwikkeling in combinatie met (vermoedens van) problemen binnen gezinssysteem op meerdere leefgebieden en/of
- Huishoudens waarbij sprake is van meerdere problemen (minimaal twee leefgebieden) in combinatie met onveilige situaties.

Bijlage 4 Procesbeschrijving inzet ervaringsdeskundigheid

Ervaringsdeskundigen spelen een belangrijke rol in de volgende fasen van het proces:

1. Analyse

Ervaringsdeskundigen zetten hun deskundigheid in om in dialoog met de professionals tot een goede integrale analyse van de situatie van de betrokken cliënten te komen.

2. Consultatie en advies

Ervaringsdeskundigen bieden professionals consultatie en advies. De dialoog tussen ervaringsdeskundigen en professionals helpt de praktijkgroep om antwoord te geven op vragen als:

- Doen we het juiste?
- Hoe kunnen we een vastgelopen proces kantelen?
- Hoe kunnen we het vertrouwen van cliënten in de hulpverlening herstellen?

3. Brugfunctie

Ervaringsdeskundigen kunnen een brug vormen tussen de leefwereld van de client en de systeemwereld van de hulpverlening. Zij helpen cliënten en hulpverleners elkaar beter te begrijpen en dragen zo bij aan een effectiever hulpverleningsproces en duurzamer resultaat.

4. Uitvoering van clientondersteuning

Ervaringsdeskundigen en professional gaan samen op huisbezoek om te werken aan herstel van vertrouwen van cliënten in de hulpverlening;

5. Eigen traject

Ervaringsdeskundigen initiëren een eigen traject met cliënten gericht op het herstel van vertrouwen, erkenning van de ervaring van de cliënt empowerment en/of wachtlijstbegeleiding. Ervaringsdeskundigen gaan dan zelfstandig op huisbezoek bij cliënten. Het aantal huisbezoeken dat nodig is is maatwerk en afhankelijk van het doel, maar ligt meestal tussen de 5 en 10 bezoeken. Tijdens deze trajecten bieden ervaringsdeskundigen geen professionele hulp. Zij signaleren wel en geven indien nodig summiere feedback aan betrokken professionals.

6. Ervaringsdeskundigen adviseren over te nemen maatregelen bij afronding van een traject.

Bijlage 5 Systemisch Integraal Veiligheids- en Beschermingsonderzoek (SIVB)

Uitwerking Stappen richting SIVB

Stap 0:

DB melden zich aan/worden aangemeld voor hulp bij de gemeente c.q. het lokale team.

Stap 1:

De gevraagde hulp betreft onveiligheid of er worden signalen over onveiligheid gesignaleerd in contact met DB. Door het lokale team wordt gestart met de integrale analyse.

Er worden doelen geformuleerd die worden meegenomen in het hulpverleningsplan. DB worden geïnformeerd over de meldcode en de toepassing hiervan indien nodig.

Stap 2:

Collega uit het RVT wordt, in het kader van consultatie en advies, betrokken bij stap 1 indien expertise m.b.t. HGKM nodig/gewenst is.

Stap 3:

Het hulpverleningsplan wordt uitgevoerd.

Stap 4:

Uitvoering van het hulpverleningsplan leidt niet tot meer veiligheid dus wordt advies gevraagd aan het RVT. Gezamenlijk met de casusregisseur wordt bekeken wat er meer en/of anders ingezet kan worden.

Stap 5:

De hulpverlening stagneert alsnog na stap 4. Aanmelding voor SIVB volgt; deze aanmelding is gelijk aan een melding bij VTRR. In het kader van de aanmelding worden van het onderzoeksformat ingevuld:

I. Aanleiding onderzoek,

II. Huishouden/systeem & netwerk in kaart brengen,

III. Hulpverleningsgeschiedenis.

Stap 6:

Het RVT beoordeeld de aanmelding en besluit over wel/niet SIVB. Wanneer wordt besloten dat een SIVB niet op z'n plek is wordt benoemd wat nog voorliggend is en hoe hierop ingezet kan worden.

Stap 7:

Uitvoeren SIVB. DB worden meegenomen in dit proces; zie de werkwijze.

Stap 8:

De uitkomsten c.q. ruwe data voortkomend uit het onderzoek worden met DB en de leden van het RVT, gedeeld.

Stap 9:

Over het voorstel voor het vervolg (zie onderzoeksformat kopje VII.) wordt gezamenlijk tot besluitvorming gekomen.

Vanuit de uitgangspunten van het TS (transparantie & rechtsbescherming) is van belang dat:

- Er pas op het moment dat (signalen van) onveiligheid speelt een collega uit het RVT betrokken wordt,
- Aan betrokkene(n) een toelichting op de Meldcode wordt gegeven en wat het betekent als deze wordt toegepast,
- Verrijking met informatie vanuit het RVT (= lees VTRR) pas wordt gedaan na aanmelding voor een SIVB. Voor die tijd wordt een collega van het RVT louter ingezet om expertise toe te voegen in het kader van advies.

Werkwijze SIVB

Inleiding

Voor het uitvoeren van het SIVB is een format in ontwikkeling. De werkwijze in dit document beschreven, is bedoeld als ondersteuning in het gebruiken van het format.

Het SIVB format bestaat echter niet uit een uitgebreide vragenlijst omdat het uitgangspunt van het SIVB is dat de professional die het uitvoert, kennis en ervaring heeft op het gebied van gespreksvoering en HGKM problematiek/dynamiek.

Essentieel in de uitvoering is de grondhouding van de professional. Zoals ook beschreven in het Handelingskader voor professionals van lokale teams en RVT, geldt dat als de grondhouding niet klopt, dat vakkennis en interventies weinig tot iets uithalen. De grondhouding bestaat uit:

1. *Respectvol omgaan met de ongelijke positie van het huishouden ten opzichte van professionals,*
2. *Onderzoekend en nieuwsgierig zijn,*
3. *Verbinden zijn,*
4. *Transparant/open en navolgbaar zijn,*
5. *Vasthoudend en activistische zijn,*
6. *Er steeds bewust van zijn dat je het ook verkeerd kunt hebben,*
7. *Kritisch vragen kunnen stellen en grenzen kunnen aangeven*.

I. Aanleiding onderzoek

De informatie in dit deel van het format wordt aangeleverd door de melder. Wanneer deze onvolledig is wordt deze aangevuld tijdens het SIVB.

Hierbij is het belangrijk dat de gemelde zorgen goed onderbouwd worden door feiten. Dus geen onderbuikgevoelens maar geobjectiveerde, feitelijke informatie over de onveiligheid die aan de orde is.

Daarnaast wordt gevraagd de grootste zorg te benoemen en van welke vormen van geweld er sprake is. Daarbij wordt concreet gemaakt welke vorm van geweld er door wie, wanneer is/wordt gebruikt.

Tevens wordt van de melder verwacht dat deze aangeeft waar de problematiek zich, bekeken vanuit de visie op gefaseerd samenwerken aan veiligheid, bevindt èn op welke leefgebieden er, anders dan HGKM, sprake is van problematiek.

Tenslotte wordt bij vraag 7 concreet gemaakt welke expertise men nodig acht om tot veiligheid te komen; hoe kan het SIVB daaraan bijdragen?

NB!

- DB zijn geïnformeerd over de aanmelding voor een SIVB en de informatie die in dit kader wordt aangeleverd,
- Het aanmelden voor een SIVB is gelijk aan een melding bij VTRR.

II. Huishouden/systeem & netwerk in kaart brengen

De informatie in dit deel van het format wordt aangeleverd door de melder. Wanneer deze onvolledig is wordt deze aangevuld tijdens het SIVB.

Doel is inzicht te krijgen in hoe het systeem en netwerk rond betrokkenen eruit ziet. Dit betreft zowel het persoonlijke als professionele netwerk.

Vraag 2 is erop gericht inzicht te krijgen in het al dan niet bestaan van intergenerationele overdracht van geweldproblematiek. Dit is van belang om te komen tot passende hulp & zorg.

Het doel van vragen 3 t/m 5 is inzicht te krijgen in wat betrokkenen ervaren als krachten, zorgen en onveiligheid. De bedoeling is dit per individuele betrokkene inzichtelijk te maken.

Tenslotte geldt dit ook voor vraag 6 waarbij inzicht wordt gevraagd in wat betrokkenen vinden dat er moet gebeuren en met welke prioritering.

NB!

- Er vindt hoor- en wederhoor plaats in een persoonlijk gesprek met de betrokkenen. Indien mogelijk sluit de casusregisseur/contactpersoon vanuit het lokale team, aan.

III. Hulpverleningsgeschiedenis

De informatie in dit deel van het format wordt aangeleverd door de melder. Wanneer deze onvolledig is wordt deze aangevuld tijdens het SIVB.

Doel is inzicht te krijgen in het aanbod van hulpverlening. Wat sluit aan bij de betrokkenen, is helpend maar ook wat is dat niet?

NB!

- Er vindt hoor- en wederhoor plaats in een persoonlijk gesprek met de betrokkenen. Indien mogelijk sluit de casusregisseur/contactpersoon vanuit het lokale team, aan.

IV. Onderzoeksvragen / Hypothesen (analyse van vooraf bekende informatie)

Op basis van de informatie die door de melder en de betrokkenen is aangeleverd worden onderzoeksvragen en hypothesen geformuleerd. Deze zijn uitgangspunt voor het onderzoek.

V. Plan van Aanpak (hoe gaan we de hypotheses, vooraf gevormd, toetsen)

In het plan van aanpak wordt op basis van de onderzoeksvragen en hypothesen uitgewerkt hoe het onderzoek wordt vormgegeven.

De betrokkenen worden betrokken bij het maken van het plan van aanpak zodat zij geïnformeerd zijn over hoe het onderzoek eruit gaat zien, wie er bevraagt gaan worden en waarover dus welke informatie opgehaald gaat worden.

Het is hierbij goed om na te gaan of er toestemming is. Deze is niet nodig maar is wel belangrijk voor de informanten om te weten. Een deel van hen zal hun eigen

beroepsgeheim moeten doorbreken en dan is toestemming relevant voor hun eigen weging.

VI. Conclusies

Hier worden de 'ruwe' uitkomsten van het onderzoek samengevat en wordt beschreven hoe deze de conclusie onderbouwt.

VII. Het vervolg

Hier wordt concreet gemaakt welke (voorstel voor) vervolgstappen er gedaan wordt om te zetten n.a.v. de uitkomsten van het onderzoek.

Deze vervolgstappen kunnen interventies in 5 richtingen betreffen namelijk strafrecht, bestuursrecht, Raad v.d. Kinderbescherming, (terug)verwijzing naar het lokale team of anders.

Voor de verschillende betrokkenen kunnen verschillende uitkomsten van toepassing zijn dus wordt per betrokkenen beschreven welk vervolg er na het onderzoek aan de orde is.

De voorgestelde vervolgstappen worden met de betrokkenen en de leden uit het RVT besproken. Dit samen met een terugkoppeling van de informatie die is opgehaald doormiddel van het onderzoek, tot welke conclusie(s) dit heeft geleid en welke besluiten dit voor het vervolg heeft opgeleverd.

Concept Opzet Systemisch Integraal Veiligheids- en Beschermingsonderzoek (SIVB)

Context SIVB

... Wanneer er onduidelijkheid bestaat over het ontstaan van de dynamiek van onveiligheid in een huishouden, kan een systemisch veiligheids- en beschermingsonderzoek worden gestart om te onderzoeken welke veiligheidsinterventies en/of veiligheidsmaatregelen nu meest passend zijn ter bescherming van de slachtoffers zodat geweld of mishandeling stopt. De integrale analyse/de veiligheidskaart/het veiligheidsplan is de basis voor de uitwerking van integraal systemisch beschermingsonderzoek...'[15]

[15] Tekst uit Verleningsaanvraag Proeftuin 2023

I. Aanleiding onderzoek

1.	Wat zijn de gemelde zorgen? *(Probeer dit in ongeveer 10 à 20 zinnen te beschrijven. Denk hierbij aan feitelijke zorgen).*
2.	Wat zijn de feiten *(ter onderbouwing van de gemelde zorgen onder 1.*)?
3.	Wat is de grootste onveiligheid *(acuut/structureel*)?
4.	Van welke vormen van geweld is sprake? Wanneer vond het geweld plaats? *(Bijvoorbeeld: A pleegt geweld X tegen B op het moment dat….)*
5.	Waar bevindt de problematiek zich bekeken vanuit de visie op gefaseerd samenwerken aan veiligheid?
6.	Op welke leefgebieden is er verder sprake van problematiek *(bijvoorbeeld huisvesting, financiën, middelengebruik, GGZ, enz.)?*
7.	Welke expertise is er (volgens de aanmelder) nodig om te komen tot veiligheid?

II. Huishouden/systeem & netwerk in kaart brengen

1.	Hoe ziet het systeem eruit *(genogram)*? Wie zijn betrokken / tijdslijn / indien van toepassing, hoe is het gezag geregeld? *(Mag getekend als bijlage worden toegevoegd)*

2.	Is er sprake van intergenerationele overdracht van geweldproblematiek? Zo ja, omschrijf hoe deze eruit ziet.
3.	Wat vinden betrokkenen de krachten in het systeem? Wat gaat goed *(benoemen per betrokkene)*?
4.	Welke zorgen ervaren de betrokkenen *(benoemen per betrokkene)*?
5.	Welke onveiligheid ervaren de betrokkenen *(benoemen per betrokkene)*?
6.	Wat vinden de betrokkenen dat er moet gebeuren *(benoemen per betrokkene)*? Top 5 met prioriteiten.

III. Hulpverleningsgeschiedenis

1.	Welke hulpverlening is betrokken (geweest)? *(Probeer hierbij zo duidelijk mogelijk te zijn. Denk aan jaartal, duur, organisatie en mogelijk medewerker met gegevens?)*
2.	Welke maatregelen t.b.v. de veiligheid zijn er wanneer getroffen? Hebben deze maatregelen resultaat gehad?
3.	Wat maakt dat de betrokkenen niet hebben kunnen profiteren van het aanbod dat gedaan is door de hulpverlening? Is er een aanbod geweest dat wel geholpen heeft? Zo ja, waarom is dit gestopt?
4.	Wat maakt dat de invloed van betrokken hulpverlening niet voldoende is (geweest)?

IV. Onderzoeksvragen / Hypothesen *(analyse van vooraf bekende informatie)*

1.	Welke onderzoeksvragen/hypothesen worden geformuleerd? *(hieronder een opsomming)*
2.	Is er iemand in direct fysiek gevaar en heeft direct bescherming nodig? (*Probeer feitelijke dingen te noemen en welke stappen moeten worden genomen)*
3.	Is er sprake van herhaling van onveilige situaties of van geweld? Zo ja, hoe ziet dit eruit?
4.	Van welke vorm van onveiligheid is sprake? *(Duur, hoe vaak enz.)*
5.	Welke impact heeft de onveiligheid op betrokkenen *(benoemen per betrokkene)*?
6.	Aanvullen van Krachten & Zorgen-analyse.

V. Plan van Aanpak *(hoe gaan we de hypotheses, vooraf gevormd, toetsen)*

1.	Hoe gaat het onderzoek uitgevoerd worden?
2.	Welke disciplines en/of ketenpartners moeten worden betrokken/bevraagd?

VI. Conclusies

Beantwoording onderzoeksvragen/hypothesen *(welke veiligheidsinterventies en/of veiligheidsmaatregelen zijn meest passend)*

VII. Voorstel voor het vervolg

1.	Strafrechtelijke interventies:
2.	Bestuursrechtelijke interventies *(denk bijvoorbeeld aan ene preventief THV, Gebiedsverbod)* :
3.	VTO bij de RvdK *(Heb je de ontwikkelingsbedreiging voldoende in beeld?)*:
4.	(Terug)verwijzing naar lokale team *(adviezen rond inzet om te komen tot veiligheid):*
5.	Anders, namelijk *(denk aan Vrouwenopvang, GGZ, enz.)*:

Bijlage 6 KansRIJK!

De documentatie over KansRIJK! is afkomstig van ontwikkelaar William Schrikker Jeugdbescherming & Jeugdreclassering

KansRIJK

VOORKOMEN EN STOPPEN VAN RISICOVOL OF STRAFBAAR GEDRAG VAN JONGEREN

INFORMATIE VOOR PROFESSIONALS

Risicovol en strafbaar gedrag onder jongeren zorgt voor een groot gevoel van onveiligheid in wijken, steden en maatschappij. Steeds vaker escaleert dit gedrag en worden jongeren verleid tot georganiseerde criminaliteit en wapengebruik.

KansRIJK is ontwikkeld om dit te voorkomen.

Vanuit jouw professionele rol bij de politie, op school, als leerplichtambtenaar, jeugdhulpverlener, medewerker van Veilig Thuis of een wijkteam, ben je betrokken bij een jongere die risicovol of strafbaar gedrag vertoont. Bijvoorbeeld diefstal, vernieling, intimidatie, geweld of overlast in de wijk, of frequent schoolverzuim. Begeleiding vanuit kansRIJK kan dit gedrag doorbreken en de jongere de kans geven op een positieve toekomst.

Wat is kansRIJK?

KansRIJK heeft als doel risicovol en/of strafbaar gedrag en schoolverzuim vroegtijdig te stoppen en te voorkomen, en zo zwaardere criminaliteit en justitiële maatregelen voor te zijn.

De begeleiders van kansRIJK zijn werkzaam binnen een Gecertificeerde Instelling en hebben forensische expertise. Zij herkennen risicovol en strafbaar gedrag van jongeren en weten dit positief om te buigen. Dat doen zij door de jongere perspectief te bieden, door versterking van zijn eigen kracht en die van het netwerk om hem heen: zijn gezin, vrienden en andere (professionele) betrokkenen, zoals jij.

Daarmee wil kansRIJK ook het doorgeven van problemen aan volgende generaties doorbreken.

Aanbod binnen kansRIJK

KansRIJK is maatwerk. Soms is een adviesgesprek voldoende, maar de begeleiders van kansRIJK kunnen ook één of enkele keren mee op huisbezoek. Is er meer nodig, dan kan het begeleidingstraject kansRIJK worden ingezet. Dit duurt gemiddeld zes maanden.

Wat er nodig is en hoe lang, wordt samen met de betrokken professional, de jeugdige en ouders bepaald.

Traject kansRIJK: De werkwijze

De begeleiders van kansRIJK voeren gesprekken met de jongere, zijn ouders en anderen, zoals de school. Daarin zetten zij de volgende stappen:

- Analyseren van risico- en beschermende factoren.
- Adviseren van gemeente over passende hulp. Met als doel belemmerende factoren opheffen, helpende factoren benutten.
- Motiveren voor school en/of dagbesteding. Verbindingen leggen tussen school, jeugdige en ouders.
- Voorlichting aan ouders en jongere over de achtergrond van strafbaar gedrag en schoolverzuim, in standhoudende factoren en veranderingsmogelijkheden.
- Positioneren. Wat is nodig om naar school gaan mogelijk te maken, en welk gedrag is nodig van jeugdige, ouders, school en andere betrokkenen.
- Doelen stellen. Wegnemen van zorgen (voor de toekomst) en realiseren en borgen van o.a. schoolgang.
- Monitoren. Volgen van het plan en waar nodig bijstellen.
- Afsluiten. Plan waarmee de jongere, ouders, netwerk en/of wijkteam (eventueel met specialistische hulp) verder kunnen. Daarin anticiperen op mogelijke terugval en dan noodzakelijke acties.

Meer weten?

Wil je meer informatie over kansRIJK? Of kansRIJK inzetten voor een jongere? Neem contact met ons op!

Casus kansRIJK

Aanleiding

X komt in beeld vanwege een zorgmelding van de politie wegens belediging van een politieagent en het belemmeren van de aanhouding van een vriend. Er is een geldboete opgelegd en een weekend een centrumverbod. De politie laat weten dat ze zorgen hebben over X zijn gedrag omdat hij vaker gezien wordt met andere jongeren op straat en zij daar voor overlast zorgen. Ook zou X met oudere jongeren gezien worden welke alcohol en drugs gebruiken. Veilig Thuis heeft naar aanleiding van de zorgmelding contact gehad met moeder en zij gaf aan dat ze graag hulp wil voor X. In overleg met het gebiedsteam van de gemeente is X aangemeld voor kansRIJK.

X is veertien jaar en woont bij moeder en zijn jongere broertje van 9 jaar. Moeder en broertje hebben ADHD heeft en moeder blowt om meer rust in haar hoofd te ervaren. Ouders zijn gescheiden, X ziet zijn vader af en toe en er is geen vaste omgangsregeling. X heeft van vaderszijde nog een halfzus van 17 jaar en een halfbroertje van 6 jaar. Er zijn zorgen over de (risicovolle) vriendengroep en het overlast gevende gedrag op straat. X wordt ’s nachts met meerderjarige mannen aangetroffen op straat en in auto’s. Daarnaast zijn er problemen op school en zijn er thuis veelvuldig ruzies tussen X en moeder en X en zijn broertje. Moeder heeft weinig grip en zou graag hulp willen.

Verloop van de begeleiding

Samen met X en moeder worden de volgende doelen opgesteld; X komt niet meer in aanraking met politie/justitie. X kiest om met pro sociale jongeren/mensen om te gaan en bewust te zijn van welke keuzes hij maakt en de consequenties van zijn keuzes. X is zich meer bewust van zijn wens om in de Beveiliging te gaan werken en hij zich dan geen veroordeling van een strafbaar feit kan veroorloven. X is respectvol en positief tegen zijn moeder en zijn broertje

X heeft positief gebruik gemaakt van de begeleiding vanuit kansRIJK. Hij stond open voor de gesprekken en is tot meer inzichten gekomen welke maken dat hij andere keuzes kan maken. Hij weet meer wat grensoverschrijdend en/of strafbaar gedrag is en weet ook meer wat consequenties voor hem persoonlijk kunnen zijn als hij strafbare keuzes zou maken. Dat is beslist de intentie van X niet. Het zit ook niet in zijn aard. Het heeft grotendeels te maken met een bepaalde naïviteit en goed willen doen voor een ander. Zijn gedrag hoort ook deels bij zijn leeftijd. Moeder vindt dat het al een aantal maanden goed gaat. X is gericht op zichzelf, zijn gezondheid en sport veel. Hij is daarnaast ook veel thuis. Moeder heeft een goede relatie met X en af en toe hebben ze wel eens een confrontatie. Dit past binnen de ontwikkeling van een jongen van X zijn leeftijd. X vindt dat het goed met hem gaat. Hij is met zijn gezondheid, sport en school serieus bezig. De begeleider van kansRIJK vindt dat X de begeleiding positief heeft opgepakt. Hij was ondanks dat hij zelf geen hulpvraag had, toch open over zijn leven, denken, voelen en wat hij doet. De gesprekken hebben toch meer inzicht gegeven aan X wat risico’s zijn om tot strafbaar gedrag over te gaan en wat hier dan de consequenties voor zijn leven zijn.

X is geen jongen welke bewust en/of actief de grenzen opzoekt. Hij is een jongen welke het goede wil doen. De verwachting is dat X niet meer tot strafbaar gedrag overgaat. In ieder geval zal dit niet een bewuste keuze zijn van hem. Er zijn afspraken gemaakt over het signaleren van nieuwe zorgen of als het (weer) slechter gaat. X en moeder kunnen bij het gebiedsteam hulp vragen mocht dit nodig zijn.

Reactie van X op de begeleiding

"Ik kreeg hulp omdat ik was aangehouden door de politie omdat ik mijn vriend wilde helpen door de politieman tegen te houden. Ik werd toen meegenomen naar het politiebureau en kreeg een omgevingsverbod en een geldboete. Ik was veel op straat met andere jongeren en de politie hield ons in de gaten omdat we voor overlast zorgden. KansRIJK heeft mij geholpen om beter te begrijpen hoe ik mijn vriend op een andere manier zou kunnen helpen, zonder dat ik er zelf problemen door krijg. Ook begreep ik dat mijn gedrag op straat niet goed was. Ik heb andere keuzes gemaakt, door afstand te nemen van bepaalde vrienden. Ik ben meer gaan sporten met twee goede vrienden en naast school ben ik ook gaan werken. Hierdoor ben ik niet meer op straat en heb ik geen problemen meer met de politie."

Reactie van moeder

"Begeleiding vanuit kansRIJK kan je als ouders goed helpen ervoor te zorgen dat je kind niet verder afglijdt in de criminaliteit. De hulp geeft je als ouder veel rust. Ze zijn er voor je als je het even niet meer weet of ergens tegenaan loopt."

De begeleiding is inmiddels een jaar geleden afgerond en X is niet weer in beeld geweest bij politie en andere instanties.

Samenwerking lokale Kamer Rotterdam IJsselmonde en het Toekomstscenario

In 2024 startte in IJsselmonde niet alleen de proeftuin Toekomstscenario, maar ook de pilot Lokale Kamer. Vanwege de samenhang tussen beide initiatieven op het gebied van doelgroep en aanpak, volgt hier een korte beschrijving van de Lokale Kamer en de samenwerking.

We verwachtten een zekere overlap in de doelgroep van het Toekomstscenario enerzijds en de Lokale Kamer anderzijds. Deze overlap is het best zichtbaar in de doelgroep jonge aanwas 12-27 jaar binnen de pilot Lokale Kamer en preventie Jeugdcriminaliteit binnen het Toekomstscenario. Daarnaast zou overlap kunnen voorkomen bij huishoudens waar al lange tijd sprake is van onveiligheids- en geweldsproblematiek, al dan niet als gevolg van psychische en/of verslavingsproblematiek.

Omdat beide initiatieven zich in een pilot-situatie bevinden, is op dit moment een eenduidige afbakening van de wederzijdse doelgroepen mogelijk noch wenselijk. Inzet van de Lokale Kamer en het Toekomstscenario is om in nauwe afstemming zicht te krijgen op de totale doelgroep van beide initiatieven en in gezamenlijkheid vanuit de praktijk afspraken te maken over wie wat kan bijdragen om de huishoudens om wie het gaat daadwerkelijk verder te helpen.

Hiertoe hanteren we het volgende werkproces:

Stap	Actie
Stap 1	Casus wordt aangemeld bij Pilot Lokale Kamer of Proeftuin Toekomstscenario
Stap 2	Procesregisseur Lokale Kamer en Teamcoördinator Proeftuin Toekomstscenario triageren gezamenlijk en bepalen wie de casus oppakt: a. Lokale Kamer (procesregie) b. Pilot Toekomstscenario (casusregie) c. Combinatie van beiden d. Terugverwijzen naar verwijzer (Wijkteam, VT, ...)
Stap 3 (na keuze voor optie a, b of c)	Procesregisseur en teamcoördinator maken afspraken voor onderlinge afstemming per casus, met focus op: a. Afspraken over op- en afschaling b. Gezamenlijke procesvoering c. Cliëntparticipatie / rechtsbescherming d. Inzet ervaringsdeskundigen e. wvttk
Stap 4	Afronding casus en overdracht naar lokaal team of andere partner. Procesevaluatie

Doelen van de nauwe samenwerking:

1. Huishoudens zo goed mogelijk helpen (ontschotten en uitgaan van ondersteuningsbehoefte van de huishoudens)
2. Zicht op werkzame elementen van beide aanpakken en de samenwerking tussen beide aanpakken en domeinen;
3. Zicht krijgen op nut en noodzaak van een nadere doelgroepbepaling;
4. Zicht krijgen op mogelijkheden voor samenwerking en/of samengaan van het Regionaal Veiligheidsteam (Toekomstscenario) en de Lokale Kamer;
5. Bijdrage aan doorontwikkeling privacywetgeving (WGS, WAMS, AVG)

Bijlage 7 Regiekaart ‘Samenwerken’

Waarom een regiekaart?

In samenwerking gebruiken we vaak vergelijkbare begrippen, maar interpreteren we die net even anders. Dit kan problemen of verwarring met zich meebrengen als het gaat om verwachtingen over en weer en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden.
In de regionale projectgroep Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming is één van de deelprojectgroepen bezig met taal. Het doel is het krijgen van meer eenduidigheid in ons vakjargon, of in ieder geval meer inzicht in verschillende interpretaties en toepassingen van eenzelfde concepten.

Wat hebben we gedaan?

We hebben bij de praktijkgroep geïnventariseerd welke begrippen kunnen leiden tot onduidelijkheid tijdens de samenwerking. Eén van deze begrippen is regie. We hebben besloten om dit begrip uit te werken.

We hebben bij de ketenpartners en gemeenten opgehaald of zij bestaande beschrijvingen/ definities hebben van het begrip regie. Deze informatie hebben wij naast elkaar gelegd om de overeenkomsten en verschillen te analyseren. Uit deze analyse is een concept beschrijving samengesteld.

In een sessie zijn we hierover met elkaar in gesprek gegaan. Het bleek niet mogelijk om tot een gedragen eenduidige definitie te komen. Wel werd duidelijk dat het belangrijk is om afspraken te maken over regie als er meerdere hulpverleners in het gezin werkzaam zijn. Met name vragen als: wie is het aanspreekpunt voor het gezin, wie doet wat op welk moment en hoe stemmen we af zijn belangrijk.
Daarom hebben we besloten om een ‘regiekaart’ te ontwikkelen die behulpzaam kan zijn bij het maken van deze afspraken.

We vinden het erg belangrijk dat dit middel echt kan helpen in de praktijk. Daarom laten we de regiekaart toetsen bij de Praktijkgroep van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en binnen het Zorg- en Veiligheidshuis.

Hoe kan de Regiekaart worden gebruikt?

Hieronder leggen we uit wat de Regiekaart is en hoe deze kan worden gebruikt. Daaronder volgt het format wat ingevuld kan worden en de hulpvragen die kunnen worden gebruikt.

De regiekaart

Wat is het?

De regiekaart is een hulpmiddel om bij complexe situaties, als meerdere instanties betrokken zijn bij een gezin, op een gestructureerde manier afspraken te maken over regie. Het beschrijft de afspraken over wie op inhoud en wie op proces welke activiteiten voor zijn rekening neemt. En ook over hoe afstemming plaatsvindt.

Wanneer wordt de regiekaart ingevuld/besproken?

- Als meerdere instanties betrokken zijn bij een gezin (een complexe situatie).
- Als er onduidelijkheid is wie regie heeft (dat kan op meerdere momenten in dezelfde casus).
- Als er in een casus professionals bijkomen of wegvallen: wat betekent dit voor de gemaakte afspraken?
- Op evaluatie momenten. TIP: zet in de agenda om bijvoorbeeld na 3 maanden te checken of de afspraken aangepast moeten worden. Doe dat in ieder geval als er organisaties bij komen of afvallen.

Hoe wordt de regiekaart ingevuld?

Omdat het onderscheid tussen proces- en casusregie niet altijd helder is, wordt de regiekaart gebruikt om gestructureerde afspraken te maken. Bij het invullen van de regiekaart is het belangrijker om concrete afspraken vast te leggen over wie wat doet, dan om vast te leggen of het gaat om procesregie dan wel casusregie. De hulpvragen kunnen helpen om het gesprek met elkaar te voeren. Gemaakte afspraken worden ingevuld op de kaart. De uitkomst wordt ook besproken met de cliënt zodat voor de cliënt duidelijk is wie het aanspreekpunt is.

Regiekaart

Betrokken professionals:
Naam:
Functie:
Organisatie:
Telefoonnummer/email:

Naam:
Functie:
Organisatie:
Telefoonnummer/email:

Naam:
Functie:
Organisatie:
Telefoonnummer/email:

1. **Gemaakte afspraken over regievoeren *(zie de hulpvragen*)**:

-
-
-
-
-

2. **Gemaakte afspraken over de onderlinge afstemming *(zie de hulpvragen*:**

-
-
-
-

3. **Deze professional is het vaste aanspreekpunt voor de cliënt *(zie de hulpvragen*:**

-

4. **Deze professional houdt zicht op naleving van de gemaakte afspraken en zorgt voor een update bij wijziging van professionals:**

-

Datum:

Hulpvragen

Hulpvragen bij onderdeel 1 Gemaakte afspraken over regievoeren

- Welke organisaties zijn op dit moment betrokken? Zitten de juiste organisaties/professionals nu bij elkaar? Of moeten er nog andere organisaties/professionals betrokken worden?
- Wat versta je onder regievoeren?
- Hoe verhoudt jouw beeld van regievoeren zich tot het beeld dat de andere professionals in deze zaak hebben van regievoeren?
- Waar ligt regie? En waarom?
- Wat voor soort regie betreft het (casusregie/procesregie)?
- Wat betekent het concreet? Welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden heb je dan?
- En wat verwacht je van de ander?
- In hoeverre komt dit overeen met het beeld/de verwachtingen die de andere professionals hier van hebben?
- Hoe verhoudt het zich tot elkaar?

Hulpvragen bij onderdeel 2 Gemaakte afspraken over de onderlinge afstemming

- Wanneer ga je afstemmen met de andere betrokken professionals? Waarom? En op wat voor manier?
- Wanneer vind je dat anderen met jou af moeten stemmen? En hoe dient deze afstemming wat jou betreft plaats te vinden? Waarom?
- Wat doe je als niet wordt afgestemd terwijl dat naar jouw idee wel nodig was geweest?

Hulpvragen bij onderdeel 3 Deze professional is het vaste aanspreekpunt voor de cliënt

- Vanuit het perspectief van de cliënt, wie van de betrokken professionals kan het beste hun aanspreekpunt zijn? Waarom?
- Wat betekent het om aanspreekpunt te zijn? Welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden heb je dan?
- Welke vragen van cliënten kun je zelf beantwoorden als aanspreekpunt?
- Welke vragen van cliënten leg je neer bij de andere betrokken professionals?
- Hoe zorg je dat antwoorden uiteindelijk weer bij de cliënt terecht komen?
- Hoe verhoudt de regie van de professionals zich tot eigen regie van de cliënt en zijn/haar netwerk? Wat kunnen ze zelf?